

Hver gang vi møtes

Kulturelle møtesteder i Oppegård

BÅRD KLEPPE

TF-rapport nr. 316

2013

Tittel: Hver gang vi møtes
Undertittel: Kulturelle møtesteder i Oppegård
TF-rapport nr: 316
Forfatter(e): Bård Kleppe
Dato: 15.04.2013
ISBN: 978-82-7401-621-7
ISSN: 1501-9918
Pris: 170,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidedfoto: Istock.com
Prosjekt: Kartlegging av kulturbruk i Oppegård
Prosjektnr.: 20120770
Prosjektleder: Bård Kleppe
Oppdragsgiver(e): Oppegård kommune

Spørsmål om denne rapporten kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
Epost: post@tmforsk.no
www.telemarksforskning.no

Bård Kleppe er utdannet kulturviter fra Høgskolen i Telemark, med MA i tverrfaglige kulturstudier. Han har jobba som kulturforsker ved Telemarksforskning siden 2008 og er for tiden også ansatt som stipendiat i internasjonal kulturpolitikk ved Høgskolen i Telemark. Kleppe har gjennomført en rekke større og mindre forskingsprosjekt om kulturpolitikk, kunstnere sine arbeidsvilkår og kunstformidling for barn og unge. Han har publisert evalueringer, rapporter og vitenskapelige artikler om disse emnene.

Forord

Denne rapporten tar utgangspunkt i prosjektet KIOSK der målsettingen er å utvikle gode møteplasser i Oppegård kommune. Rapporten inngår i kartleggingsdelen av dette prosjektet ved at den presenterer en analyse av innbyggernes bruk av møtesteder, og hvilke utfordringer slike møtesteder har i arbeidet med å være tilgjengelig for alle.

Undersøkelsen og analysen er gjennomført av Telemarksforskning ved undertegnede. Ole Marius Hylland har også bidratt med kommentarer underveis.

Vi vil takke alle som har svart på brukerundersøkelsen, skolene som har hjulpet til med distribusjon av undersøkelsen, og informantene som har stilt opp til intervju. En særlig takk til Aase-Liv Birkenes på Oppegård bibliotek og prosjektleder for Mangfold i Oppegård, Sharam Alghasi.

Bø, 15.05.13

Bård Kleppe

Prosjektleder

Innhold

1. Innledning.....	7
1.1 Kiosk – med mangfold som mål.....	7
1.2 Oppegård.....	7
1.2.1 Innvandrere i Oppegård – en oversikt	7
2. Oppegårds kulturliv i tall.....	9
2.1 Kunstnere	10
2.2 Kulturarbeidere	11
2.3 Konserter.....	11
2.4 Kino.....	12
2.5 Bibliotek	13
2.6 Kulturskolen.....	14
2.7 Frivillighet	15
2.8 Kommunale utgifter til kultur.....	17
3. Kulturbruksundersøkelsen	19
3.1 Utvalg og metode.....	19
3.2 Kvalitative intervjuer	22
3.3 Kulturbruk	22
3.3.1 Idrettsarrangement	24
3.3.2 Bibliotek.....	24
3.3.3 Kino	25
3.3.4 Kunstutstilling	25
3.3.5 Konserter.....	26
3.3.6 Museum	26
3.3.7 Teater/musikal/revy.....	27
3.3.8 Ballett og dans.....	27
3.3.9 Operaforestillinger	28
3.3.10 Kulturfestival.....	28

3.3.11	Trosmøte	29
3.4	Innvandrerers kulturbruk	30
3.5	Generelle møtesteder	32
3.5.1	Tilfredsheten med møtesteder i Oppegård	34
3.6	Konkrete møtesteder i Oppegård	37
3.7	Møtesteder i Oppegård	40
3.7.1	Kolben kulturhus	40
3.7.2	Oppegård bibliotek	41
3.7.3	Oppegård kulturskole	44
3.7.4	Nærmiljø / Fritidssentre	45
3.7.5	Idretten og idrettsrådet	47
3.7.6	Internasjonal uke	52
3.8	Oppsummering av de kvantitative undersøkelsene	53
4.	Møtestedenes muligheter	55
4.1	Ja til alt, men mer til lek og moro!	57
	Vedlegg: Bibliotekundersøkelse Oppegård Bibliotek	59
4.2	Metode	59
4.3	Kjennetegn ved de besøkende	60
4.4	Bruksmønster	63
4.5	Oppsummering	66

1. Innledning

Utgangspunktet for denne rapporten var et ønske fra Oppegård kommune om å etablere og videreutvikle inkluderende møteplasser, der innbyggere av ulik etnisk, kulturell og religiøs bakgrunn skal kunne møtes. I arbeidet med å utvikle slike møteplasser, ønsket kommunen en kartlegging av hvilke kulturtilbud som eksisterer i dag, hvilke kulturtilbud som innbyggere av ulik bakgrunn benytter, og hvilke tilbud de eventuelt savner. Denne rapporten presenterer tall som beskriver Oppegårds kulturliv, en kartlegging av kulturbruk og deltagelse i kommunen samt en avsluttende analyse med anbefalinger til videre arbeid.

1.1 Kiosk – med mangfold som mål

Prosjektet «Kiosk» har som målsetting å utvikle, tilrettelegge og etablere gode møteplasser som alle, uansett etnisk, religiøs og kulturell bakgrunn, skal kunne bruke og kjenne et eierskap til. Slike møteplasser finnes det potensielt mange av, men Oppegård kommune anser kulturfeltet som særskilt egnet for å skape slike. Kulturfeltet forstås her i utvidet form ved at begrepet inkluderer idrett og fritidsaktiviteter mer generelt.

Kiosk er organisert som et delprosjekt under det mer omfattende prosjektet *Mangfold i Oppegård* (MIO), hvis hovedmålsetting er å gjøre alle deler av kommunen i bedre i stand til å møte utfordringene knyttet til det mangfoldige fellesskapet.

1.2 Oppegård

Oppegård er en kommune i regionen Follo i Akershus. Kommunen grenser mot Oslo i nord. Kommunen er slik sett en typisk pendlerkommune der mange av innbyggerne jobber i hovedstaden. Befolkningsmessig har kommunen hatt en jevn vekst etter krigen fra 6000 innbyggere i 1954 til 26000 innbyggere i dag. Kommunens sentrum er Kolbotn. Her ligger kommuneadministrasjonen og størsteparten av butikkene i kommunen. Det nye kulturhuset, Kolben, er også lokalisert der. I Kolbotn bor om lag 6000 av kommunens innbyggere. Befolkningen er ellers spredt utover den vestlige delen av kommune, langs Østfoldbanen.

1.2.1 Innvandrere i Oppegård – en oversikt

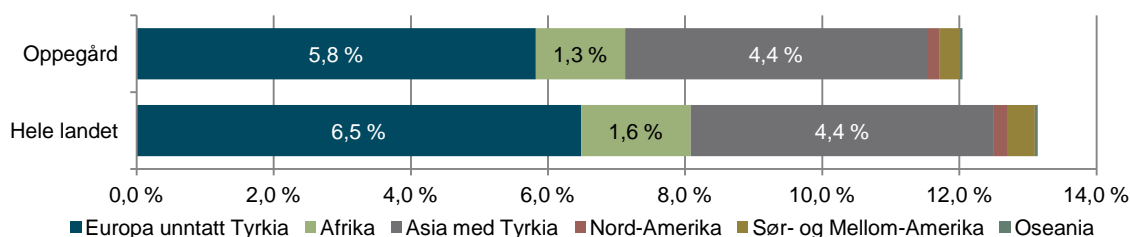
Hovedfokuset i denne rapporten vil være innvandreres bruk av kultur og deres bruk av møteplasser i kommunen. Vi skal derfor først si litt om hva vi mener med innvandrere og hva som kjenner seg denne gruppen i Oppegård kommune.

Tall fra SSB viser at det pr. 1.1. 2012 er 3074 personer bosatt i Oppegård kommune som enten har innvandret selv, eller som er født i Norge med to innvandrerforeldre. Til sammen utgjør disse gruppene 12 prosent av befolkningen. For hele landet utgjør denne gruppen 13,1 % av befolk-

ningen (jf. Figur 1-1) Disse to gruppene, altså *innvandrere* og *norskfødte med (to) innvandrerforeldre*, er de gruppene man inkluderer når det statistisk snakkes om innvandrerbefolkningen¹. Følgende grupper inkluderes ikke i statistikken og får benevnelsen «den øvrige befolkningen»:

- Utenlandsfødte med én norskfødt forelder
- Norskfødte med én utenlandsfødt forelder
- Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre

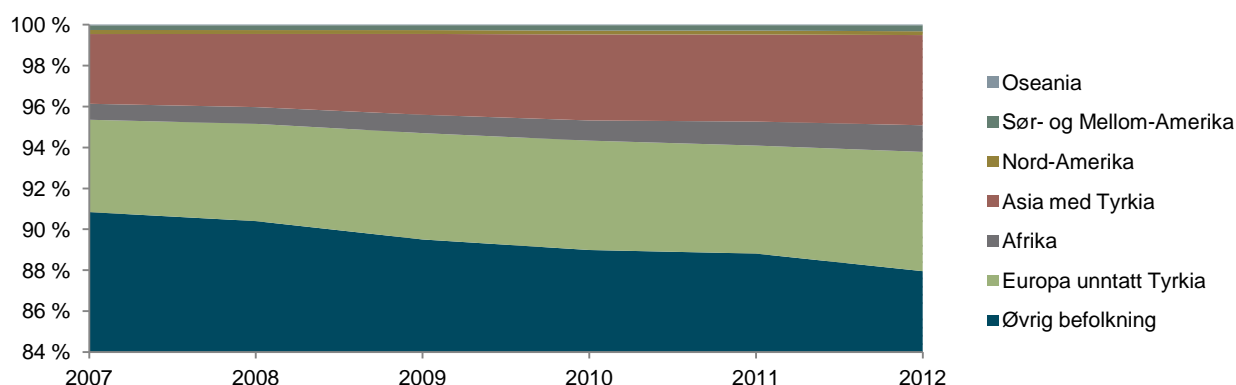
Det har blitt anvendt ulike begreper for å kategorisere landbakgrunnen til innvandrere. Tidligere ble begrepene "vestlig" og "ikke-vestlig" mye brukt. Disse har nå gått ut av bruk som kategoriseringer og benevnelser hos SSB. Den nye standarden for gruppering er nå verdensdelene. Ser man på fordelingen mellom verdensdelene, finner vi at personer med landbakgrunn fra Europa unntatt Tyrkia utgjør 5,8 % av befolkningen i Oppegård, personer med landbakgrunn fra Afrika 1,3 % av befolkningen og personer med landbakgrunn for Asia med Tyrkia 4,4 % av befolkningen.

Figur 1-1: Andelen innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre i Oppegård sammenlignet med hele landet i 2012 (kilde SSB).

De største grupperingene av innvandrerne i Oppegård hva gjelder landbakgrunn, er Polen (295), Pakistan (282), Sverige (244), Danmark (159), Iran (144), Tyskland (113), Vietnam (109) og Irak (106).

Dersom vi ser på endring de siste seks årene, finner vi at den største prosentvise veksten har vært blant personer med landbakgrunn fra et afrikansk land. Det siste året har andelen personer med landbakgrunn fra europeiske land steget mest.

Figur 1-2: Utviklingen siste seks år i andelen innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre i Oppegård kommune (kilde SSB).

¹ <http://www.ssb.no/vis/vis/omssb/1gangspubl/art-2008-10-14-01.html>

2. Oppegårds kulturliv i tall

For å kunne danne seg et bilde av kulturlivet i Oppegård har vi hentet ut utvalgte tall fra Norsk kulturindeks 2012 som vi mener kan være relevante for dette prosjektet. Norsk kulturindeks er en årlig oversikt over kulturlivet i Norske kommuner som utgis av Telemarksforskning².

I oversiktene vi nå skal presentere, har vi også hentet ut tall fra lignende kommuner i Akershus, som et utgangspunkt for sammenligning. Generelt vet vi at pendlerkommuner kjennetegnet ved et stort antall innbyggere, men med et relativt sett lite sentrum, har på en rekke områder et svakere kulturtilbud enn kommuner av en tilsvarende størrelse, som har funksjon som regionsentra. Selv om slike pendlerkommuner de senere årene ofte har økt sin kulturelle infrastruktur med kulturhus og lignende, er sjelden nasjonale institusjoner plassert i slike kommuner. Det er også sjelden man finner private kulturarrangører av en viss størrelse på slike steder.

Oppegård havner totalt sett på en 158. plass blant 429 kommuner i Norsk kulturindeks 2012. Kunstnere, bibliotek og kulturskole / DKS er de tre kategoriene der Oppegård rangerer høyest. I kunstnerkategorien havner de på en 21. plass, i bibliotek-kategorien havner de på en 60. plass og i kulturskole / DKS på en 120. plass. I flere kategorier rangerer de middels, eller noe over middels, mens i kategoriene museum, konserter, scenekunst og offentlige tildelinger rangerer de under middels.

Tabell 2-1: Oppegårds rangering (av 429) sammenlignet med andre, relevante kommuner.

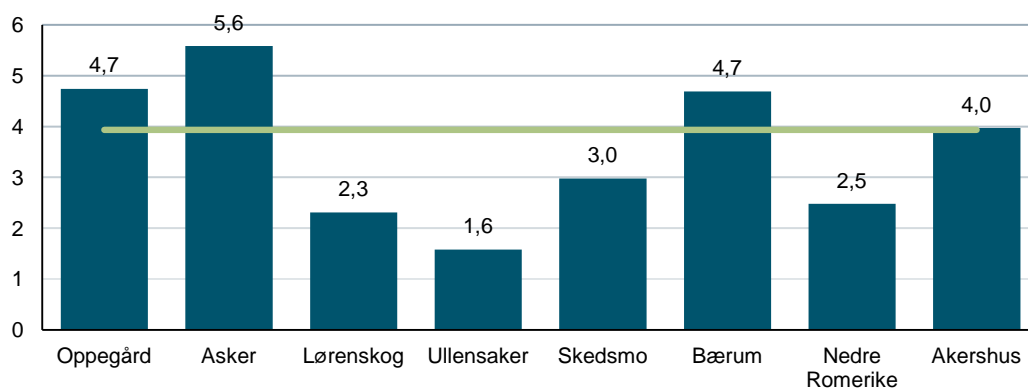
Region	KUNSTNERE	KULTURARB	MUSEUM	KONSERTER	KINO	BIBLIOTEK	SCENEKUNST	KULTURSKOLE + DKS	SENTRALE TILDELINGER	FRIVILLIGHET	RANG
Oppegård	21	193	353	269	165	60	251	120	306	176	158
Asker	7	97	170	283	54	231	250	362	154	236	143
Lørenskog	132	312	314	347	67	262	248	399	304	231	353
Ullensaker	237	288	224	128	29	152	155	389	189	292	201
Skedsmo	67	40	335	171	4	207	238	239	219	193	118
Bærum	18	129	256	255	70	73	230	293	106	197	102

Vi skal i det følgende se på detaljerte tall for utvalgte områder av kulturlivet i Oppegård.

² Vi presenterer ikke noen fullstendig oversikt over metode i denne rapporten, men henviser til Norsk kulturindeks 2012 (Kleppe 2012).

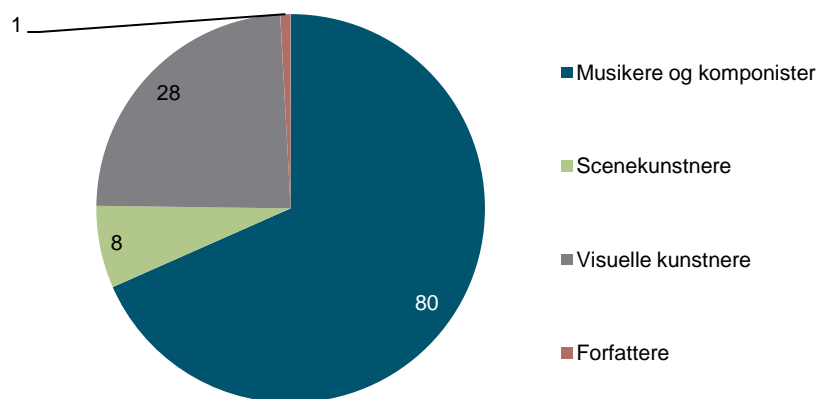
2.1 Kunstnere

Antallet kunstnere, deres kunstneriske aktivitet og deres kunstneriske kvalitet vil påvirke kulturlivet i kommunen. Kunstnerne iverksetter ofte kulturtiltak lokalt og bidrar til å styrke kulturlivet i lokalsamfunnet. Oversikten vi her presenterer, tar utgangspunkt i bostedsadresse for kunstnere registrert i de ti største kunstnerorganisasjonene i landet.

Figur 2-1: Antall kunstnere pr. tusen innbyggere. Landsgjennomsnittet er markert med grønt (3,9).

Totalt er 121 kunstnere bosatt i Oppegård kommune. Dette tilsvarer 4,7 kunstnere pr. tusen innbyggere, en kunstnertetthet som er om lag 20 % over landsgjennomsnittet. Kunstnertettheten i Oppegård har steget med 6 % det siste året. På landsbasis har det ikke vært noen endring i kunstnertettheten.

Figur 2-2: Antall medlemskap i ulike organisasjoner fordelt på kunstformer i Oppegård kommune.

Av de 121 kunstnerne i Oppegård kommune er 80 musikere eller komponister, 8 scenekunstner, 28 visuelle kunstnere og en forfatter.

Flere pendlerkommuner har et høyt antall kunstnere bosatt i sin kommune, men det er grunn til å tro at flere av disse jobber i Oslo.

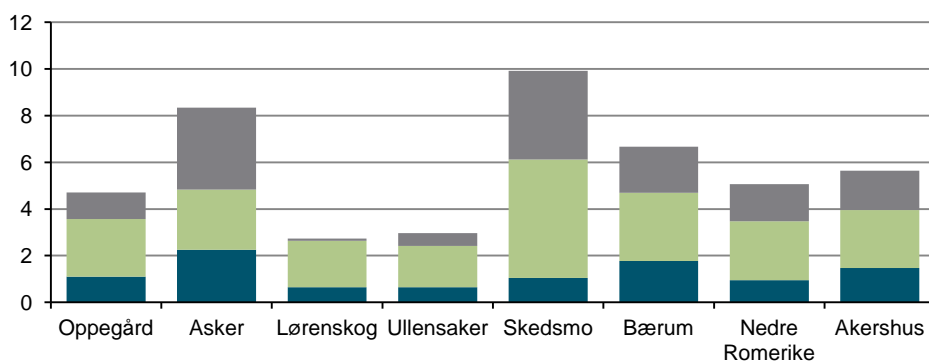
2.2 Kulturarbeidere

Sysselsettingstall for kulturyrker er en god indikator på kulturlivet i kommunen. Kulturyrker genererer i stor grad kulturtilbud lokalt. Flere steder jobbes det også målrettet for å styrke det kulturbaserte næringslivet. Tallene i denne oversikten er hentet fra SSBs sysselsettingsstatistikk. De sysselsatte er her registrert på arbeidsadresse. Oversikten inkluderer både ansatte og selvstendige næringsdrivende, i både privat og offentlig sektor.

I Oppegård jobber 120 personer innenfor ulike kulturyrker. 29 av disse jobber innen media, 28 jobber med kunstnerisk arbeid av ulik art, 63 personer jobber med kulturformidling, f.eks. museums og bibliotekansatte, og 30 personer jobber med kunstopplæring i kulturskolen eller lignende.

Andelen kulturarbeidere er noe lav i Oppegård sammenlignet med andre lignende kommuner. Totalt er det 2,5 ansatte pr. tusen innbyggere. Dette er kun 24 % av landsgjennomsnittet. Generelt finner man flest ansatte innen disse yrkene i de større byene og regionsentrene.

Antall ansatte innen disse yrkene har hatt en liten nedgang på fire prosent de siste to årene. Nedgangen finner vi i gruppen for media og kunstnerisk arbeid. I kategorien kulturformidling har det imidlertid vært en økning

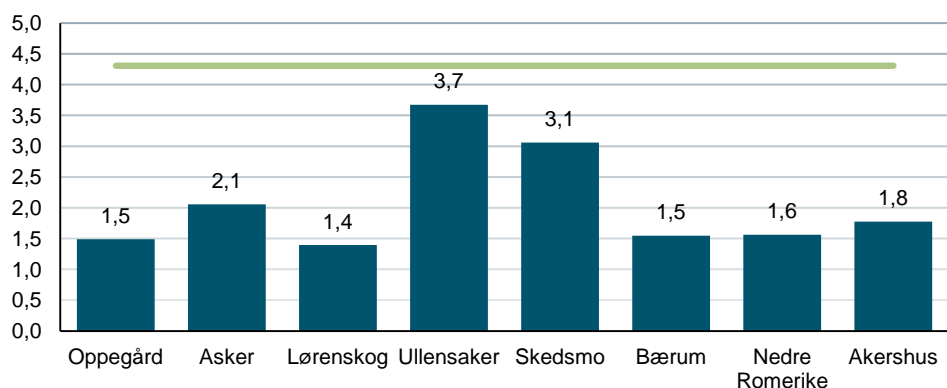
Figur 2-3: Kulturarbeidere pr. 1000 innbyggere i 2011. Blå=kunstnerisk arbeid, grønn=kulturformidling, grå=media.

2.3 Konserter

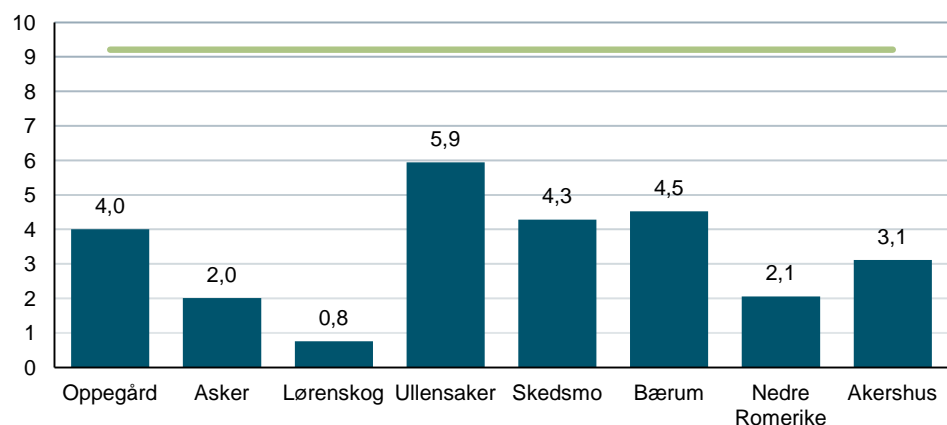
Kategorien konserter i Norsk kulturindeks tar utgangspunkt i konserttall fra Tono. Tono er et organ som forvalter lydfestings- og fremføringsrettigheter for musikkverk i Norge på vegne av komponister, tekstforfattere og musikkforlag. I Tonos database finner man omtrent 22000 konserter på landsbasis.

Totalt er det registrert 38 konserter i Oppegård kommune i Tono sin oversikt for 2011. Dette tilsvarer 1,5 konserter pr. 1000 innbyggere. Antall konserter er 35 % av landsgjennomsnittet.

Dersom vi ser på Tono-avregninger, finner vi at aktører i Oppegård har blitt avkrevd 102.000 kroner i TONO-avgift. Dette er 6 kroner pr. innbygger, 43 % av landsgjennomsnittet. Som vi ser i oversikten nedenfor, havner alle de utvalgte kommunene, samt Nedre Romerike og Akershus godt under landsgjennomsnittet.

Figur 2-4: Antall TONO-registrerte konserter pr. 1000 innbyggere. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (4,3).

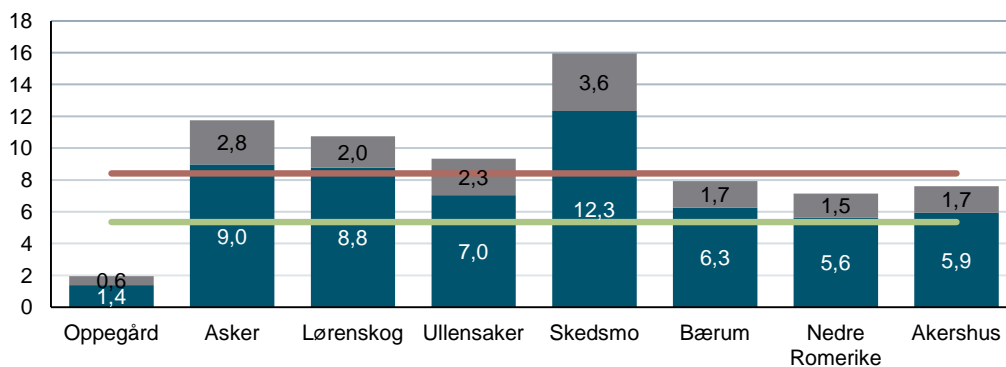
Figur 2-5: TONO-avregning pr. innbygger til arrangører i Oppegård kommune, utvalgte kommuner og Akershus i 2011.

2.4 Kino

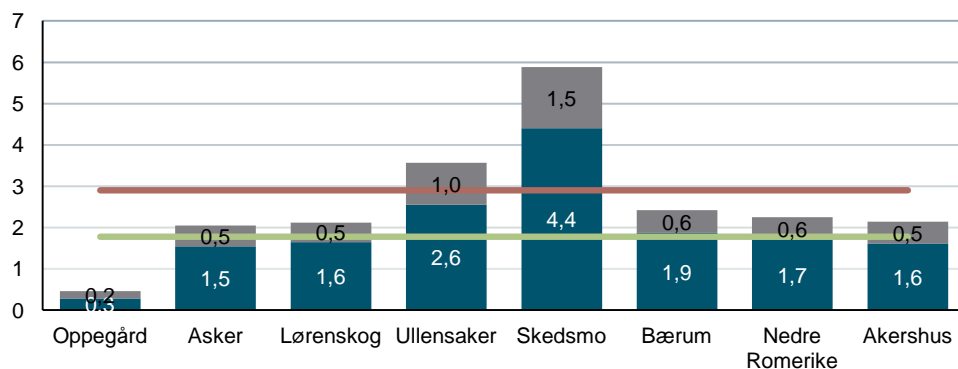
Kino er det kulturtilbudet flest benytter seg av. I følge SSBs kulturbarometer er kino også et tilbud som befolkningen benytter seg av på tvers av sosioøkonomiske skillelinjer. I kinokategorien presenterer vi tall fra KOSTRA.

Totalt var det 500 forestillinger på kino i Oppegård kommune. 147 av disse var norske. Dette utgjør 2 forestillinger pr. 100 innbyggere og er 28 % av landsgjennomsnittet. For norske filmer er tallet 0,6 filmer pr. 100 innbyggere, 38 % av landsgjennomsnittet. Sammenligner man med fjoråret, finner vi at antall forestillinger har gått opp med 4 %.

11 823 personer besøkte kinoforestillinger i Oppegård, 4 677 av disse på norske filmer. Det totale besøket er 20 % av landsgjennomsnittet, besøket på norske filmer er en tredjedel av landsgjennomsnittet. Det totale besøket har økt med nesten 60 % siden 2010. Vi skal se nærmere på kino-bruken til innbyggerne i Oppegård i kapittel 3.3.3.

Figur 2-6: Antall kinoforestillinger fordelt på norske (grå) og utenlandske (blå) filmer pr. 100 innbyggere i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (5,4) for utenlandske filmer og rød strek (8,4) for total. Landsgjennomsnitt for norske filmer var 1,53.

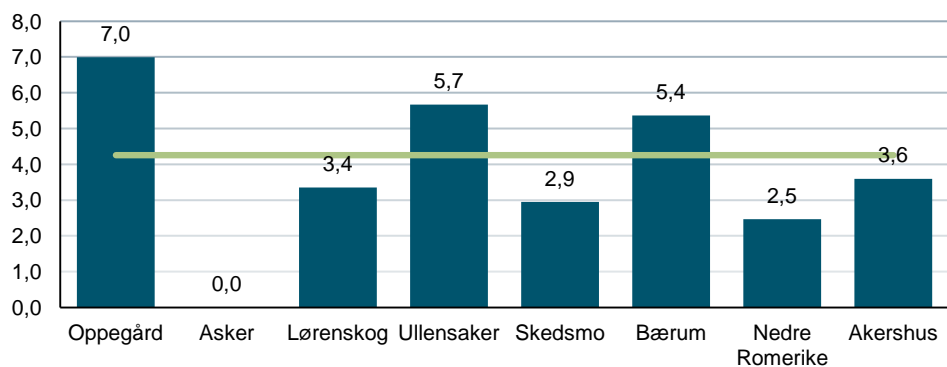

Figur 2-7: Antall kinobesøk fordelt på norske (grå) og utenlandske (blå) filmer pr. 100 innbyggere i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (1,8) for utenlandske filmer og rød strek (2,9) for total. Landsgjennomsnitt for norske filmer var 0,56.

2.5 Bibliotek

Bibliotek er en lovpålagt tjeneste for kommunene og en viktig del av både kunnskaps- og kulturpolitikken i Norge. Mange steder er biblioteket det kulturelle senteret i kommunene og fungerer som en viktig møteplass.

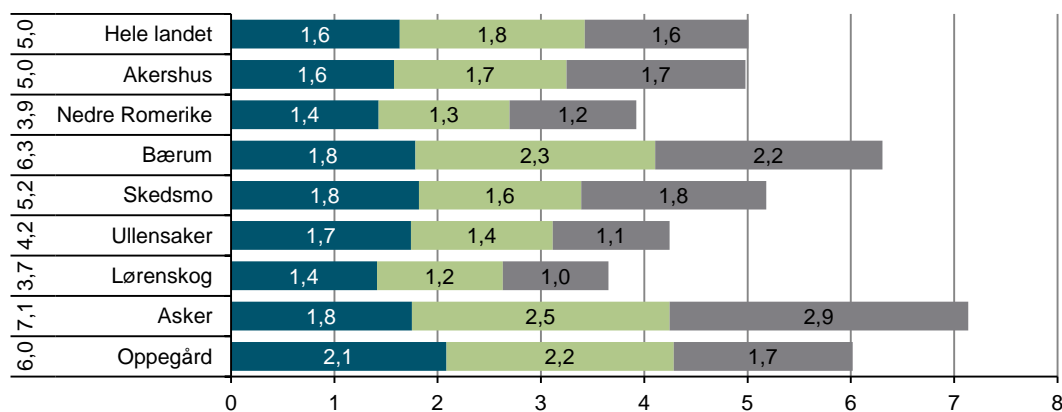
Samlet besøk ved biblioteket i Oppegård var i 2011 178 418. Dette tilsvarer om lag 7 besøk pr. innbygger. Dette er 64 % over landsgjennomsnittet og svært godt for en kommune som Oppegård. Besøket har vært stabilt siden 2010.

Figur 2-8: Bibliotekbesøk pr. innbygger for alle medier i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (4,26).

Det totale utlånet for alle medier i Oppegård var i 2011 153 538. Av disse var 109 354 bøker. Voksenlitteratur utgjorde 56 099 utlån, mens barnelitteratur utgjorde 53 255 utlån.

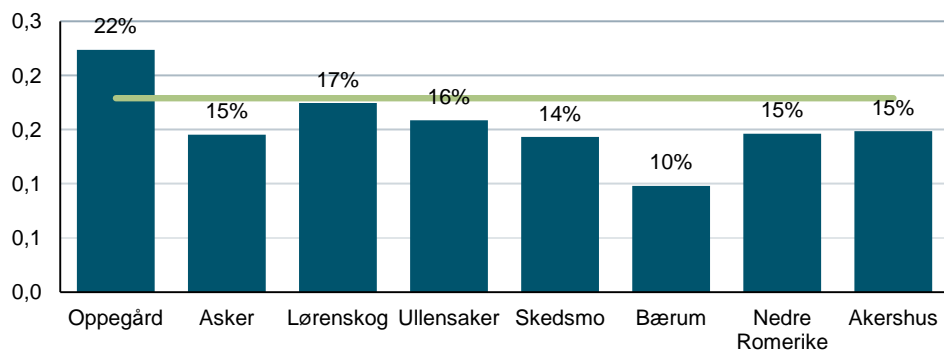
Deler man dette på antall innbyggere, finner man at det ble lånt ut 6 medier pr. innbygger. Dette er 20 % over landsgjennomsnittet.

Figur 2-9: Utlån av barnelitteratur (blå), voksenlitteratur (grønn) og andre medier (grå) pr. innbygger i folkebibliotekene i 2011. Totalt utlån pr. innbygger til venstre.

2.6 Kulturskolen

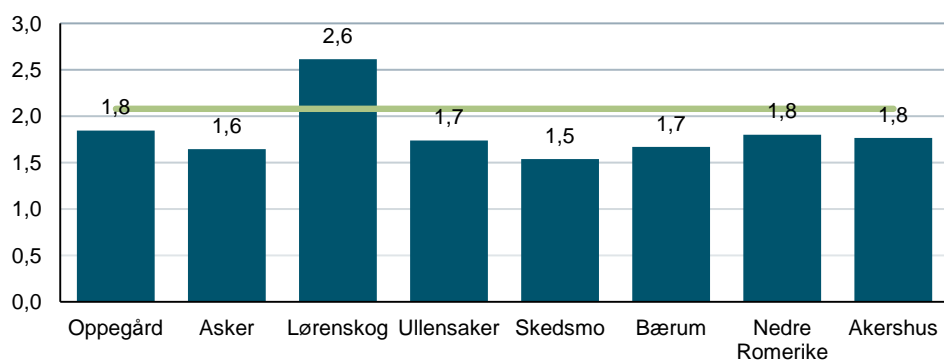
I Oppegård kommune går 790 barn i kulturskolen i 2011. Dette utgjør 22 % av barn i grunnskolealder (6-15 år). Regjeringen har gjennom Kulturløftet II tallfestet en målsetting om at 30 % av elevene i grunnskolealder skal gå i kulturskolen. Oppegård er et stykke unna å nå dette målet, men det er også tilfellet for landet i sin helhet. Landsgjennomsnittet for kulturskoledeltagelse er 18 % av barn i grunnskolealder. Oppegård har slik sett en høyere deltagelse enn landsgjennomsnittet og en langt høyere deltagelse enn de fleste kommuner i Akershus. Utviklingen viser at antall barn i kulturskoler har steget med 2 % det siste året i Oppegård kommune.

Figur 2-10: Andel av barn i grunnskolealder (6-15) i kommunen som går i kulturskole i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (18 %).

Kulturskoletilbud kan romme så mangt. Alt fra enkeltoppfølgning av elever til store prosjektkor som samles over en kort periode. Ved siden av dekningsgrad vil derfor årstimer være en god indikator for kulturskoletilbudet i kommunene. Kulturskolene i Oppegård tilbyr 6515 årstimer hvert år. Dette utgjør 1,8 timer pr. barn i grunnskolealder. Antallet årstimer pr. barn er 10 % lavere enn landsgjennomsnittet (2,08). Oppegård har altså et tilbud som når mange barn, men innholdet i form av årstimer er ikke så solid.

Oppegård hadde i 2011 kulturskoletilbud i musikk, visuelle kunsthøgskole, teater, dans og skapende skriving.

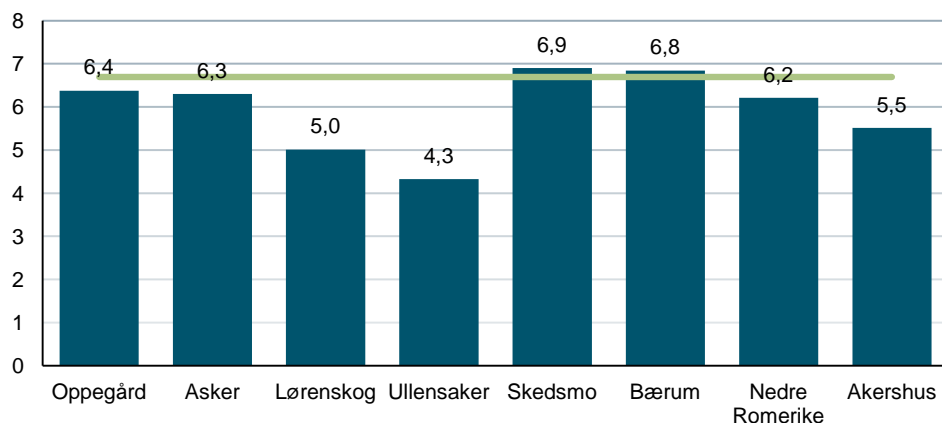
Figur 2-11: Årstimer i kulturskolen pr. barn i grunnskolealder (6-15 år) i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (2,08).

2.7 Frivillighet

Frivillighet er svært viktig for det lokale kulturlivet. I denne kategorien presenteres aktivitetstall basert på mva-refusjonsordningen for frivillige organisasjoner, samt medlemstall for tre kulturaktiviteter med et stort samlet medlemstall og lokallag i svært mange kommuner: Kor, korps og historielag.

Mva-refusjon er utledet av brutto driftsutgifter eller mva-utgifter for frivillige lag og organisasjoner og sier derfor noe om den frivillige aktiviteten på kulturfeltet i kommunen. Fra mva-refusjonsordningen har vi kun plukket ut organisasjoner som jobber innen kunst og kultur. Oppegård mottok samlet 162 000 kroner i mva-kompensasjon. Dette utgjør 6,4 kroner pr. innbygger

og er fem prosent under landsgjennomsnittet. Oppegård har hatt en økning i mva-midler på 50 %, den tilsvarende økningen på landsbasis var 19 %. En stor andel av refusjonen gikk til korpene i kommunen; Sofiemyr skolekorps mottok nesten 50 000 alene. Ellers fikk Oppegård husflidslag og Kolbotnkoret mva-refusjon.

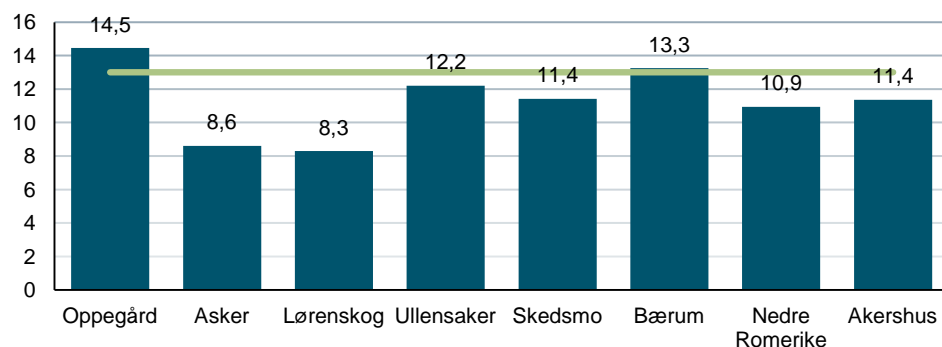

Figur 2-12: Mva-refusjon i kroner pr. innbygger til frivillige aktører innen kunst og kultur i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (5,57).

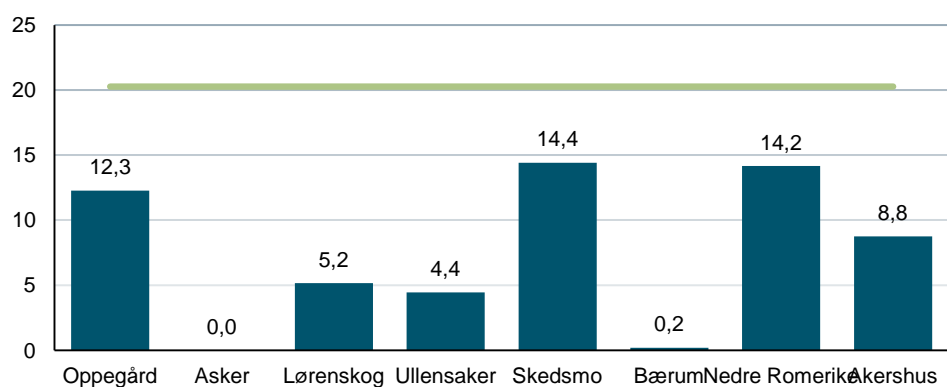
Korpene i Oppegård kommune har en samlet medlemsmasse på 369 medlemmer. Dette utgjør 14,5 medlemskap pr. 1000 innbyggere. Dette er 11 % mer enn landsgjennomsnittet. Korpene i Oppegård ser ut til å ha hatt en sterk nedgang på 20 % fra året før.

313 personer i Oppegård er med i et historielag. Dette er 12,3 medlemmer pr. 1000 innbyggere og er 60 % av landsgjennomsnittet. Disse tallene kan imidlertid være noe unøyaktige eller gamle.

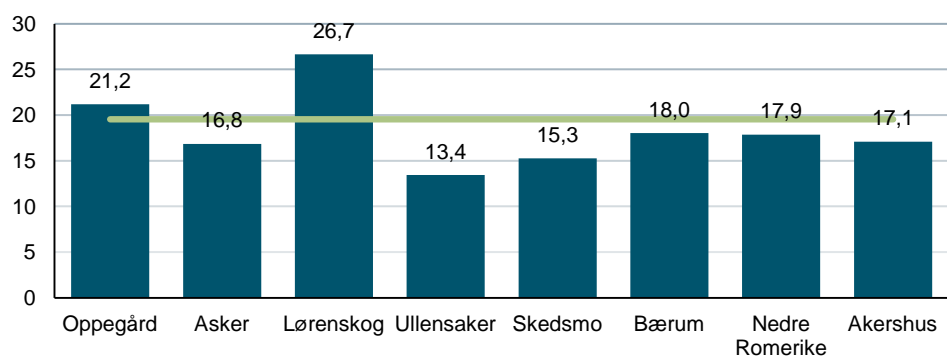
Det er umulig å få en total oversikt over alle som synger i kor. Mange kor er ikke medlem av en sentral organisasjon. Vi har hentet inn tall fra en rekke landsorganisasjoner som organiserer kor. Oversikten er dermed god til sammenligning på landsbasis. I følge vår oversikt er 541 personer i Oppegård kommune med i et kor. Dette utgjør 21,2 medlemmer pr. 1000 innbyggere, noe som er 10 % over landsgjennomsnittet.

Figur 2-13: Medlemmer i korps pr. 1000 innbyggere i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (8,31).

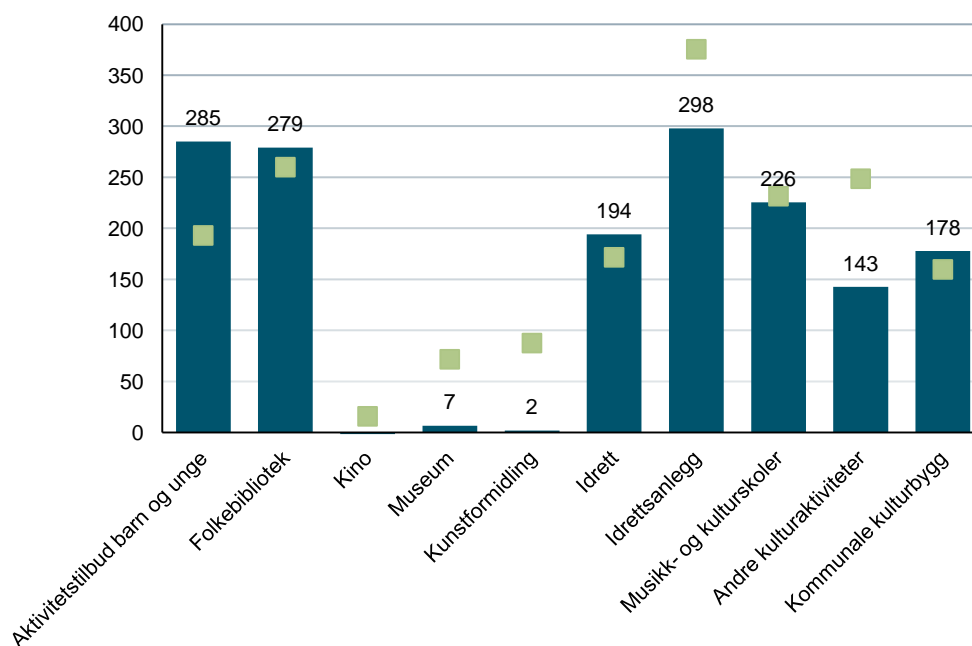
Figur 2-14: Medlemmer i historielag pr. 1000 innbyggere i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (20,3).

Figur 2-15: Medlemmer i kor pr. 1000 innbyggere i 2011. Landsgjennomsnitt er markert med grønn strek (19,5).

2.8 Kommunale utgifter til kultur

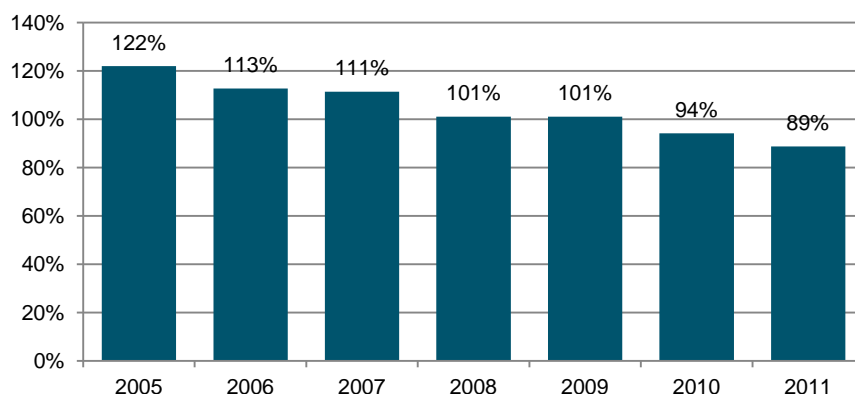
Analyser har vist at det samlet sett er en klar sammenheng mellom kommunale utgifter til kultur og rangering i Norsk kulturindeks. Ergo: Bruker man penger på kultur, så får man kultur. Vi finner likevel at mange kommuner har en større lokalpolitisk vilje til å satse på kultur enn det resultatene i Norsk kulturindeks viser og vice versa. Engasjerte personer i lokalmiljøet, eller næringsdrivende som satser på kultur, kan ofte være vel så viktig som den politiske viljen og evnen. Vi skal her se litt på hvordan pengebruken på kultur er i Oppegård kommune. Alle tall er netto driftsutgifter pr. innbygger. I denne oversikten er også idrett inkludert.

Figur 2-16: Netto driftsutgifter til ulike områder i 2011 i Oppegård kommune. Landsgjennomsnittet er markert med grønt.

De totale driftsutgiftene til kultur og idrett i Oppegård ligger 11 % under landsgjennomsnittet.

Tilskuddet til aktivitetstilskudd til barn og unge ligger 48 % over landsgjennomsnittet med 285 kroner pr. innbygger. Tilskuddet til folkebibliotek ligger også over snittet (7 %) med 279 kroner pr. innbygger. Over landsgjennomsnittet er også tilskuddet til idrett samt tilskuddet til kommunale kulturbygg. Tilskuddet til musikk og kulturskoler ligger rett under landsgjennomsnittet. Dette har sunket jevnt og trutt de siste fem årene. Det samme er tilfellet for kultursektoren under ett. Denne har sunket med 33 prosentpoeng i sum pr. innbygger i forhold til landsgjennomsnitt.

Figur 2-17: Netto driftsutgifter til kultur i perioden 2005 til 2011 i Oppegård kommune. Sum pr. innbygger i % i forhold til landsgjennomsnitt (=100 %).

3. Kulturbruksundersøkelsen

Den største og viktigste delen av denne rapporten er en kulturbruksundersøkelse som ble gjennomført blant elever på 7-9 trinn og deres foreldre ved alle skoler i Oppegård kommune. Målsettingen var at undersøkelsen skulle si noe om kulturvanene til et representativt utvalg av oppegårdinger, men praktiske grunner medførte at vi valgte å studere to (tre) grupper som hver representerer ulike relevante innbyggergrupper. Vi skal først si noe om metoden for undersøkelsen.

3.1 Utvalg og metode

Kulturbruksundersøkelsen ble gjennomført i form av en digital spørreundersøkelse. Undersøkelsen var tredelt. En del handlet om kulturbruk. Her var spørsmålene formulert på tilsvarende måte som SSB sin faste kulturbruksundersøkelse, Norsk kulturbarometer. Dette ble gjort for å kunne sammenligne kulturbruken blant personer i Oppegård kommune med kulturbruken blant personer i resten av landet. Respondentene ble her bedt om å oppgi hvor mange ganger de hadde besøkt ulike kulturarrangementer de siste tolv månedene.

Del to omhandlet møtesteder mer generelt. Her ble respondentene bedt om å oppgi hvilke steder de normalt møtte venner og kjente. Til denne delen inkluderte vi også et spørsmål om hvilke møtesteder de savnet i kommunen.

Del tre av undersøkelsen omhandlet konkrete møtesteder i Oppegård, hvor ofte disse ble besøkt, og hvor viktig de opplevdes for de besøkende. I tillegg ble det innhentet informasjon om alder, kjønn, morsmål og bosted. Disse variablene ble lagt til grunn for å beskrive bruken av kultur og bruken av ulike møtesteder i ulike grupper.

Undersøkelsen ble distribuert via skolene i kommunen. Lærerne i 7. – 9. klasse ble bedt om å distribuere undersøkelsen og instruere elevene i hvordan denne skulle besvares. Elevene skulle først besvare undersøkelsen selv, for så å intervjuer en av sine foreldre med de samme spørsmålene og føre inn deres svar i spørreskjemaet. Lærerne ba også elevene intervjuer en person i alderen 18-35 (sistnevnte gruppe er i rapporten omtalt som ungdom).

Målsettingen var at undersøkelsen skulle besvares av alle 7.-9. klassingene i kommunen, samt av deres foreldre. Dette målet ble av ulike årsaker ikke fullt oppnådd, men vi fikk likevel inn mange svar. Vi skal se litt nærmere på hvor mange og hvem som har svart.

Utgangspunktet for undersøkelsen var altså elever. Det samlede elevtallet for disse tre trinnene i Oppegård kommune er 907. Av disse besvarte 557 undersøkelsen. Av de 557 besvarelsene var 28 enten blanke eller så ufullstendige/useriøse at vi valgte å trekke dem ut. Vi satt dermed igjen med et nettoutvalg på 529, noe som gir en svarprosent på 56 %.

Siden alle elevene ble bedt om å svare på vegne av *en* av sine foreldre, kan vi tenke oss at det totale utvalget her var det tilsvarende som tallet for elever. Dette er likevel ikke helt tilfellet. For det første fordi vi ikke vet hvor mange som har en eller to foreldre, og videre hvor mange elever i denne aldersgruppen som er søsken og som derfor har samme foreldre. For det andre vil foreldre-

ne ikke representere en særskilt aldersgruppe blant befolkningen (slik tilfellet er for elevene). Det er grunn til å tro at tenåringsforeldre kan ha andre kultur- og fritidsvaner enn den øvrige befolkningen i denne aldersgruppen. Det er derfor riktig å tolke denne gruppen som nettopp foreldre, ikke som den generelle befolkningen i en gitt aldersgruppe. Det vi likevel vet, er at 309 foreldre besvarte undersøkelsen. Av disse fjernet vi ni svar som var mangelfulle slik at vi satt igjen med et nettoutvalg på 300 respondenter.

Andelen som intervjuet en person mellom 18-35 år, var enda lavere. I denne gruppen havnet nettoutvalget på 94 personer.

Et relevant spørsmål hva gjelder statistisk metode, er hvilke personer nettoutvalget besto av. Sagt på en annen måte, hva kjennetegnet de som svarte, i forhold til de som ikke svarte. Tilbakemeldingene fra skolene som distribuerte undersøkelsen, er stort sett at frafallet gjelder hele skoleklasser hvilket videre betyr at ulike grupper, hva gjelder kjønn, morsmålsbakgrunn eller familiebakgrunn ikke er skjevt representert. Det kan likevel være at skoler der elevenes foreldre har særskilte sosioøkonomiske kjennetegn, er overrepresentert. Dette har ikke vi kjennskap til. Svarprosent for de ulike skolene er presentert i tabell 3-2.

Utvalget blant foreldre og ungdom (18-35 år) kan i større grad være preget av personlige seleksjonsprosesser. Hvilke elever som har gjort «leksen» sin ved å intervju foreldre er vanskeligere å si noe om. Det er f.eks. grunn til å tro at det er en sammenheng mellom foreldre som har besvart undersøkelsen, og foreldre som ofte følger opp elevene hva gjelder fritidstilbud. Hvorvidt dette er tilfellet, vet vi dessverre ikke.

Tabell 3-1: Antall respondenter i de ulike gruppene.

Respondentgruppe	Respondenter	Slettet	Netto utvalg
Elev	557	28	529
Foreldre/foresatt	309	9	300
Ungdom (18-35 år)	98	4	94
I alt	964	41	923

Tabell 3-2: Svarprosent ved de ulike skolene i Oppegård kommune. 7. -9. trinn.

Skole	Elevtall	Respondenter	%	Kommentar
Tårnåsen skole	73	73	100 %	
Sofiemyrtoppen skole	55	46	84 %	
Østli skol	49	48	98 %	
Greverud skole	72	68	94 %	
Kolbotn skole	55	4	7 %	
Vassbonn skole	50	46	92 %	
Hellerasten skole	119	98	82 %	
Flåtestad skole	232	96	41 %	3 klasser har svart
Ingieråsen skole	202	25	12 %	
Annen	-	5		
I alt	907	509	56 %	

I tabell 3-3 viser vi fordelingen mellom gutter og jenter, menn og kvinner i de ulike respondentgruppene. Blant elevene er 55 % jenter. Blant befolkningen totalt i denne aldersgruppen i Oppegård er forholdet 50/50 mellom gutter og jenter. Jenter er derfor noe overrepresentert i undersøkelsen. Blant foreldre og ungdom/unge voksne er også kvinner overrepresentert. 61 % av foreldrene er kvinner, 57 % av ungdommen er kvinner. Når vi i rapporten beskriver gruppene samlet, er

det viktig å være klar over dette. I følge SSBs kulturbruksundersøkelse vet vi f.eks. at kvinner er hyppigere brukere av kulturtilbud enn menn, dermed kan man tenke seg at kulturbruken blant vår respondentgruppe er noe større enn kulturbruken ville vært med en jevn kjønnsfordeling. Forskjellene er likevel så små at det ikke er grunn til å tro at dette vil påvirke resultatet.

Tabell 3-3: Fordeling mellom kjønn i de tre ulike respondentgruppene.

Kategori	Kjønn	Antall
Elev	Jenter	275
	Gutter	220
Foreldre/foresatt	Kvinne	165
	Mann	103
Ungdom (18-35 år)	Kvinne	49
	Mann	36

Et viktig poeng med denne undersøkelsen var å identifisere eventuelle forskjeller i kulturvaner blant personer med etnisk norsk bakgrunn i forhold til innvandrere og barn av innvandrere. I undersøkelsen spurte vi ikke om respondentene var innvandrere eller barn av innvandrere, vi spurte kun hva deres morsmål var. Morsmålene ble så sortert i kategoriene vist i tabell 3-4. Siden respondentene selv fikk definere sitt morsmål, vet vi ikke sikkert om disse var innvandrere eller barn av innvandrere slik SSB definerer dette. Enkelte språk kan også være vanskelig å knytte til en verdensdel (eks. spansk eller portugisisk). I slike tilfeller har vi kategorisert respondentene ut i fra hvilket land det var statistisk mest sannsynlig at det kom fra (jf. oversikt over landbakgrunn for innvandrerbefolkningen i Oppegård)

Blant elevene svarer 5,5 % at de har et europeisk språk som morsmål, 2,1 % at de har et afrikansk språk som morsmål og 2,3 % at de har et asiatiske språk som morsmål. Sammenligner vi dette med SSB sin oversikt over landbakgrunn for innvandrere og barn av innvandrere mellom 6-15 år i Oppegård kommune, finner vi at personer med opprinnelse fra et europeisk land er noe overrepresentert i undersøkelsen, og at personer med opprinnelse fra et asiatiske land er noe underrepresentert i undersøkelsen. Innenfor de ulike respondentgruppene er antallet respondenter i enkelte kategorier så få at det ikke kan trekkes tydelige generelle slutninger basert på dem. Særlig er dette tilfellet i gruppa 18-35 år. Selv om vi flere steder har slått svarene i denne gruppa sammen med foreldre, er antall respondenter med f.eks. et afrikansk språk som morsmål svært lavt. Resultatene må derfor brukes med varsomhet i de tilfeller respondenttallet er lavt (under 10).

Tabell 3-4: Fordeling på verdensdel for morsmål i de tre respondentgruppene.

Kategori	Morsmål	Antall	%
Elev	Norge	441	83,4 %
	Europa unntatt Tyrkia	29	5,5 %
	Afrika	11	2,1 %
	Asia med Tyrkia	12	2,3 %
	Ukjent / annet	36	6,8 %
Foreldre/foresatt	Norge	245	81,7 %
	Europa unntatt Tyrkia	17	5,7 %
	Afrika	3	1,0 %
	Asia med Tyrkia	7	2,3 %
	Ukjent / annet	28	9,3 %
18-35 år	Norge	75	79,8 %
	Europa unntatt Tyrkia	4	4,3 %
	Afrika	1	1,1 %
	Asia med Tyrkia	8	8,5 %
	Ukjent / annet	6	6,4 %

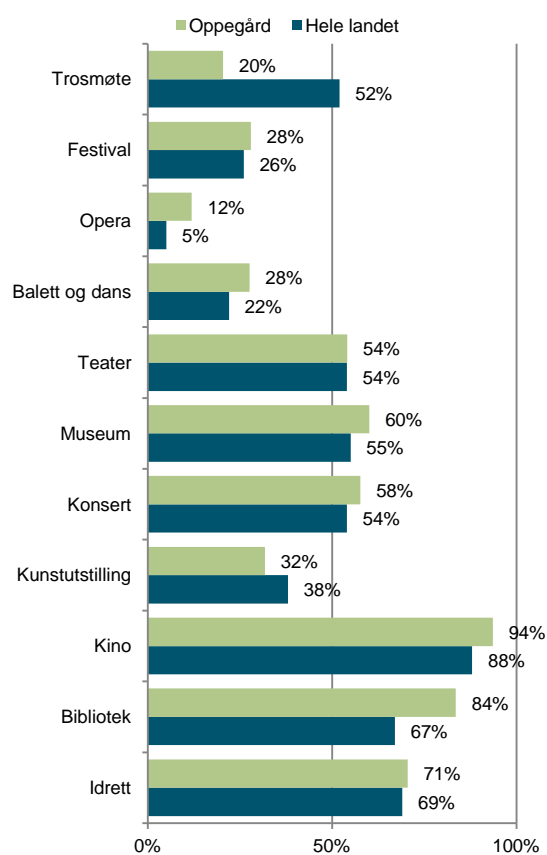
3.2 Kvalitative intervjuer

I tillegg til den kvantitative delen av undersøkelsen har vi også foretatt kvalitative intervjuer med seks personer som alle er sentrale aktører i Oppegårds kulturliv. Fem av intervjuene ble foretatt ansikt til ansikt, mens ett ble gjort pr. telefon. Intervjuene varte om lag en halv time og var såkalt semistrukturerte, det vil si at intervjuet hadde form som en samtale som tok utgangspunkt i noen få, åpne spørsmål. Informantene er ikke anonymisert, og har samtykket i sitatbruk.

3.3 Kulturbruk

I den første delen av undersøkelsen ønsket vi å kartlegge oppegårdingenes kulturbruk. Vi valgte å ta utgangspunkt i spørsmålsstillingen fra SSBs landsomfattende undersøkelse Norsk kulturbarometer fra 2008 (Vaage 2009). SSB sin undersøkelse er fire år gammel, men det er grunn til å tro at kulturdeltagelsen ikke er dramatisk endret siden den gang. Spørsmålsstillingen i de to undersøkelsene er like, men respondentgruppens alder er noe ulik. Vi mener likevel tallene gir et godt grunnlag for sammenligning.

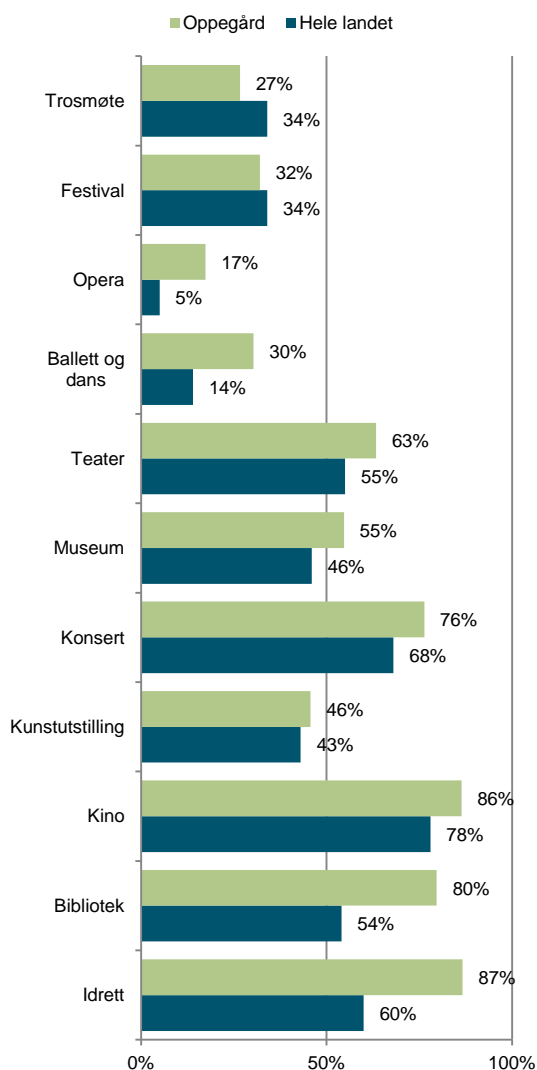
I Figur 3-1, 3-2 og 3-3 ser vi på deltagelsen blant de tre ulike respondentgruppene i vår undersøkelse sammenlignet med tilsvarende aldersgrupper i SSBs undersøkelse. Elevenes kulturdeltagelse har mye til felles med barn ellers i landet. På mange områder er deltagelsen svært lik. Det området der barn i Oppegård synes å delta mer, er først og fremst bibliotek. Her er deltagelsen 17 prosentpoeng høyere. Deltagelsen på ballett og dans, museum, kino og konserter er også noe høyere. På motsatt side finner vi at deltagelsen på trosmøter blant elever er langt lavere i Oppegård enn ellers i landet, 32 prosentpoeng. Deltagelse på kunstutstillinger er også noe lavere.

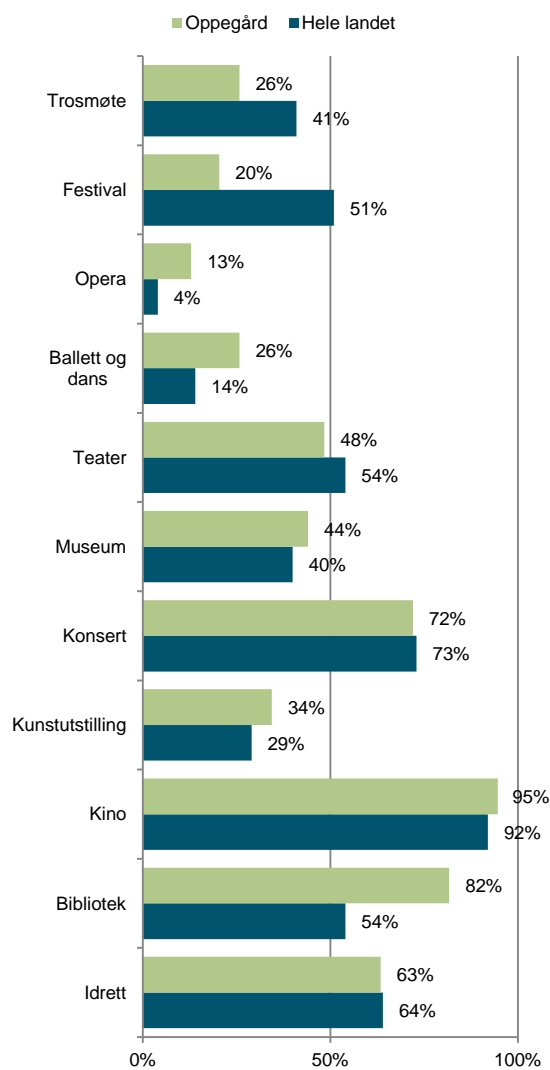
Figur 3-1: Andel som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder blant elever i Oppegård kommune i alderen 12-14 år i 2012, sammenlignet med barn i alderen 9-15 år i Norge i 2008 (SSB). Prosent.

Foreldrenes kulturbruk er jevnt over høyere i Oppegård enn blant tilsvarende aldersgruppe i resten av landet. Andelen som har besøkt opera og danseforestillinger, er dobbelt så høy i Oppegård som i resten av landet. Lokalisering nær Oslo kan være noe av årsaken til dette, det samme kan den sosioøkonomiske bakgrunnen til innbyggerne i Oppegård. Bibliotek og idrett er også tilbud en langt større andel av befolkningen i Oppegård enn i resten av landet benytter. Trosmøter og festivaler er de to tilbudene der besøket er lavere i Oppegård enn i resten av landet. Dette er nok en medvirkende årsak til den noe lavere deltagelsen.

Blant ungdommen finner vi en tilsvarende tendens som blant de voksne. Her er den lave festival-deltakelsen mer markant.

Figur 3-2: Andel som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder blant foreldre i Oppegård kommune i 2012, sammenlignet personer i alderen 25-44 år i Norge i 2008 (SSB). Prosent.

Figur 3-3: Andel som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder blant ungdom (18-35 år) i Oppegård kommune i 2012, sammenlignet personer i alderen 16-24 år i Norge i 2008 (SSB). Prosent.

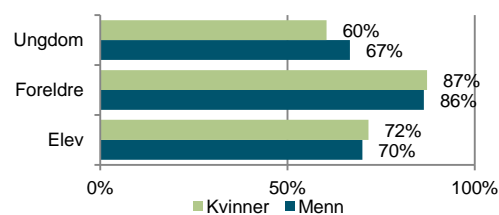
Vi skal på de neste sidene beskrive kulturbruken innenfor de ulike sjangere. Vi vil her også si noe om kulturbruken basert på landbakgrunn. Omtalen av landbakgrunn refererer til figur 3-26 på side 30.

3.3.1 Idrettsarrangement

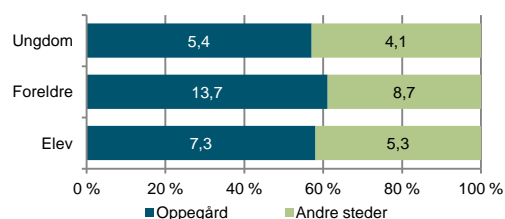
Om lag 70 % av elevene i Oppegård har vært til stede på et idrettsarrangement i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 87 %, og blant ungdommen er andelen 63 %.

Gjennomsnittsbesøket på idrettsarrangementer er 22,5 besøk i året for foreldre, 12,5 ganger i året for elever og 9,5 ganger for ungdom. Om lag 60 % av besøket har funnet sted i Oppegård kommune. Dette er tilfellet for alle de tre respondentgruppene.

Landbakgrunn spiller i stor grad inn på deltagelsen på idrettsarrangementer. Respondenter med norsk eller et europeisk språk som morsmål deltar i større grad på idrettsarrangementer enn respondenter med et afrikansk eller asiatiske språk. Denne tendensen finner vi for både elever og foreldre.

Figur 3-4: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt et idrettsarrangement i løpet av de siste 12 mnd.

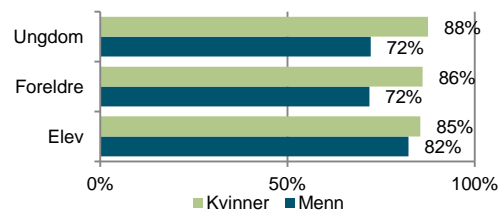
Figur 3-5: Gjennomsnittlig antall besøk på idrettsarrangement i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

3.3.2 Bibliotek

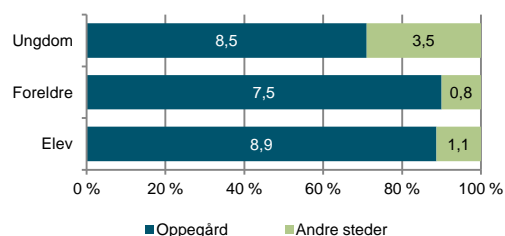
Om lag 84 % av elevene i Oppegård har besøkt et bibliotek i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 80 %, og blant ungdommen er andelen 82 %.

Gjennomsnittsbesøket på bibliotek er 10 besøk i året for elever, 8,3 for foreldre og 12 ganger for ungdom. Om lag 90 % av besøket til elever og foreldre har funnet sted i Oppegård kommune. Blant ungdommen er andelen noe lavere, om lag 70 %.

Biblioteket er en arena som tiltrekker seg barn og voksne med bakgrunn fra alle verdensdeler. Deltagelsen er større blant personer med et afrikansk eller asiatiske språk som morsmål enn europeer og nordmenn. Størst er bruken blant personer med et afrikansk språk som morsmål.

Figur 3-6: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt et bibliotek i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-7: Gjennomsnittlig antall besøk på bibliotek i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

3.3.3 Kino

94 % av elevene i Oppegård har vært på kino i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 86 % og blant ungdommen er andelen 95 %.

Gjennomsnittsbesøket på kino er 8,8 besøk i året for elever, 4,7 for foreldre og 7 ganger for ungdom. Om lag 35 % av besøket til elever og foreldre har funnet sted i Oppegård kommune. Blant ungdommen er andelen noe lavere, i overkant av 20 %. Sammenligner vi disse tallene med besøkstallene for kino på side 12, er det åpenbart at Oppegård kino ikke er det foretrukne valget for mange.

Landbakgrunn påvirker kinobesøket i stor grad. Nesten 90 % av foreldrene med norsk eller et europeisk språk som morsmål har vært på kino det siste året. Blant foreldre med et asiatiske morsmål er andelen 57 %, blant foreldre med et afrikansk morsmål er andelen 33 %. Vi finner en tilsvarende tendens blant elevene, men denne er ikke så sterk. Her er elever med et asiatiske morsmål lavest representert.

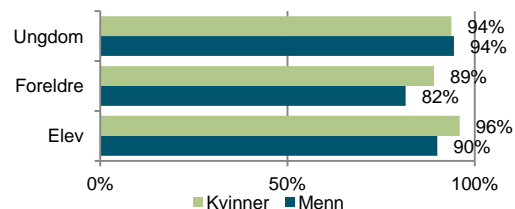
3.3.4 Kunstutstilling

32 % av elevene i Oppegård har vært på en eller flere kunstutstillinger i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 46 %, og blant ungdommen er andelen 34 %.

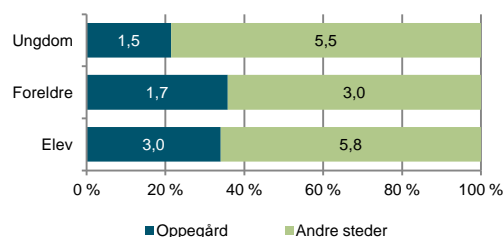
Gjennomsnittsbesøket på kunstutstillinger er 0,9 besøk i året for elever, 1,5 for foreldre og 1,1 ganger for ungdom. Mellom 30 og 40 % av besøket på kunstutstillinger har vært i Oppegård kommune.

Landbakgrunn spiller også inn på besøket. Ingen foreldre med et afrikansk morsmål har vært på kunstutstillinger det siste året. Det er imidlertid interessant å merke seg at andelen personer med et asiatiske eller europeisk språk som morsmål som har besøkt en kunstutstilling, er høyere enn blant personer

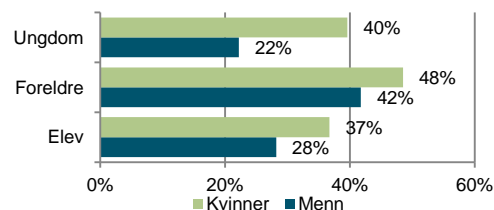
med norsk som morsmål. Hva dette skyldes, vet vi ikke.

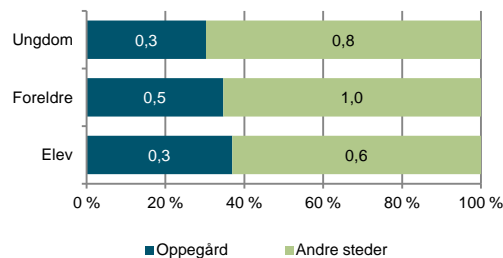
Figur 3-8: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har vært på kino i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-9: Gjennomsnittlig antall besøk på kino i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-10: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt en kunstutstilling i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-11: Gjennomsnittlig antall besøk på kunstutstilling i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

3.3.5 Konserter

58 % av elevene i Oppegård har vært på en eller flere konserter i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 76 %, og blant ungdommen er andelen 72 %.

Gjennomsnittsbesøket på konserter er 2,3 besøk i året for elever, 3,1 for foreldre og 2,2 ganger for ungdom. Om lag 50 % av besøket til foreldre har funnet sted i Oppegård kommune. Blant ungdommen og elevene er andelen noe lavere.

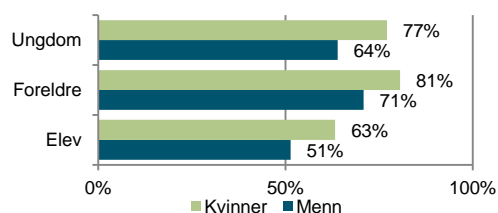
Landbakgrunn påvirker konsertbesøket til en viss grad. Personer med norsk som morsmål er sterkest representert, personer med et asiatisk språk som morsmål er svakest representert. Blant elevene finner vi en tilsvarende tendens, men denne er svakere.

3.3.6 Museum

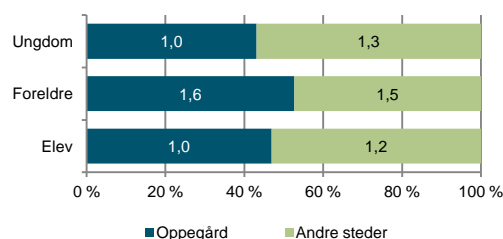
60 % av elevene i Oppegård har vært på museum i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 55 % og blant ungdommen er andelen 44 %.

Gjennomsnittsbesøket på museer er 1,9 besøk i året for elever, 1,8 for foreldre og 1,6 ganger for ungdom. Det aller meste av museumsbesøket foregår utenfor kommunen. For ungdom og foreldre er kun 5 % av besøket i egen kommune, for elever er i overkant av 10 % av besøket i egen kommune.

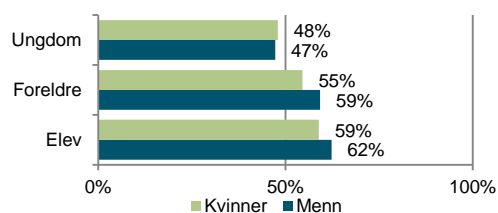
Landbakgrunn påvirker i liten grad museumsbesøket. Dette *kan* skyldes at mye av dette besøket er knyttet til skoleaktivitet. Blant foreldrene synes landbakgrunn å påvirke besøket. 43 % av foreldrene med et asiatisk morsmål har besøkt et eller flere museer, mens ingen av foreldrene med et afrikansk morsmål har gjort det.

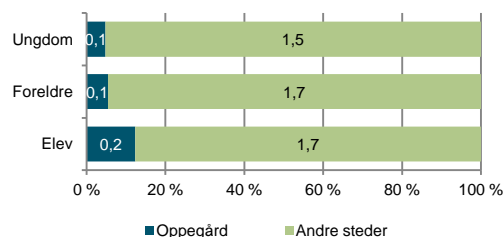
Figur 3-12: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har vært på konsert i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-13: Gjennomsnittlig antall besøk på konsert i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-14: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt museum i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-15: Gjennomsnittlig antall besøk på museum i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

3.3.7 Teater/musikal/revy

54 % av elevene i Oppegård har vært på teater, musikal eller revy i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 63 % og blant ungdommen er andelen 48 %.

Gjennomsnittsbesøket på slike forestillinger er 1,5 besøk i året for elever, 1,8 for foreldre og 1,6 ganger for ungdom. Omlag 40 % av besøket på teater, musikal og revy foregår i Oppegård kommune. Denne andelen er temmelig lik for alle tre respondentgrupper.

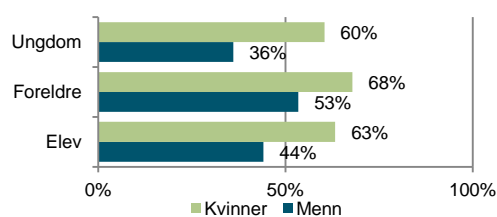
Landbakgrunn påvirker besøket i stor grad blant de voksne. Blant foreldre med et asiatiske morsmål har 29 % besøkt et eller flere museer, blant foreldre med et afrikansk morsmål er andelen 33 %. Blant elever finner vi ikke en tilsvarende tendens. Besøket blant elever med et asiatisk morsmål er lavt, mens det for de andre gruppene ikke er markante forskjeller.

3.3.8 Ballett og dans

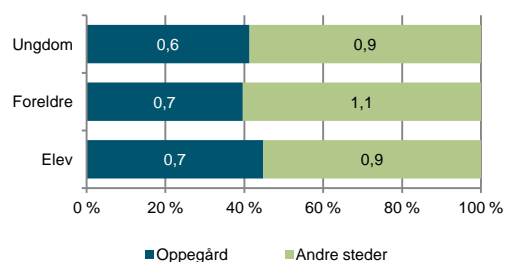
28 % av elevene i Oppegård har vært på en ballett- eller danseforestilling i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 30 % og blant ungdommen er andelen 26 %.

Gjennomsnittsbesøket på slike forestillinger er 0,8 besøk i året for elever, 0,7 for foreldre og 0,6 ganger for ungdom. I overkant av 40 % av foreldre og elevers besøk på ballett- og danseforestillinger foregår i Oppegård kommune. En noe lavere andel av ungdommens besøk foregår i Oppegård.

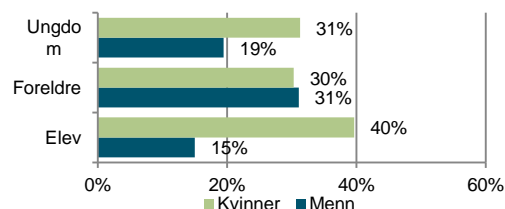
Landbakgrunn påvirker i liten grad besøket med ett unntak. Foreldre med et afrikansk morsmål har ikke sett ballett- eller danseforestillinger det siste året. Elever med afrikansk bakgrunn er derimot sterkt representert.

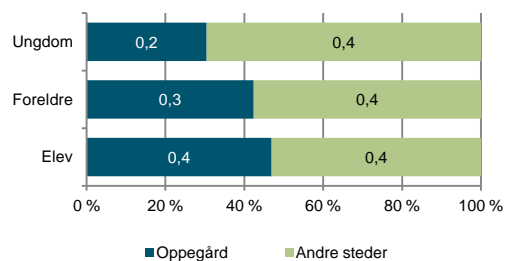
Figur 3-16: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt teater/musikal/revy i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-17: Gjennomsnittlig antall besøk på teater/musikal/revy i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-18: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt ballett og dans.

Figur 3-19: Gjennomsnittlig antall besøk på ballett og dans i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

3.3.9 Operaforestillinger

12 % av elevene i Oppegård har vært på en operaforestilling i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 17 %, og blant ungdommen er andelen 13 %.

Gjennomsnittsbesøket på operaforestilling er 0,5 besøk i året for elever, 0,3 for foreldre og 0,5 ganger for ungdom. Mellom 5 til 10 % av operabesøket har funnet sted i Oppegård kommune. Dette kan være knyttet til Riksteateret sin forestilling Absolutt Opera som ble vist i Kolben kulturhus.

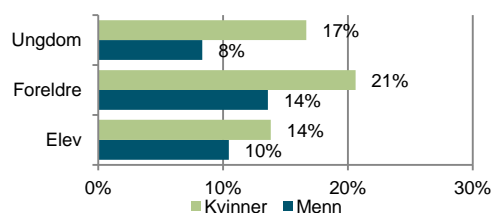
Deltagelse på operaforestillinger viser at respondenter fra alle de tre innvandringsgruppene rapporterer hyppigere operabesøk enn respondentene med norsk som morsmål. For disse ligger deltagelsen mellom 25-30 %, mens for dem med norsk som morsmål ligger deltagelsen rundt 13 %. Om dette skyldes ulik definisjon av begrepet opera, eller om det skyldes forskjell i interesse, har vi ikke grunnlag for å si. Det er likevel et funn vi skulle likt å vite mer om.

3.3.10 Kulturfestival

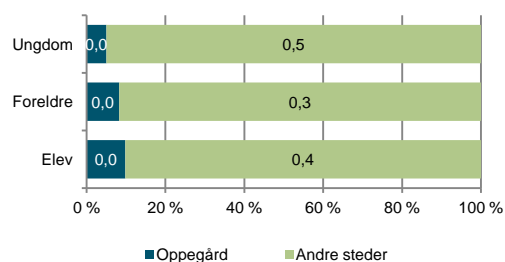
28 % av elevene i Oppegård har vært på en festival i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 32 %, og blant ungdommen er andelen 20 %.

Festivalbegrepet kan inneholde så mangt, fra store, kostbare arrangementer som Øyafestivalen til mindre, lokale arrangementer som Tårnåsenfestivalen. I denne undersøkelsen ble det overlatt til respondentene å definere et besøk på en kulturfestival. Tilsvarende metode benyttes i SSBs kulturbruksundersøkelse.

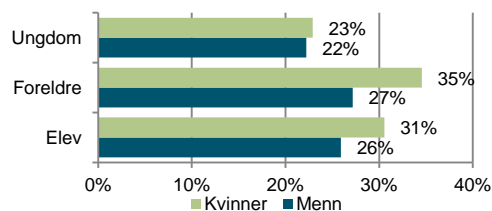
Landbakgrunn påvirker festivaldeltagelsen i noe grad. Personer med morsmål fra et asiatiske eller europeisk land, rapporterer i større grad enn personer med norsk som morsmål at de har vært på festival.

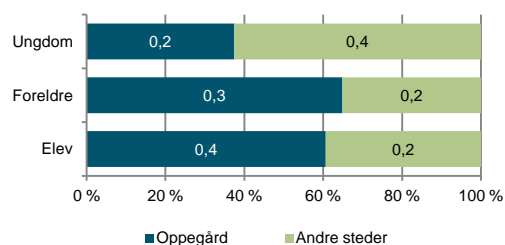
Figur 3-20: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt en operaforestilling i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-21: Gjennomsnittlig antall besøk på operaforestillinger i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-22: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt en eller flere kulturfestivaler i løpet av de siste 12 mnd.

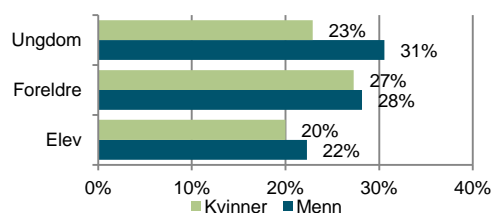
Figur 3-23: Gjennomsnittlig antall besøk på kulturfestivaler i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

3.3.11 Trosmøte

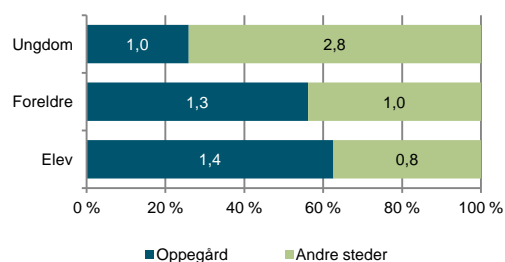
20 % av elevene i Oppegård har vært på ett eller flere trosmøter i løpet av de siste 12 månedene. Blant foreldrene er andelen 27 %, og blant ungdommen er andelen 26 %.

Gjennomsnittsbesøket på slike møter er 2,2 besøk i året for elever, 2,3 for foreldre og 2,8 ganger for ungdom. Om lag 60 % av besøket til elever og foreldre har funnet sted i Oppegård kommune. Blant ungdommen er andelen noe lavere, i underkant av 30 %.

Landbakgrunn påvirker besøket i liten grad. Blant elevene er det barn med et europeisk språk som morsmål som i størst grad har vært på trosmøter. Ingen elever med asiatisk bakgrunn forteller at de har deltatt på slike møter. Blant de voksne er derimot personer med et asiatisk morsmål tyngst representert, etterfulgt av personer med et afrikansk morsmål.

Figur 3-24: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt trosmøter i løpet av de siste 12 mnd.

Figur 3-25: Gjennomsnittlig antall besøk på trosmøter i henholdsvis Oppegård kommune og andre steder i løpet av de siste 12 mnd.

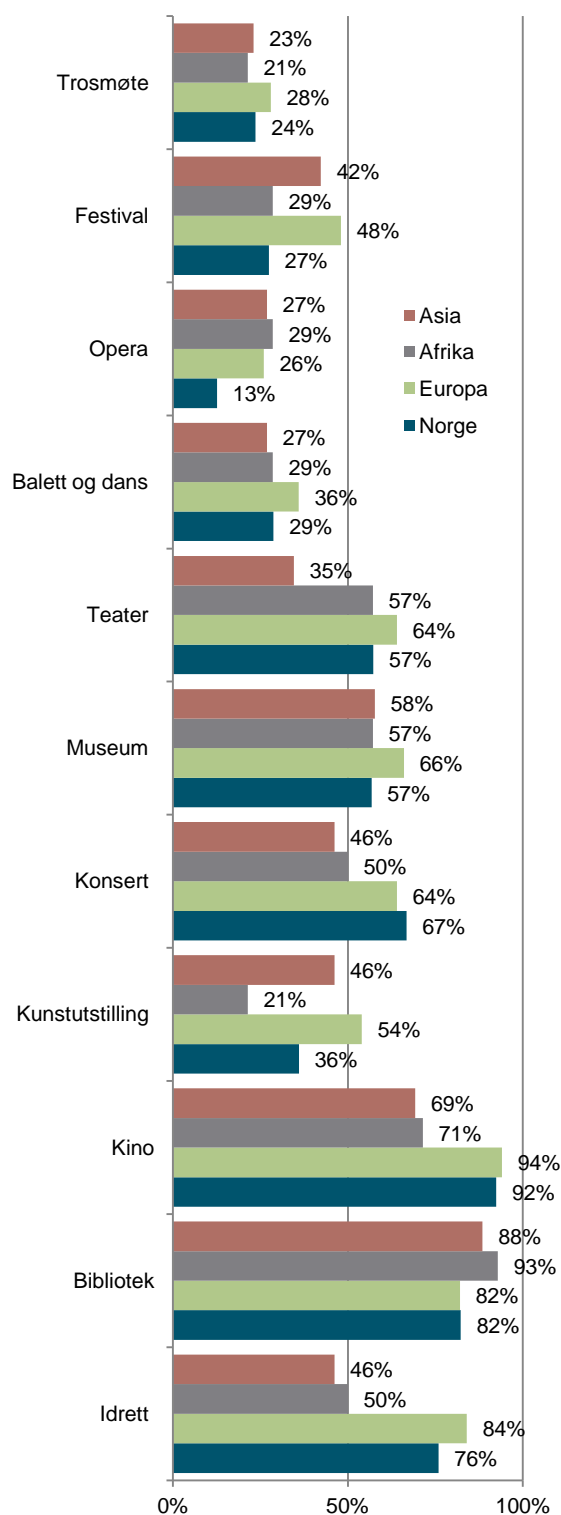
3.4 Innvandreres kulturbruk

Vi skal her oppsummere noen av funnene knyttet til innvandrernes kulturbruk. Spørsmålet vi her har stilt, er hvor mange ganger respondenter har benyttet ulike kulturtilbud de siste 12 månedene. Figur 3-26 viser andelen som har benyttet et tilbud en eller flere ganger. I figuren har vi slått sammen alle respondenter, både voksne og barn. Det er likevel verdt å minne leseren på at elever på ungdomstrinnet utgjør en vesentlig andel av de spurte. Det er også verdt å nevne at antallet respondenter i noen grupper er lavt. For personer med et afrikansk språk som morsmål er det 14 respondenter, for Asia 26 respondenter og for Europa 50 respondenter. Dette *kan* medføre en skjevhet i forhold til hva som er gjeldende for den totale populasjonen, men vi vil likevel hevde at bildet som avtegner seg, er et godt utgangspunkt for analyse.

Hva respondentene har lagt til grunn for definisjonen av de ulike tilbudene, er også usikkert. Et teaterbesøk kan potensielt romme alt fra en skoleforestilling til en oppsetning på Nationaltheatret. Metodisk er dette interessant, i og med at svarene vil gjenspeile det respondenten *selv* legger i de ulike definisjonene. Man får dermed en slags nedenfra-og-opp definisjon der publikum definerer sjangrene, ikke «ekspertene».

Det mest påfallende ved kulturbruken er at landbakgrunn, i de fleste tilfeller ikke synes å slå særlig sterkt ut. Kulturbruken følger i stor grad de tendenser vi kjenner fra studier av befolkningen for øvrig (særlig da jf. SSBs kulturbarometer). Mange kulturopplevelser for barn er knyttet til skoletiden, blant annet forestillinger i regi av Den kulturelle skolesekken. Dette er arenaer der alle er til stede, noe som trolig forsterker bildet av en homogen kulturbruk.

Dersom vi summerer opp tallene for kulturbruk, finner vi at europeere er den gruppen som er mest aktive kulturbrukere. Her er gjennomsnittsdeltagelsen for alle kategorier 59 %.

Figur 3-26: Andel som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder etter landbakgrunn. Prosent.

Deltagelsen for personer med norsk som morsmål er 51 %, mens deltagelsen for personer med et asiatisk eller et afrikansk språk som morsmål er 46 %.

Den mest markante forskjellen i kulturbruk fant vi blant deltakere på sportsarrangementer. Det skal her nevnes at det ikke primært er snakk om egenaktivitet, men om besøk på et idrettsarrangement. Besøk på elitearrangementer henger gjerne sammen med en form for patriotisme. Går man på en fotballkamp, går man gjerne for å se «sitt» lag. Det er derfor grunn til å tro at innflyttere, enten de har flyttet fra et annet land, eller en annen del av landet, ikke har den samme interessen for et lokalt arrangement. Idrettsgrenene er også forskjellige, slik sett oppleves kanskje ikke et skirenn som like relevant dersom man kommer fra et land som har tradisjoner for helt andre idretter.

Biblioteket er det eneste kulturtilbudet som *både* har bred deltagelse totalt, og som har bred deltagelse på tvers av morsmålsbakgrunn blant innbyggerne i Oppegård. Kinoen har også god oppslutning, men svakere blant personer med et asiatisk eller afrikansk språk som morsmål.

Teaterbesøket er heller ikke markant ulikt mellom de ulike gruppene. Personer med et asiatisk språk som morsmål er likevel noe underrepresentert. Teater som kunstform er språklig i den forstand at skuespillerne ofte kommuniserer på norsk. Dette vil naturlig være en barriere for publikum uten tilstrekkelige norskkunnskaper. For ballett og dans finner vi ingen forskjeller i bruken. Det gjør vi imidlertid for operabesøk. Her viser tallene at personer med annet morsmål har oppsøkt opera dobbelt så ofte som personer med norsk som morsmål. Dette kan skyldes ulike forståelser av hva som menes med opera (musikaler, operetter etc.), men SSB sin undersøkelse viser også at operabesøket er større blant innvandrere fra EU-land enn blant nordmenn. For innvandrere fra andre land er operabesøket samlet sett i Norge likevel på linje med den øvrige befolkningen.

Basert på kulturbruksundersøkelsen gjennomført av SSB i 2008, ble det laget et notat der de oppsummerte kulturbruk blant innvandrere i Norge (Vaage 2009a). Sammenligner vi våre tall for Oppegård med disse tallene, finner vi et tilsvarende mønster. Også her finner man at bibliotek er det tilbudet som treffer bredest med tanke på landbakgrunn. Denne undersøkelsen viser imidlertid at kino er det tilbudet som blir mest benyttet av alle landgrupper.

3.5 Generelle møtesteder

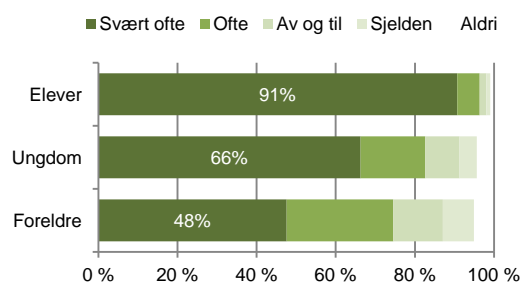
Møtesteder er viktig i et lokalsamfunn, men møtesteder kan være så mangt. I denne delen av undersøkelsen spurte vi respondentene hvilke steder de traff venner og kjente. Svaralternativene var «svært ofte», «ofte», «av og til», «sjelden» og «aldri». I figurene til høyere har vi presentert resultatene i graderinger av grønt der mørkegrønt er svært ofte og lysegrønt er sjelden. I figur 3-36 på side 34 presenterer vi tilsvarende resultater fordelt på kjønn og morsmål blant elevene.

Skolen er det stedet der desidert flest elever treffer venner og kjente. 91 % av elevene svarer de svært ofte treffer venner og kjente der. Jenter svarer i noe større grad at de treffer venner og kjente ofte eller svært ofte på skolen, tilsvarende svarer elever med norsk som morsmål også i noe større grad dette. Blant ungdom og foreldre er også skole og arbeid det stedet de oftest treffer venner og kjente. Andelen er lavest blant foreldre, men også her er det svært få (5 %) som svarer at de aldri treffer venner og kjente på jobb eller skole.

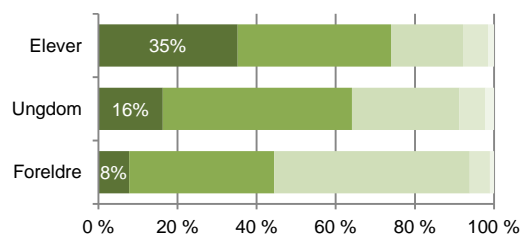
Eget eller andres hjem er også et sted der mange elever treffer venner og kjente, altså at de er, eller har med venner hjem. 35 % av elevene sier at dette skjer svært ofte. Vi finner ingen forskjeller mellom gutter og jenter her, men vi finner en tendens til at personer med norsk som morsmål i større grad anser eget eller andres hjem som et viktig møtested. Foreldre og ungdom anser også dette som en viktig møteplass, selv om hjemmebesøk i denne alderen ikke synes fullt så utbredt.

Gata eller nabolaget er også et viktig møtested. 13 % av elevene mener det er veldig viktig, mens kun 4 % svarer at de aldri møter venner og kjente der. Også ungdom og foreldre anser nabolaget som viktig. Viktigst anses det av foreldrene. Morsmål synes ikke å spille inn på dette spørsmålet.

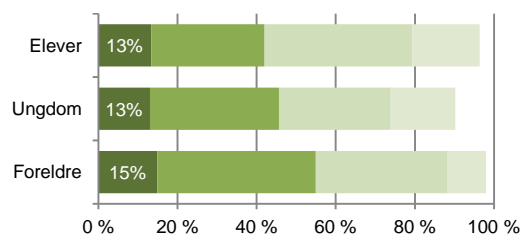
Kolbotn sentrum er et viktig møtested, svært viktig er det for 13 % av elevene. Det er grunn til å tro at avstanden fra sentrum til elevenes bosted spiller en stor rolle her. Kolbotn sentrum som møtested er også markant viktigere for jenter enn gutter. 45 % av jentene mener det er viktig eller svært viktig, 25 % av guttene svarer det samme. Elever med mors-

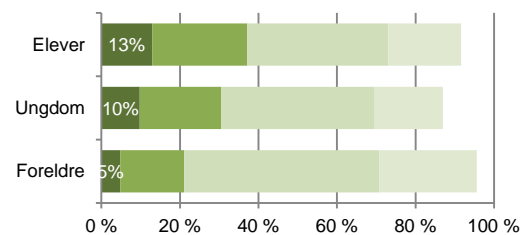
Figur 3-27: Jeg treffer venner og kjente på skolen/jobben (n elever=526, n ungdom=92, n Foreldre/foresatte=294).

Figur 3-28: Jeg treffer venner og kjente i hjemmet.

Figur 3-29: Jeg treffer venner og kjente i nabolaget.

Figur 3-30: Jeg treffer venner og kjente i Kolbotn sentrum.

mål fra et annet land enn Norge anser også sentrum som viktigere enn elever med norsk som morsmål (henholdsvis 38 % og 30 %). Viktigheten av sentrum som møtested er noe lavere blant ungdom, ytterligere lavt blant foreldre. Det er likevel kun 4 % av foreldrene som svarer at de aldri treffer venner og kjente i Kolbotn sentrum.

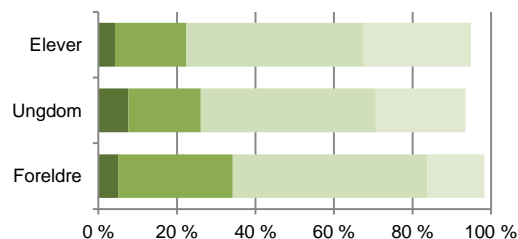
Butikker er også viktige møtested. Det er ikke mange som treffer venner og kjente der svært ofte, men få som aldri treffer venner og kjente der. Butikken som møtested er noe viktigere blant jenter, morsmål synes ikke å spille inn.

Kollektivtransport er også et relevant møtested for alle de tre respondentgruppene, viktigst blant ungdom. Det er grunn til å tro at dette henger tett sammen med bruken av kollektivtransport og at det lave antallet blant elever tyder på at få benytter kollektivtransport til daglig. Blant elevene anser jenter og elever med et annet morsmål enn norsk kollektivtransport som noe viktigere som møtested.

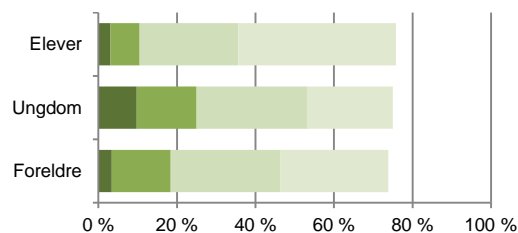
Kaféer er ikke noe utpreget møtested for noen av gruppene, med et lite unntak for ungdom. 4 % av ungdommen anser kafeer som svært viktig. Blant elevene er denne andelen svært lav. Foreldrene er den gruppen som i lavest grad svarer at de aldri treffer venner og kjente på kafé.

Kulturhuset Kolben synes først og fremst å være et viktig møtested for elever. 10 % av elevene svarer at de svært ofte treffer venner og kjente der. Hvilke deler av kulturhuset (biblioteket, kulturskolen etc.) dette gjelder, vet vi ikke. Jenter er overrepresentert i å treffe venner og kjente ofte i Kolben, vi finner også en liten overrepresentasjon blant elever med annet morsmål enn norsk. Blant foreldrene er det få som treffer venner ofte i Kolben, men kun 12 % som aldri gjør det.

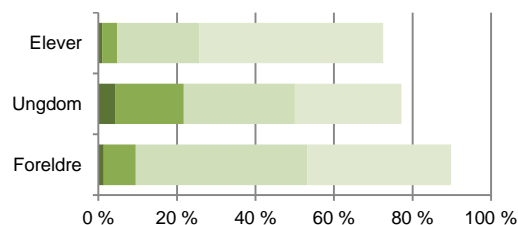
Til sist skal vi se på fritidsklubbene. 10 % av elevene treffer venner og kjente svært ofte der, mens 40 % svarer at de aldri treffer venner og kjente der. Gutter er sterkt overrepresentert i å anse fritidsklubben som et viktig møtested, det samme er elever med et annet morsmål enn norsk.

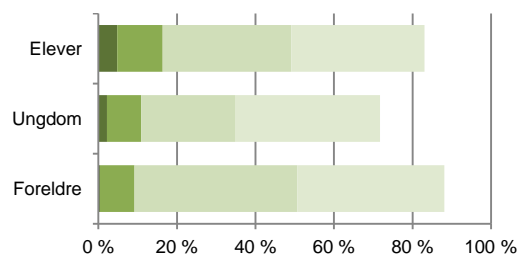
Figur 3-31: Jeg treffer venner og kjente på butikken.

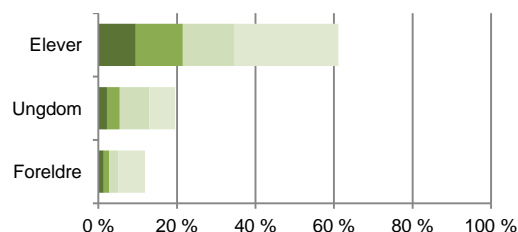
Figur 3-32: Jeg treffer venner og kjente på bus-sen/toget.

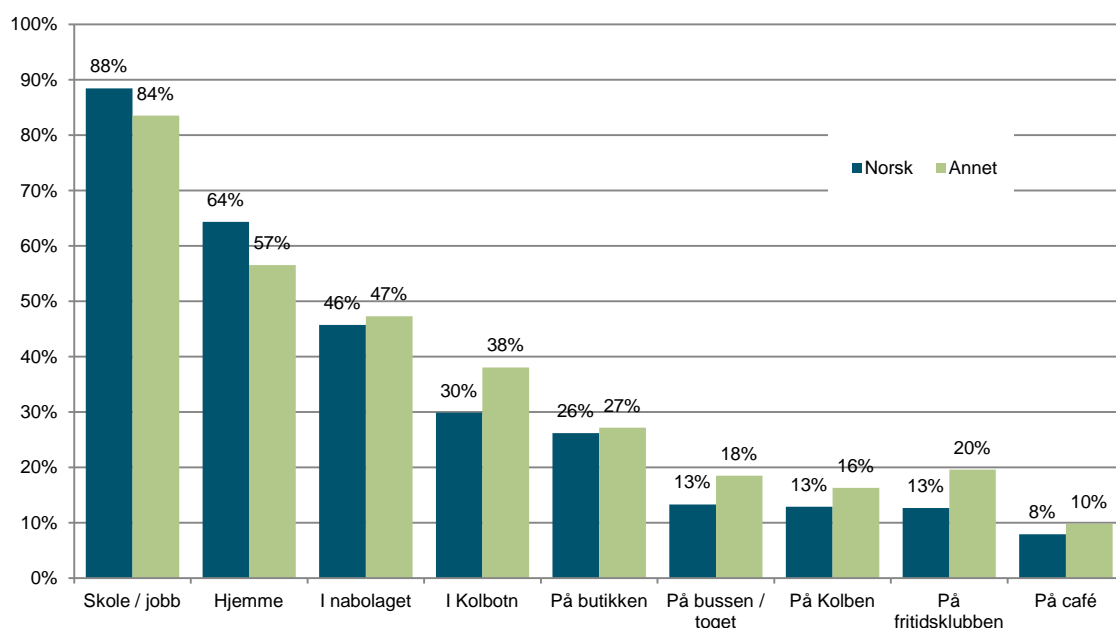
Figur 3-33: Jeg treffer venner og kjente på kafé.

Figur 3-34: Jeg treffer venner og kjente på Kolben.

Figur 3-35: Jeg treffer venner og kjente på fritidsklubben.

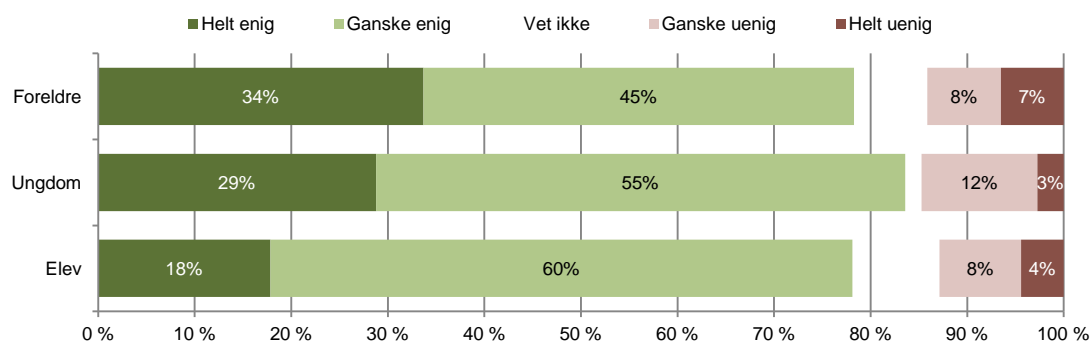

Figur 3-36: Steder elever treffer venner og kjente ofte eller svært ofte fordelt på morsmål i Oppegård.

3.5.1 Tilfredsheten med møtesteder i Oppegård

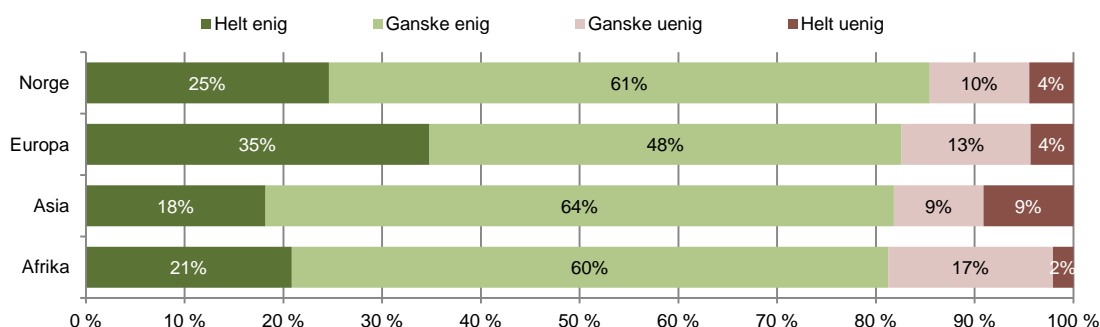
I undersøkelsen ba vi respondentene vurdere følgende påstand: Det er mange steder i Oppegård jeg kan treffe venner og kjente. 78 % av elevene var helt eller ganske enig i denne påstanden, 84 % av ungdommen var helt eller ganske enig i denne påstanden, mens 78 % av foreldrene var helt eller ganske enig i denne påstanden. Blant foreldrene var det flest som var helt enige. På motsatt side finner vi at 6,5 % av foreldrene var helt uenig i denne påstanden, 3 % av ungdommen og 4,4 % av elevene.

Vi har dessverre ingen tilsvarende undersøkelser andre steder i landet der dette spørsmålet har vært stilt. Det er derfor vanskelig å slå fast i hvilken grad innbyggerne er tilfreds med møtestedene i kommunen. Man må likevel kunne hevde at det framstår som positivt at fire av fem er enig i at det er mange steder man kan møte venner og kjente i kommunen.

Figur 3-37: Det er mange steder i Oppegård jeg kan treffe venner og kjente (n elev= 521, n ungdom = 92, n foresatte= 292).

Dersom vi beskriver den generelle tilfredsheten med møtesteder i lys av morsmål, finner vi at det ikke er markante forskjeller. Personer med norsk som morsmål opplever at det er flest steder i kommunen de kan treffe venner og kjente. Dersom vi utelukker dem som svarer «vet ikke», finner vi at 85 % av disse er enig i en slik påstand. Denne tilfredsheten synker noe for personer med et annet morsmål, men ikke mye. 83 % av personene med et europeisk morsmål er enige i en slik påstand, 82 % av personer med et asiatiske språk som morsmål og 81 % av personer med et afrikansk språk som morsmål. Vi skal i det følgende forsøke å identifisere hvilke konkrete steder dette dreier seg om. Først skal vi ta en kikk på hva innbyggerne generelt sier de savner av sosiale tilbud i kommunen.

Figur 3-38: «Det er mange steder i Oppegård jeg kan treffe venner og kjente» fordelt på landbakgrunn (n Norge= 760, n Asia= 26, n Afrika= 14, n Europa =50).

Når elevene blir bedt om å spesifisere hvilke tilbud de savner i Oppegård, er fellesnevnerne mat og moro. Elevene var svært konkrete i sine ønsker, og størst av alt var savnet av en amerikansk fast-food-kjede. Tilsvarende var også savnet stort av en kafékjede fra samme kontinent. Badeland, bowling og skatepark var ønsker som mange trakk fram. Enkelte etterlyste bedre og flere sportsarenaer, svært få ytret ønske om ulike kulturtilbud. Eneste unntaket var ønsket om en større kino med flere saler.

Figur 3-39: Tilbud elever i Oppegård savner. Størrelsen på ordet indikerer hyppigheten på svaret.

Når vi summerer opp hvilke ord som gikk igjen i foreldrenes beskrivelse av hva de savnet, var kafé og «ingenting» de ordene som ofte ble nevnt. Videre finner vi at flere etterlyser flere og bedre restauranter og spisesteder. Også her finner vi noen idrettsarenaer, men få kulturtilbud.

Ungdommene forsterker det bildet vi allerede har sett. Kafeer og restauranter og igjen McDonalds er de tilbudene flest savner i Oppegård.

Generelt ytret flere ønske om et bedre tilbud syd i kommunen, mens andre skrev at de uansett reis- til Oslo når de skulle foreta seg noe eller møte venner.

kafeer

Figur 3-40. Tilbud foreldre i Oppegård savner. Størrelsen på ordet indikerer hyppigheten på svaret.

Figur 3-41: Tilbud ungdom (18-35 år) i Oppegård savner. Størrelsen på ordet indikerer hyppigheten på svaret.

Skal man forsøke å konkludere på bakgrunn av dette, kan det synes som om elever og foreldre er tilfreds med kulturtilbudet og til dels idrettstilbudet i kommunen, men at savnet først og fremst retter seg mot tilbud gitt av kommersielle aktører. Slik sett er det få tiltak kommunen konkret kan gjøre for å møte en etterspørsel på dette området.

Det sterkeste savnet som respondentene uttrykker, og som kommunen *kan* bidra med, er nok elevenes ønske om arenaer for lek og aktivitet. Skating, bowling og bading er aktiviteter elevene etter spør og ønsker. Vi skal drøfte dette videre i avslutningskapittelet.

3.6 Konkrete møtesteder i Oppegård

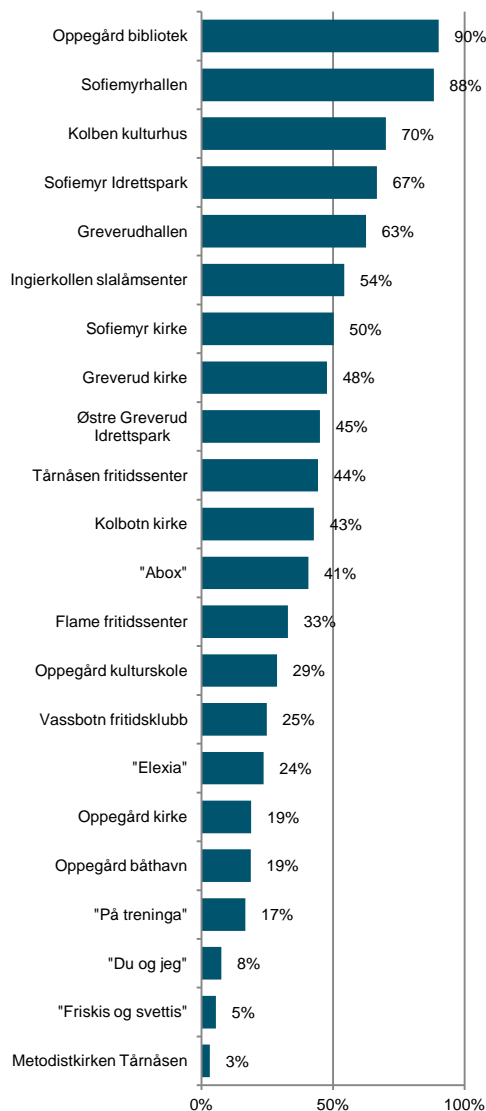
Hvordan er det så med de eksisterende kulturelle møtestedene i Oppegård? Hvor ofte blir de besøkt, og hvem besøker dem. Vi skal først se litt overordnet på de ulike møtestedene før vi studerer kjennetegn ved brukerne på de enkelte stedene.

Blant elevene i undersøkelsen er Oppegård bibliotek og Sofiemyrhallen de stedene flest elever har besøkt i løpet av de siste tre årene. Ni av ti har besøkt disse stedene en eller flere ganger (jf. figur 3-42). Medianbesøket er imidlertid ulikt (jf. tabell 3-5) slik at besøkshyppigheten ved Sofiemyrhallen er langt større blant elever enn på Oppegård bibliotek.

Kolben kulturhus er også mye brukt blant elevene. 70 % har besøkt kulturhuset i løpet av de siste tre årene. Det er imidlertid problematisk å fastslå hva den enkelte legger i et besøk på Kolben. Bibliotekbesøk og kulturskolebruk *kan* være inkludert, men det er størst grunn til å tro at besøk er knyttet til kino, konserter eller andre slike arrangementer. Videre på listen finner vi tre idrettsanlegg.

Blant foreldrene er Kolben kulturhus, Oppegård bibliotek og Sofiemyrhallen de stedene flest har besøkt i løpet av de siste tre årene. Tilsvarende dilemma med å definere et besøk på Kolben i forhold til Oppegård bibliotek får vi her. Også blant foreldrene er medianbesøket størst i Sofiemyrhallen. Medianbesøket på biblioteket er imidlertid noe høyere enn blant elevene. Generelt finner vi ikke store forskjeller mellom barnas og de voksnes besøk på ulike møtesteder. Dette kan nok henge sammen med at foreldrene gjerne har besøkt steder i forbindelse med barnas aktivitet. Besøk på kulturskolen er f.eks. høyere blant foreldre enn blant barn. Dette kan henge sammen med at foreldre gjerne har flere barn som skal følges til kulturskolen.

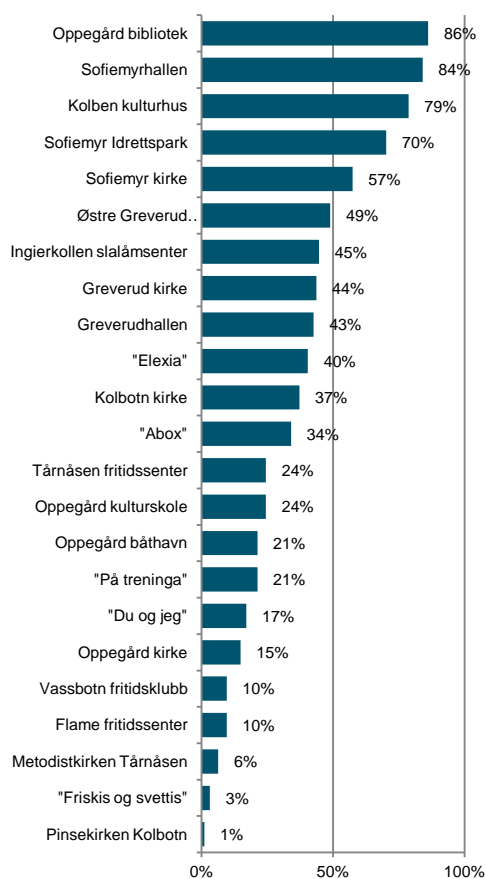
Besøksvanene til ungdommen skiller seg ikke særlig ut fra det mønstret vi finner hos barn og foreldre. Unntaket er at medianverdiene i flere tilfeller er lavere hos ungdom. De besøker altså ikke hvert sted så ofte som det barna og foreldrene gjør.

Figur 3-42: Andel elever som har besøkt ulike steder i Oppegård siste tre år.

Figur 3-43: Andel foreldre/foresatte som har besøkt ulike steder i Oppegård siste tre år.

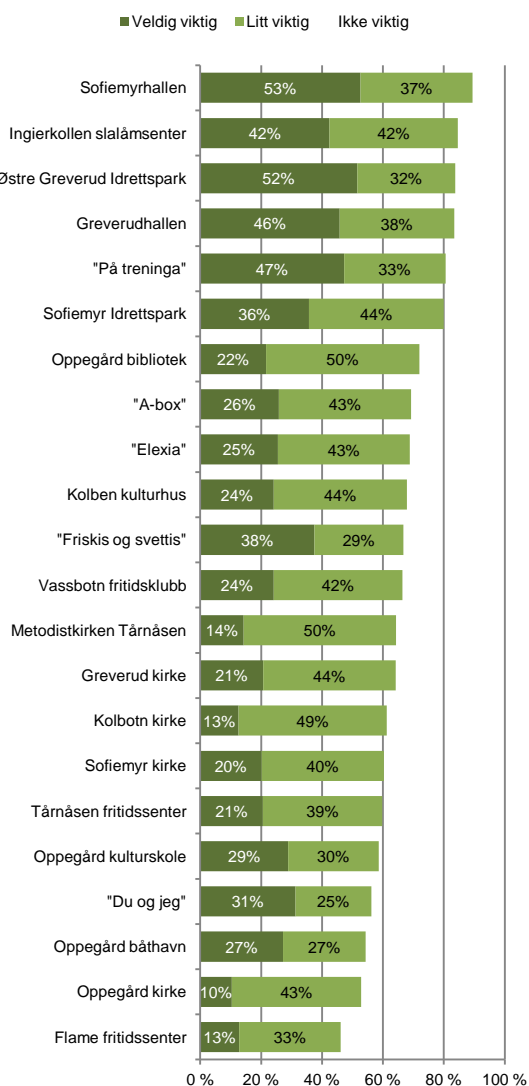
Figur 3-44: Andel ungdom som har besøkt ulike steder i Oppegård siste tre år.

Tabell 3-5: Antall besøk pr. besøkende. Median for tre grupper.

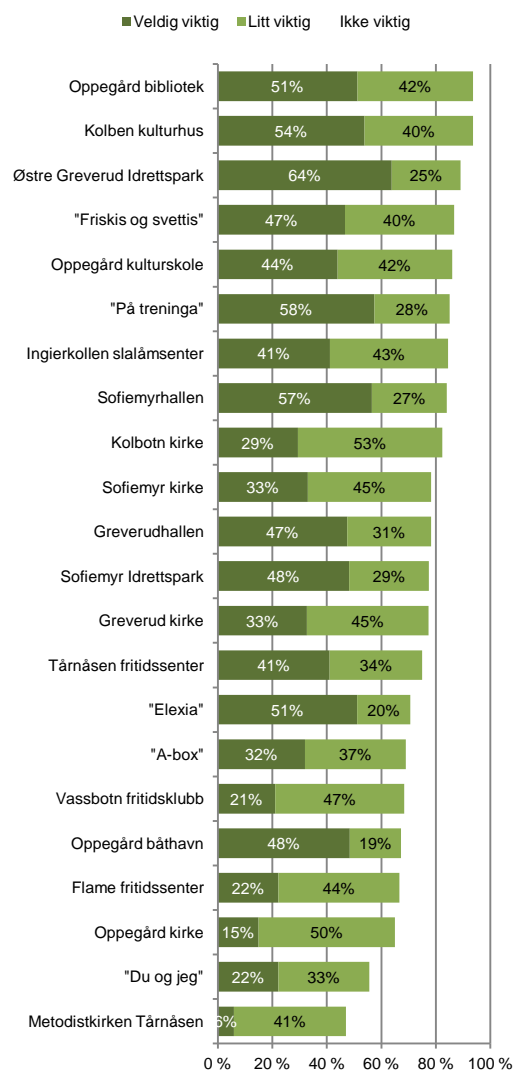
N	Møtested	Elev	Foreldre	Ungdom
770	Oppegård bibliotek	3	6	4
764	Sofiemyrhallen	10	10	6
658	Kolben kulturhus	5	5	4
585	Sofiemyr Idrettspark	4	5	3
507	Greverudhallen	11	4	2
439	Ingjerkollen slalåmsenter	3	3	2
436	Østre Greverud Idrettspark	12	10	3
432	Sofiemyr kirke	2	3	2
392	Greverud kirke	2	2	1
335	A-box	2	4	3
328	Kolbotn kirke	1	1	1
298	Tårnåsen fritidssenter	2	2	2
271	Oppegård kulturskole	3	4	2
242	Elexia, Kolbotn	1	18	9
178	Flame fritidssenter	2	1	2
174	Oppegård båthavn	2	2	2
153	Vassbonn fritidsklubb	2	1	3
140	På treninga, Kolbotn	4	15	5
125	Oppegård kirke	1	1	1
61	"Du og jeg"	1	1	1
43	Friskis og svettis	1	30	3
40	Metodistkirken Tårnåsen	2	1	2
11	Pinsekirken Kolbotn	1	1	1

Når vi spør de besøkende hvor viktige de ulike stedene er for dem, finner vi at idrettsarenaene kommer på topp blant elevene. Helt på topp finner vi Sofiemyrhallen. Av kulturtilbud scorer biblioteket høyest. Kulturskolen og, kanskje noe overraskende, fritidsklubbene scorer relativt lavt.

Blant foreldrene verdsettes kulturtilbudene høyere. Her er det biblioteket og Kolben kulturhus som scorer høyest. Også kulturskolen verdsettes høyt blant de foreldrene som har besøkt den (og som det derfor er grunn til å tro at har barn der).

Figur 3-45: Vurdering av viktighet blant elever som har besøkt stedet siste tre år.

Figur 3-46: Vurdering av viktighet blant foreldre som har besøkt stedet siste tre år.

3.7 Møtesteder i Oppegård

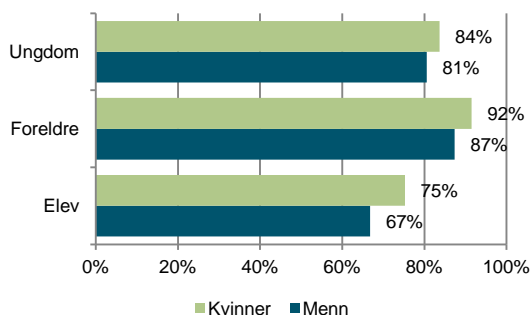
Vi skal på de neste sidene se på sentrale (kulturelle) møtesteder i Oppegård. Vi skal beskrive kjennetegn ved brukerne av disse med særlig vekt på innvandrere og beskrive møtestedenes arbeid og strategier i forhold til innvandrere som bruker- og publikumsgruppe.

3.7.1 Kolben kulturhus

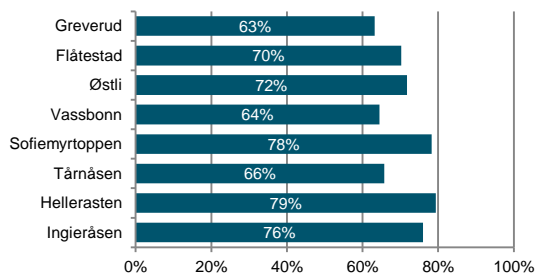
Kolben kulturhus er blant de mest besøkte arenaene i denne undersøkelsen. Som vi tidligere har omtalt, er det noe usikkert hva respondentene anser som et besøk i Kolben. Forstår de det som et besøk på et arrangement i Kolben, eller inkluderer de også besøk hos aktører som er lokalisert på Kolben. Dette kan nok variere mellom respondentene, men uansett vil det være snakk om personer som har brukt huset på en eller annen måte.

Dersom vi ser nærmere på kjennetegn ved brukerne av Kolben basert på tall fra denne undersøkelsen, finner vi at kvinner jevnt over er noe overrepresentert som brukere i alle de tre respondentgruppene. Foreldregruppen er tyngst representert. Blant disse har 92 % av kvinnene og 87 % av mennene besøkt huset. Gruppen med ungdom er også godt representert, 84 % av kvinnene, 81 % av mennene. Blant elevene finner vi at 75 % av jentene har besøkt Kolben de tre siste årene, mens 67 % av guttene har besøkt Kolben.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet varierer noe. Vi finner en liten tendens til at avstand har betydning for bruken, men denne er ikke særlig sterk. Kulturhuset synes altså å være relevant for alle innbyggerne i kommunen.

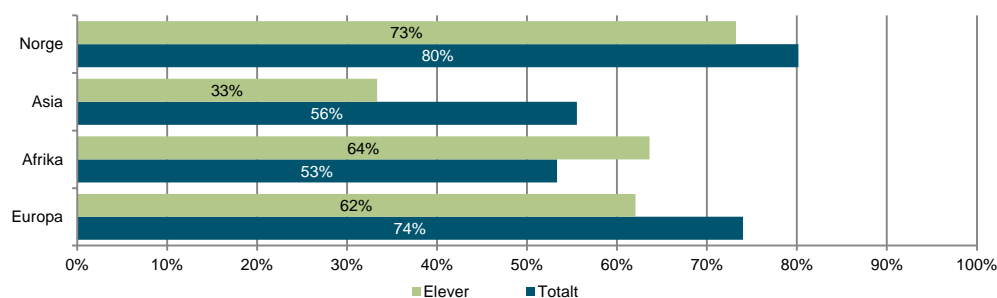
Figur 3-47: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Kolben kulturhus i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-48: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Kolben kulturhus i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand til Kolben).

Kolben er en arena som innvanderne bruker, men landbakgrunn påvirker likevel bruken. Personer med norsk som morsmål bruker Kolben mest (80 % totalt, 73 % av elevene). Personer med et europeisk morsmål er også flittige brukere av Kolben. Blant personer med et afrikansk eller asiatisk morsmål er bruken lavere. Kun 53 % av respondentene med et afrikansk språk som morsmål har besøkt Kolben de siste tre årene. Blant elever med et asiatisk språk som morsmål er det kun 33 % som har besøkt kulturhuset (jf. figur 3-49).

Om vi ser på hyppigheten av bruken, finner vi en mer markant forskjell. Medianbesøket blant personer med norsk eller et europeisk språk som morsmål er om lag 5 besøk i året. For personer med et afrikansk morsmål er medianbesøket 1,5, for personer med et asiatisk morsmål er medianbesøket 1 i året.

Figur 3-49: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt Kolben kulturhus i løpet av de siste tre årene.

Dette bildet stemmer godt overens med det inntrykket lederen av Kolben kulturhus, Tone Jørpe-land Lunde, beskriver. Hun opplever også at brukergruppen ved huset preges av en overvekt av personer med norsk eller europeisk opprinnelse. Primært opplever hun at kino og teaterforestillinger for barn er de tilbudene der flest personer med innvandrerbakgrunn (fra Asia og Afrika) deltar. Dette er arrangementer med relativt lave inngangspenger. I tillegg trekker hun fram en nylig gjennomført stand-up forestilling med *Shan the Man*, en svensk/kurdisk komiker kjent for sine humoristiske imitasjoner av ulike innvandrerstereotyper. Utstillingen var utsolgt og publikumet besto i stor grad av norsk-pakistanere fra Oslo. Noe av æren for dette tilskrev hun de eksterne arrangørene, som hadde god kjennskap til det pakistanske miljøet i Oslo. Det samme kan sies om vietnamesisk nyttårsfeiring som har blitt arrangert i Kolben. Dette trekker også primært personer med innvandrerbakgrunn.

Kolben har forsøkt å sette opp indiske «Bollywood»-filmer og samarbeidet med «Film fra Sør». Deres erfaring har imidlertid vært at disse ikke har appellert mer til innvandrere enn til nordmenn. Kolben har også vært sentral i arrangementen av internasjonal uke. Utover dette har Kolben ikke hatt fokus på arrangementer særskilt rettet mot innvandrere.

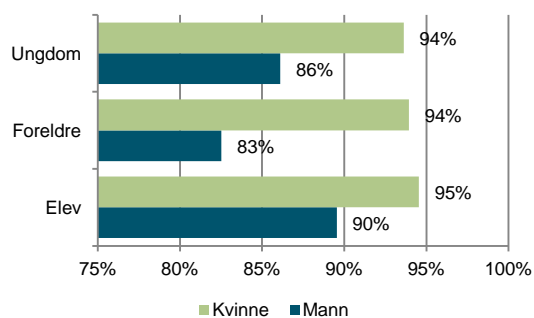
Kolben har også om lag 30 frivillige som deltar i forbindelse med avvikling av arrangementer. I denne gruppen finnes ingen med innvandrerbakgrunn. Det er grunn til å tro at slike personer er gode ambassadører for kulturhuset. Slik sett ville det vært positivt å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn til dette arbeidet.

3.7.2 Oppegård bibliotek

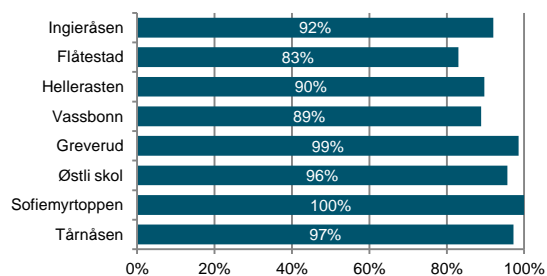
Oppegård bibliotek er lokalisert i Kolben. Vi skal her se litt på brukerne av biblioteket med utgangspunkt i to datakilder. Det ene er kulturbruksundersøkelsen vi gjennomførte i kommunen, det andre er en brukerundersøkelse vi gjennomførte for Oppegård bibliotek innenfor rammene av dette prosjektet. Sistnevnte undersøkelse ligger ved som vedlegg til denne rapporten. I tillegg beskriver vi synspunkter til biblioteksjef Aase-Liv Birkenes knyttet til deres arbeid i forhold til innvandrere.

Fra kulturbruksundersøkelsen kan vi lese at Oppegård bibliotek er det stedet flest av innbyggerne har besøkt i løpet av de siste tre årene: 90 % av elevene, 86 % av ungdommene og 87 % av de voksne. Ser vi nærmere på kjennetegn ved brukerne, finner vi at kvinner jevnt over er noe overrepresentert som brukere i alle de tre respondentgruppene.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet varierer lite. Ved enkelte skoler har alle elevene vært på biblioteket.

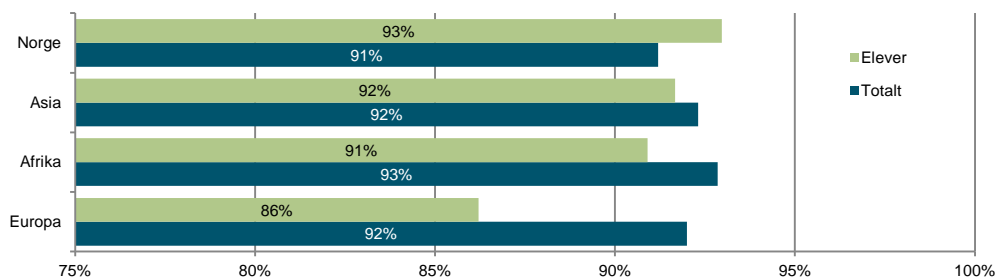

Figur 3-50: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Oppegård bibliotek i løpet av de siste tre årene.

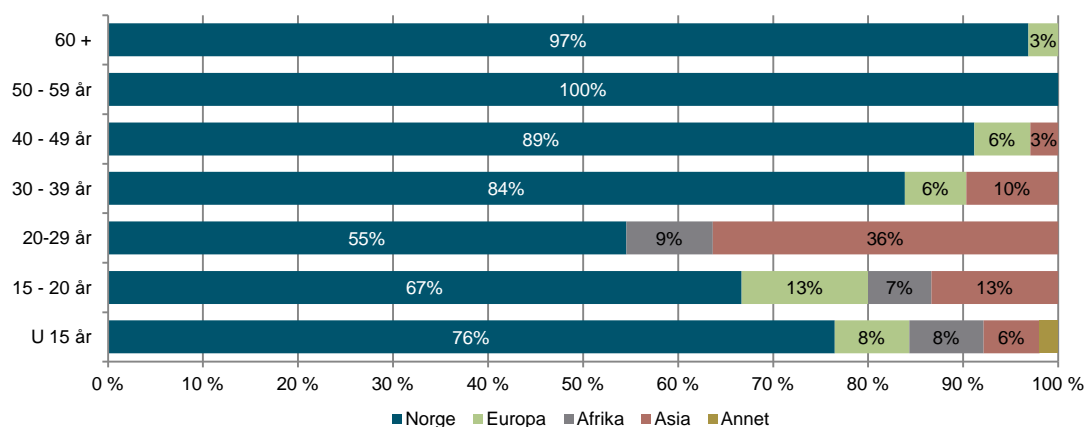
Figur 3-51: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Oppegård bibliotek i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

Innvandrere er flittige brukere av biblioteket. Tallene for besøk på Oppegård bibliotek er parallelle med tallene for bibliotekbesøk generelt i Norge. I overkant av 90 % av respondentene har besøkt biblioteket de siste tre årene. Medianbesøket viser imidlertid at alle de tre innvandrergroperne bruker biblioteket mer enn personer med norsk som morsmål og at personer med et afrikansk morsmål benytter biblioteket flest ganger i løpet av et år.

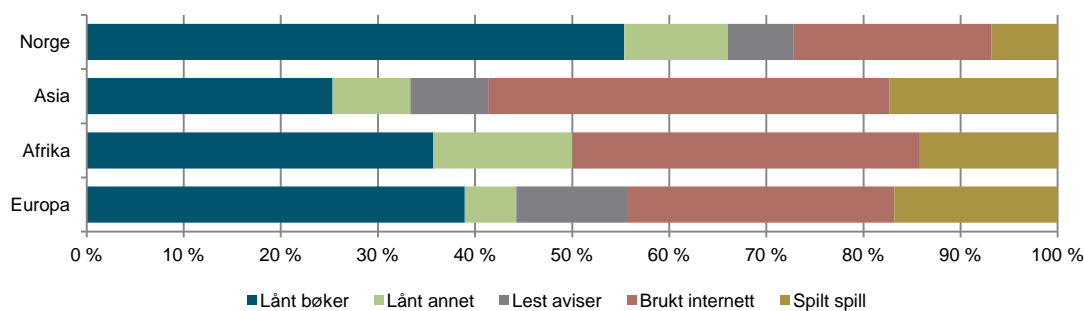
Figur 3-52: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt Oppegård bibliotek i løpet av de siste tre årene.

Dette bildet finner vi også igjen i brukerundersøkelsen på biblioteket. Her inkluderte vi imidlertid noen flere spørsmål som det kan være interessant å studere. Det første er en oversikt over morsmålsbakgrunn for brukerne i ulike aldre. Selv om antall respondenter i de ulike gruppene er lave, finner vi at det er i gruppen 15-30 år den største andelen med innvandrerbakgrunn befinner seg. Blant brukere i 20-årene hadde nesten halvparten et annet morsmål enn norsk.

Figur 3-53: Morsmål for bibliotekbrukerne fordelt på alderskategorier.

Bruksmønstrene er også noe ulikt når man ser det i lys av morsmålsbakgrunn. Personer med norsk som morsmål bruker biblioteket i størst grad til å låne bøker. Blant de andre gruppene utgjør internettbruk en viktigere del av aktiviteten.

Biblioteksjefens opplevelse av besøksgruppen korresponderer i stor grad med resultatene fra de to undersøkelsene. Hun opplever det er en stor gruppe av personer med innvandrerbakgrunn som besøker biblioteket, noe biblioteket også har et ønske om å tilrettelegge for. Biblioteket er, i følge henne, kanskje «det eneste stedet man kan komme uten at noen stiller krav eller at det koster noe».

Biblioteket har tatt flere grep for å legge til rette for denne målgruppen. Et av tiltakene har vært å styrke de tilbudene man opplever som populære blant innvandrere. Her er god internettilgang helt sentralt. Biblioteket har også en gaming-avdeling der de besøkende kan spille ulike spill. Dette er et tilbud de opplever er særlig populært blant innvandrere. Mange av dem som kommer på biblioteket for å spille, har gjerne ikke tilgang til slike spill hjemme. Gjennom biblioteket får de tilgang til et populært kulturtilbud som også gir dem felles referanser med dem som har spillene hjemme. Biblioteksjefen opplever også at spillingen utgjør et sosialt midtpunkt der alle kan delta.

Biblioteket har også flere spissede tilbud til denne gruppen. Primært dreier dette seg om flerspråklighet. I avisavdelingen finnes det internasjonale aviser og ukeblader på en rekke språk. Dette er et tilbud mange benytter seg av. Videre har biblioteket tatt inn litteratur på flere språk, og har et kontinuerlig samarbeid med *Det flerspråklige biblioteket* i Oslo. Herfra får de kasser med relevant, flerspråklig litteratur, og de låner inn bøker etter ønske fra brukerne.

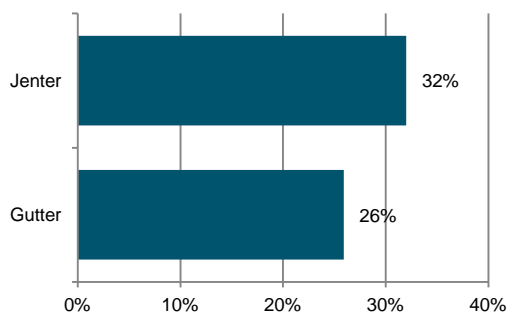
Biblioteket har også hatt et tett samarbeid med Opegård kvalifiseringssenter (OKS). Alle nyankomne flyktninger kommer innom biblioteket, får informasjon om det tilbudet som finnes der, og får hjelp til å skaffe seg lånekort. OKS låner også bibliotekets møterom til undervisning, og låner annet utstyr som utstillingsvegger og lydanlegg. Elevene i voksenopplæringen har også blitt særskilt invitert på forfatterbesøk.

3.7.3 Opegård kulturskole

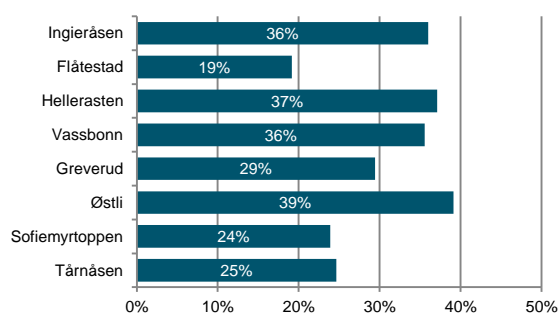
Opegård kulturskole er også lokalisert i Kolben. Ved slutten av mai 2012 hadde kulturskolen 941 elevplasser. Kulturskolen gir undervisningstilbud i et bredt spekter av klassiske instrumenter, men har også undervisning i visuelle kunstfag, teater og skapende skriving.

I kulturbruksundersøkelsen spurte vi kun om elevene hadde besøkt kulturskolen, på linje med andre kulturtilbud/møtesteder. Vi vet derfor ikke hva de legger i et besøk. Det kan innbefatte regulær deltagelse, deltagelse på enkeltarrangementer eller en enkel prøvetime som aldri ble til noe mer. Sammenligner vi våre tall med tall for deltagelsen i Opegård kulturskole, finner vi at førstnevnte er noe høyere. Dette kan tyde nettopp på at et besøk rommer mer enn ordinær deltagelse.

Blant dem som har besøkt kulturskolen siste tre år finner vi en liten overvekt av jenter. Vi finner også at deltagelsen de ulike skolene imellom varierer ganske mye. Fra 19 % på Flåtestad skole til 39 % på Østlid skole.

Figur 3-54: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Opegård kulturskole i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-55: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Opegård kulturskole i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

I følge kulturskolen hadde 85 av de 941 elevene innvandrerbakgrunn, altså 9 % av elevmassen. Dersom tallene til kulturskolen stemmer, er dette et høyt tall, faktisk høyere enn andelen innvandrere og barn av innvandrere i aldersgruppen 6-15 år i kommunen (8,1 %). Fra andre studier vet vi at andelen innvandrere i kulturskolen er lavere enn i befolkningen forøvrig. En studie fra storbyene viste at kulturskoledeltagelsen var 25 % lavere blant innvandrere og barn av innvandrere (Bjørnsen 2012). En studie fra Vestfold, Buskerud og Telemark viste at kulturskolebruken var halvparten så stor blant innvandrere og barn av innvandrere (Kleppe 2013). Kulturbruksundersøkelsen støtter imidlertid det bildet som kulturskolen presenterer. Andelen personer med norsk morsmål som har besøkt kulturskolen, er relativt lik andelen personer med et annet morsmål som har besøkt kulturskolen. Antall respondenter i de ulike kategoriene er imidlertid så lav at det er problematisk å si noe om landbakgrunn, men personer med et europeisk språk som morsmål er godt representert.

En årsak til den brede kulturskoledeltagelsen i Oppegård kan skyldes at skolen har lærere med bakgrunn fra en rekke land, deriblant Bulgaria, Polen, Latvia, Finland, Sverige, og Sri Lanka. I nevnte studie om kulturskolebruk blant innvandrere (Kleppe 2013) trekkes det nettopp fram som en barriere for deltagelse at kulturskolen mange steder i for stor grad preges av en «norsk» måte å tenke kultur på, med norske kunstuttrykk og norske tradisjoner.

Kulturskolen opplever heller ikke språk som noe stort problem, men påpeker at de savner informasjonsmateriell på andre språk, og at de av og til har hatt med tolk. Førstnevnte er et punkt vi finner igjen fra anbefalingene i nevnte studie, mens tiltaket med bruk av tolk vitner om et sterkt engasjement i kulturskolen til å åpne opp for flest mulig. Kulturskolen har også gjennomført flere særskilte tiltak mot denne målgruppen, blant annet et utviklingsprosjekt i samarbeid med OKS og et tilbud til barn/unge med innvandrerbakgrunn i samarbeid med barnevernet. Kulturskolen hadde også et prosjekt i samarbeid med aktører i Mombasa i Kenya.

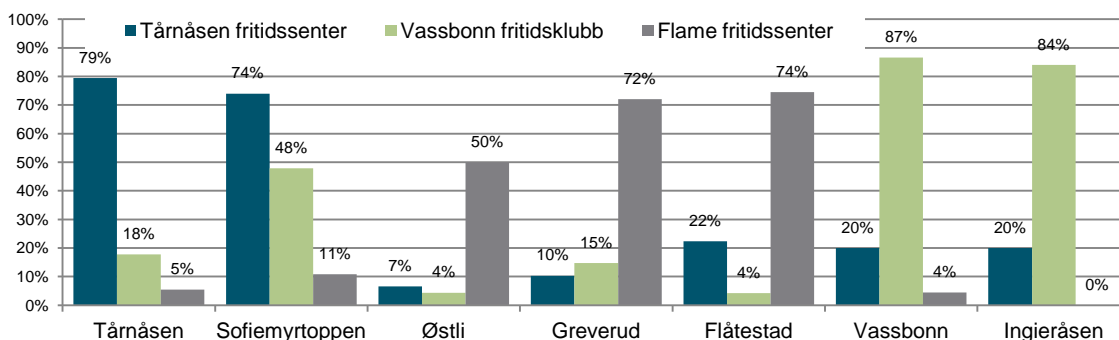
3.7.4 Nærmiljø / fritidssentre

De tre fritidssentrene i Oppegård er åpne for barn og ungdom i alderen 10-18 år (jf. kommunens nettside). Årlig har de tre fritidssentrene et besøk på rundt 30.000. Fritidssentrene skal fungere som både møtested og som tilbyder av kostnadsfrie aktiviteter. Virksomheten har tilbud om aktiviteter i friminutter på skolene og tilbud om aktiviteter i feriene.

Selv om både foreldre og respondentgruppen mellom 18-35 har besøkt sentrene, vier vi her mest oppmerksomhet til elevene. Samlet sett svarer 80 % av elevene at de har besøkt et eller flere av fritidssentrene de siste tre årene. Det er ingen forskjell mellom kjønn i forhold til hvem som har besøkt sentrene de siste tre årene, men medianbesøket for gutter er høyere enn for jenter, tre i løpet av året for guttene, to for jentene.

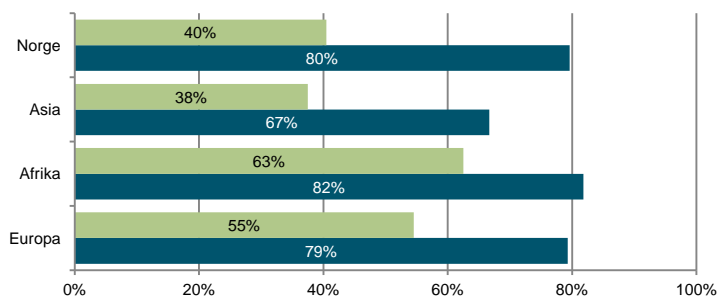
Ser vi på besøket ved de tre fritidssentrene siste tre år, svarer flest (44 %) at de har besøkt Tårnåsen. 33 % har besøkt Flame fritidssenter, mens 25 % har besøkt Vassbonn fritidsklubb. Blant de som har besøkt sentrene en eller flere ganger de siste tre årene, mener 66 % at Vassbonn fritidsklubb er viktig, 60 % at Tårnåsen fritidssenter er viktig og 46 % at Flame fritidssenter er viktig. Blant flittige brukere er holdningen langt mer positiv. 31 % av de besøkende (siste tre år) ved Tårnåsen fritidssenter har vært der mer enn 5 ganger siste året. Av disse svarer 83 % at stedet er viktig.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet er svært signifikant. Elever ved Ingieråsen og Vassbonn besøker Vassbonn fritidssenter, elever ved Flåtestad, Greverud og Østli skole besøker Flame fritidssenter og elever ved Tårnåsen og Sofiemyrtoppen besøker Tårnåsen fritidssenter. Elever ved sistnevnte skole besøker også i noe grad Vassbonn fritidssenter.

Figur 3-56: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt de ulike fritidssentrene i Oppegård i løpet av de siste tre.

Lederen for virksomhetsområdet nærmiljø i Oppegård kommune, Inger Elizabeth Frømyhr, opplever at de ikke i tilstrekkelig grad er attraktive for barn med innvandrerbakgrunn, og at disse er noe underrepresentert blant brukerne. En slik bekymring finner vi ikke støtte for i kulturbruksundersøkelsen. Blant dem som angir at de har besøkt ett eller flere fritidssenter de siste tre årene, finner vi ingen klare tegn på at noen grupper er underrepresentert. Når vi tar ut dem som besøker fritidssentrene mer enn fire ganger i året (jf. figur 3-57), finner vi at elever med et annet morsmål enn norsk er representert i høyere grad.

Figur 3-57: Andel elever fordelt på morsmål som har besøkt fritidssentrene i Oppegård i løpet av de siste tre årene (blå) og elever som har besøkt fritidssentrene 4 ganger eller fler siste året (grønn).

Virksomhetslederen synes likevel hun kan se en holdningsforskjell til fritidsklubbene og de tilbudene som finnes der. Ressurssterke jenter med innvandrerbakgrunn opplever hun blant annet som svært vanskelig å rekruttere. Tilsvarende opplever hun også at det er vanskelig å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn til ferietilbudene de tilbyr.

Aktiviteten til «nærmiljø» strekker seg også utenfor fritidssentrene, de har i dag flere prosjekter knyttet til mangfold og integrering: Arbeidstrening i samarbeid med OKS og NAV; avtaler med boligen for mindreårige flyktninger om friplasser på ferieaktiviteter og arrangementer og mulighet for å jobbe frivillig under ungdomsarrangementer. I tillegg jobbes det med nye tiltak, deriblant arbeid med ungdom som trenger hjelp i forhold til ulik form for integrering i samfunnet. «Nærmiljø» har også vært sentral i arbeidet med Internasjonal uke (som vi kommer tilbake til) og opplevelseskortet.

Oppegård kommune vedtok i 2012 å sette av penger til et opplevelseskort som ga gratis, eller rabatterert inngang til ulike kultur- og fritidsaktiviteter. Kortet deles ut av NAV og er tiltenkt barn og unge fra familier med lav inntekt. I denne sammenhengen er det naturlig å trekke fram barn av

flyktninger som vil være en potensiell målgruppe for å motta kortet. Innehaveren av dette kortet kan ta med seg en person på diverse offentlige og private tilbud så som Hurlumheimuset, Tusenfryd, Kolben, «På treninga», fritidsklubbene, Sofiemyr svømmehall, kulturskolen, Oppegård idrettslag og Kolbotn idrettslag. Opplevelseskortet, som konsept, er så nytt at man foreløpig ikke har tilstrekkelig erfaringer for å kunne vurdere det. Det har likevel mye til felles med kulturkortet for ungdom som nylig har blitt evaluert (Vassenden 2009).

3.7.5 Idretten og idrettsrådet

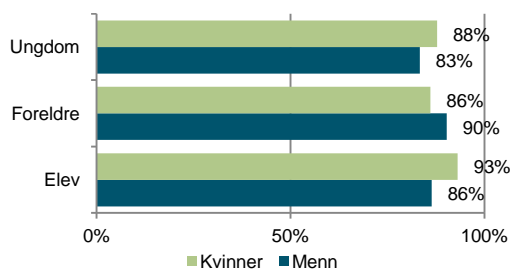
Idrettslagene i Oppegård har til sammen 9500 medlemmer. Det finnes ingen oversikt over hvordan deltagelsen blant innvandrere fordeler seg. Fra første del av vår kulturbruksundersøkelse husker vi at andelen som hadde deltatt på et idrettsarrangement var langt lavere blant innvandrere enn blant den øvrige befolkningen, men dette gjaldt primært besøk på arrangementer, ikke egenaktivitet. I del to av undersøkelsen ville vi vite i hvilken utstrekning respondentene hadde besøkt ulike idrettsarenaer i Oppegård. Vi skal her se litt på hva som kjennetegner besøket på de ulike arenaene.

Sofiemyrhallen

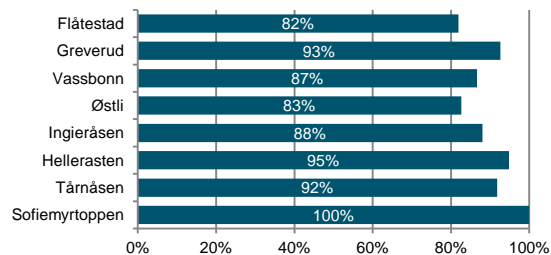
Sofiemyrhallen er det stedet, etter Oppegård bibliotek, som flest har besøkt de siste tre årene. Hallen er også hyppig besøkt. Medianbesøket for alle respondentene er 10. Blant elevene som bruker hallen, anser 90 % at tilbudet er viktig.

Brukere av hallen finner vi i alle kategorier. Personer som har besøkt hallen de siste tre årene, finner vi alle respondentgrupper, men med en liten overvekt av elever.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet varierer noe. Også her finner en svak tendens til at avstand har betydning.

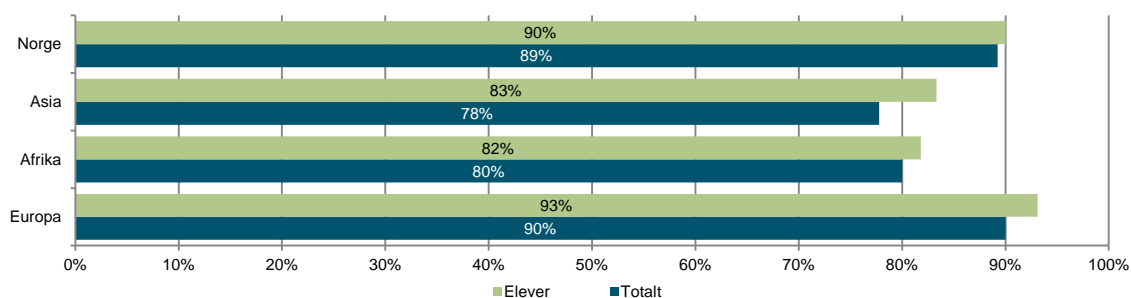
Figur 3-58: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Sofiemyrhallen i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-59: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Sofiemyrhallen i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

Vi finner ingen klare tendenser til at andelen personer med innvandrerbakgrunn som har besøkt Sofiemyrhallen, er lavere enn andelen blant den øvrige befolkningen. Tallene viser riktignok at personer med et afrikansk eller asiatiske språk som morsmål er noe underrepresentert, men utvalget er så lite at det er vanskelig å si noe sikkert om dette.

Medianbesøket for personer med innvandrerbakgrunn samlet er 8, for den øvrige befolkningen er medianbesøket 10, altså ingen stor forskjell.

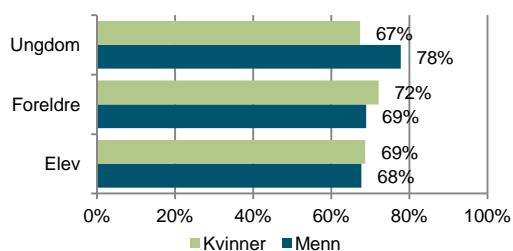

Figur 3-60: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt Sofiemyrhallen i løpet av de siste tre årene.

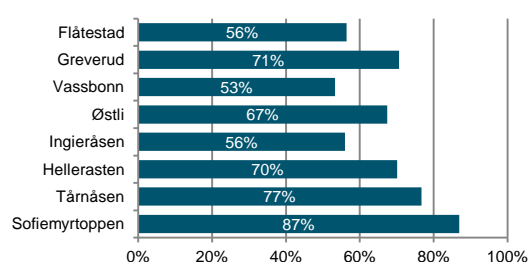
Sofiemyr idrettspark

67 % av elevene og 69 % av foreldrene har besøkt Sofiemyr idrettspark i løpet av de siste tre årene. Medianbesøket for elever er 4 mens medianbesøket for foreldre er 5. 80 % av elevene (som har besøkt stedet) opplever det som viktig, 77 % av foreldrene. Brukere av hallen finner vi relativt jevnt fordelt i alle respondentkategorier.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet varierer noe. Her er tendensen sterkere til at avstand har betydning. Likevel er f.eks. deltagelsen fra Greverud skole, som ligger i overkant av 4 kilometer unna, høy, med 71 %.

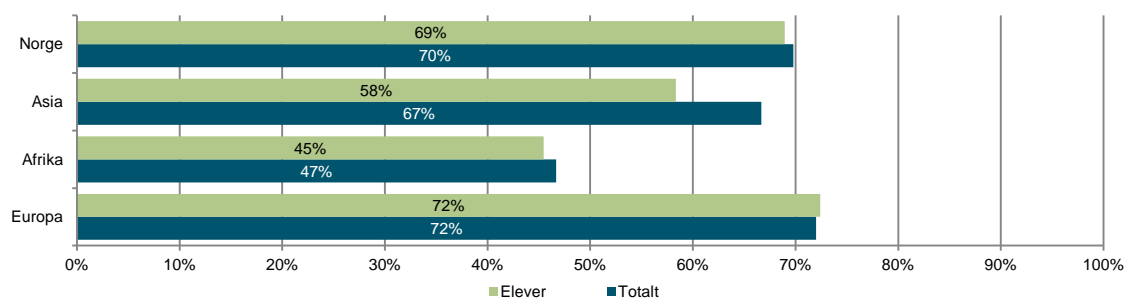

Figur 3-61: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Sofiemyr idrettspark i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-62: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Sofiemyr idrettspark i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

For Sofiemyr idrettspark finner vi en tilsvarende tendens som for Sofiemyrhallen hva gjelder deltakelse blant innvandrere. De samme tendensene er dog sterkere her. Personer med et afrikansk og til dels med et asiatisk morsmål er noe underrepresentert. Personer med et annet europeisk morsmål deltar helt på linje med de som har norsk som morsmål. Ser man på medianbesøket, finner vi ingen forskjeller mellom innvandrere og den øvrige befolkningen.

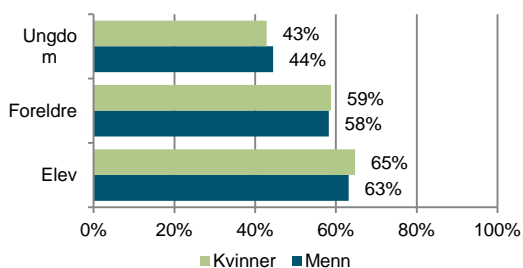

Figur 3-63: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt Sofiemyr idrettspark i løpet av de siste tre årene.

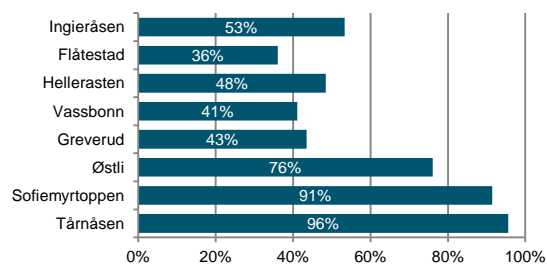
Greverudhallen

63 % av elevene og 57 % av foreldrene har besøkt Greverudhallen i løpet av de siste tre årene. Medianbesøket for elever er 11 mens medianbesøket for foreldre er 4. 82 % av elevene (som har besøkt stedet) opplever det som viktig, 78 % av foreldrene.

Brukere av hallen finner vi relativt jevnt fordelt i alle respondentkategorier. Blant de som har besøkt hallen de siste tre årene, er flest elever, færrest ungdom. Vi finner ingen ulikhet mellom kjønn i deltagelsen.

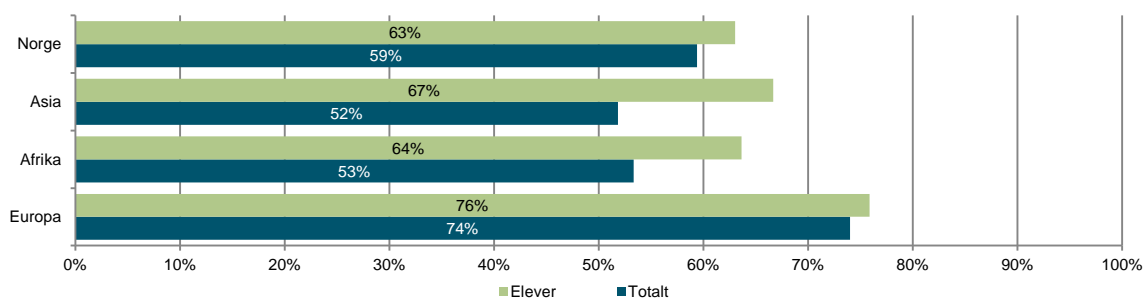

Figur 3-64: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Greverudhallen i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-65: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Greverudhallen i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet er relativt sterk i Greverudhallen sitt tilfelle. Respondenter fra skolene i nærområdet er langt sterkere representert enn respondenter fra skoler som ligger et stykke unna hallen. Slik sett har nok hallen et mer lokalt nedslagsfelt enn tilfellet var for Sofiemyrhallen. Dette kan også henge sammen med at sistnevnte ligger mer sentralt plassert i kommunen.

Figur 3-66: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt Greverudhallen i løpet av de siste tre årene.

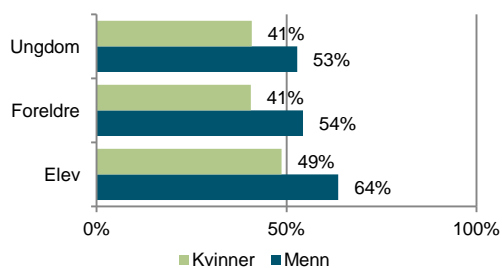
Landbakgrunn spiller lite inn på bruken av hallen blant elevene. Totalt finner vi også her at personer med et afrikansk eller asiatisk morsmål er noe underrepresentert. Personer med et annet europeisk morsmål deltar i større grad enn de som har norsk som morsmål. Heller ikke her finner vi noen ulikheter når vi studerer medianbesøket.

Ingierkollen slalåmsenter

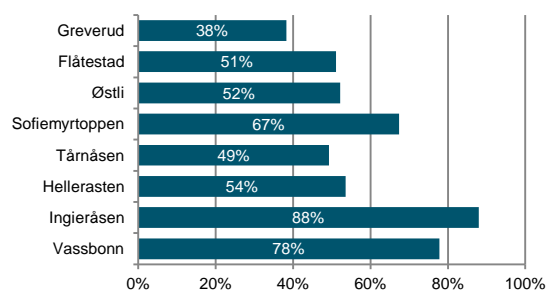
54 % av elevene og 45 % av foreldrene har besøkt Ingierkollen slalåmsenter i løpet av de siste tre årene. Medianbesøket for elever er 3, det samme er det for foreldre. 84 % av elevene (som har besøkt stedet) opplever det som viktig, tilsvarende andel av foreldrene opplever det som viktig.

Brukere av stedet finner vi i alle respondentkategorier, men elever, og da i størst grad gutter, er oftere brukere av slalåmsenteret. I alle tre respondentgruppene er gutter/menn overrepresentert.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet er også her relativt sterk. Respondenter fra skolene i nærområdet er representert i større grad enn respondenter fra skoler som ligger et stykke unna.

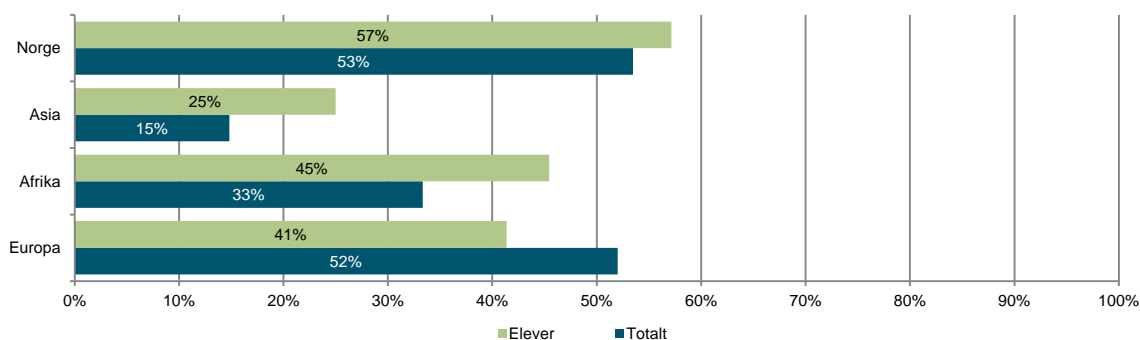

Figur 3-67: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt Ingierkollen slalåmsenter i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-68: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt Ingierkollen slalåmsenter i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

For skisentret er situasjonen en annen når vi studerer hvilke grupper som besøker det, særlig når man inkluderer de voksne. Kun 15 % av respondentene med et asiatisk morsmål har besøkt slalåmsenteret. Andelen er også lavere blant respondenter med et afrikansk morsmål. Blant elevene er likevel ikke forskjellene så store. Forskjellene er heller ikke markante når vi ser på medianbesøket.

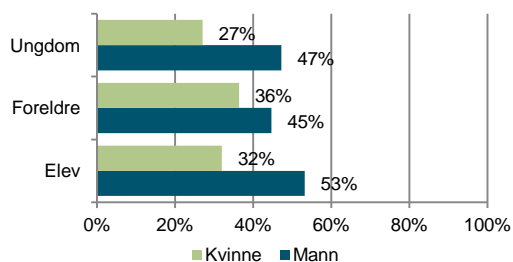
Figur 3-69: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt Ingierkollen slalåmsenter i løpet av de siste tre årene.

A-box

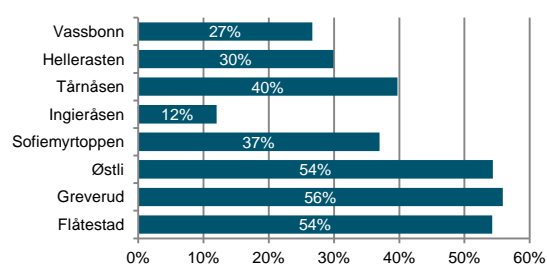
A-box er et multisportssenter i Greverud. 41 % av elevene og 39 % av foreldrene har besøkt Fjellhallen A-box i løpet av de siste tre årene. Medianbesøket for besøkende elever i løpet av det siste året er 4, for foreldrene er det 2. 69 % av elevene (som har besøkt stedet) opplever det som viktig, tilsvarende andel av foreldrene opplever det som viktig.

Brukere av stedet finner vi i alle respondentkategorier, men flere elever, og da i størst grad gutter, er brukere av A-box. I alle tre respondentgruppene er gutter/menn overrepresentert.

Deltagelsen fordelt på skoletilhørighet viser at elever fra de tre nærmeste skolene, Østli, Greverud og Flåtestad er sterkest representert blant de besøkende. Vi finner likevel også relativt god deltagelse fra de andre skolene.

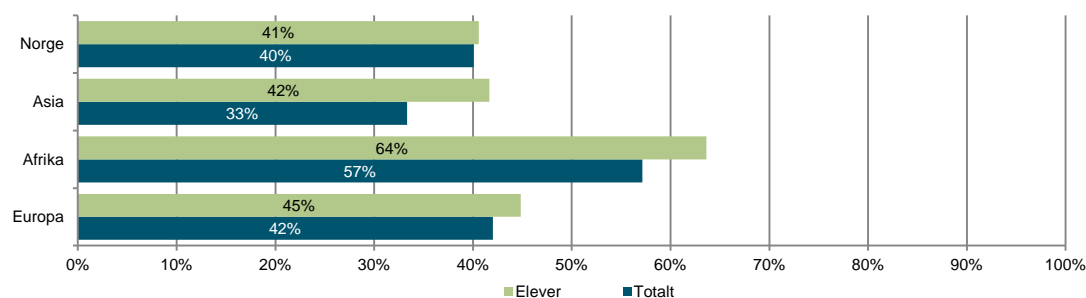

Figur 3-70: Andel personer fordelt på kjønn og respondentgruppe som har besøkt A-box i løpet av de siste tre årene.

Figur 3-71: Andel elever fordelt på skoletilhørighet som har besøkt A-box i løpet av de siste tre årene (sortert etter avstand).

A-box ser også ut til å være et tilbud der deltagelsen blant personer med innvandrerbakgrunn er stor. Blant elevene er deltagelsen større i alle gruppene som har et annet morsmål enn norsk (selv om dette er helt marginalt). Respondentene med et afrikansk morsmål er sterkere representert enn de andre gruppene. Medianbesøket viser imidlertid en motsatt tendens. Selv om mange har vært der, bruker personer med et norsk eller europeisk morsmål senteret oftere.

Figur 3-72: Andel personer (alle respondentgrupper) fordelt på morsmål som har besøkt A-box i løpet av de siste tre årene.

Idretten og innvandrere

Samlet sett framstår idretten i Oppegård som arenaer der deltagelsen i stor grad foregår uten markante skiller mellom personer med ulikt morsmål. Ingjerkollen slalåmsenter er den eneste arena der vi finner tydelige forskjeller i brukergruppene, men også her er personer med annet morsmål godt representert. At grupper med liten tradisjon for skisport ikke i like stor grad er å finne blant brukerne, må anses som naturlig. Dette er også et trekk leder i idrettsrådet Torgeir Lindtveit trekker fram. «Det er forskjeller i deltagelsen innen de ulike idrettene, det er få innen ski, men mange innen lagidrettene». Lindtveit ser dessuten at typiske «internasjonale» idretter, som basket og fotball, er populære.

Lindtveit forteller videre at idrettslagene ikke har profilert seg spesielt i forhold til den ene eller den andre gruppen, men at det generelt eksisterer en positiv holdning knyttet til mangfold og inkludering i idrettslagene. Det skal også legges til at basketgruppa i Kolbotn IL har gjennomført et prosjekt over flere år der målsettingen var å engasjere innvandrere, og spesielt jenter og deres foreldre. Dette har, i følge idrettskretsen, gitt resultater, og mange av lagene har deltakere med forskjellig etnisk bakgrunn. Prosjektet ble støttet økonomisk av Akershus Idrettskrets.

Lindtveit opplever at idretten har få barrierer sammenlignet med en del andre aktiviteter. Språkbarrierne er lave, det er lett å bli rekruttert, særlig til lagidrett, og kostnadene er på et slikt nivå at de heller ikke opplever dette som en markant barriere. I de tilfeller der økonomi *kan* være en barriere, har de et godt samarbeid med NAV eller OKS slik at de kan undersøke de mulighetene som eventuelt finnes for refusjon eller annen støtte. Samtidig påpekes det at dette samarbeidet var bedre før og at ansvaret (hos NAV) nå oppleves som mer pulverisert.

I samtale med OKS trekkes idrettsrådet og idretten særlig fram som en offensiv aktør i arbeidet med integrering av innvandrere, særlig flyktninger.

3.7.6 Internasjonal uke

Et sentralt tiltak i mangfoldsarbeidet i Oppegård har vært internasjonal uke. En uke hver høst har en rekke kulturaktører satt opp tilbud der det internasjonale har vært fellesnevneren. OKS har hatt koordineringsansvaret for arrangementet, men mye av aktiviteten har vært lagt til Kolben. Her har man hatt fortellerstund på biblioteket, «film fra sør» på kinoen og internasjonalt torg med serving av mat fra «hele verden». Kirkene i Oppegård har også vært en sentral bidragsyter til den internasjonale uka. Internasjonal uke er sånn sett et sted der Oppegårds innbyggere kan opp-

leve andre, gjerne ukjente, kulturuttrykk og ukjente smaker. Flere av informantene trekker imidlertid fram at de som besøker arrangementene stort sett er etnisk norske: «Med en gang vi tenker internasjonalt så rekrutterer vi flere etnisk norske enn andre», forteller en av informantene. «[Internasjonal uke] opplever vi som en invitasjon til de med norsk bakgrunn for å oppleve noe eksotisk og spennende og ukjent. Men det er nok litt naivt å tro at man gjennom slike arrangementer rekrutterer innvandrere mer generelt», sier hun videre. Innholdsmessig opplever også flere at arrangementet har vært litt tynt, og at det derfor ikke bør smøres utover en hel uke, men heller konsentreres til en dag. En av informantene mener uken de siste årene har vært preget av for mye venstrehåndsarbeid, og at det primært har vært et arrangement for dem som jobber i kommunen. I 2012 opplevde vedkommende at arrangementet var vellykket, særlig det som skjedde på lørdagen, med internasjonalt torg og ulike kurs for barn. Denne oppskriften mente hun var god: Samle det på en dag og rette fokuset mot barn og familier.

3.8 Oppsummering av de kvantitative undersøkelsene

Kulturtilbudet i Oppegård har mye til felles med andre kommuner i Akershus og andre kommuner som ligger nær en stor by. Kommunen har nylig bygd et stort kulturhus der mange av de kommunale kulturtilbudene er samlet. Tall fra Norsk kulturindeks viser at det beste kulturtilbudet i Oppegård er på bibliotekfeltet. Utlånet pr. innbygger i Oppegård er 20 % over landsgjennomsnittet, og besøket på biblioteket er 64 % over landsgjennomsnittet. Kulturskolen i Oppegård er også aktiv med undervisning i en rekke ulike kunstneriske uttrykk og med en deltagelse over landsgjennomsnittet og godt over gjennomsnittet for fylket og regionen. Videre ser vi at det er bosatt mange kunstnere i Oppegård.

Den kommunale satsningen på kultur *har* vært god i Oppegård. Kommunens netto driftsutgifter pr. innbygger var lenge høyere enn i landet for øvrig, men dette tallet har vært synkende de siste syv årene. I 2005 brukte kommunen 22 % mer enn landsgjennomsnittet, i 2011 brukte de 11 % under landsgjennomsnittet.

Vår undersøkelse av kulturbruken blant barn og voksne i Oppegård viser at disse er mer aktive og deltar oftere i kulturaktiviteter på de fleste områder enn tilsvarende grupper i resten av landet. Unntaket er kunstutstillinger og trossmøter. For sistnevnte er deltagelsen langt lavere enn landsgjennomsnittet.

Når vi studerer kulturbruk i lys av landbakgrunn, finner vi ikke de store forskjellene. Den totale kulturdeltagelsen for personer med norsk som morsmål er 10 prosent høyere enn for personer med morsmål fra et afrikansk og asiatisk land. Personer med morsmål fra et annet europeisk land er ivrigere kulturbrukere enn personer med norsk som morsmål. Idrettsarrangementer, kino og til dels også konserter er den kulturbruken der personer med morsmål fra et afrikansk eller asiatisk land er underrepresentert.

Kolben, og særlig Oppegård bibliotek, framstår som den desidert viktigste kulturarenaen i kommunen. Ni av ti har besøkt Kolben eller Oppegård bibliotek i løpet av de siste tre årene. Enkelte grupper bruker huset, og særlig biblioteket, svært ofte. Brukere av Kolben og biblioteket finner vi i alle deler av befolkningen, på tvers av morsmål, alder og bosted. Men, vi finner likevel at brukerne av biblioteket i større grad gjenspeiler befolkningens sosiokulturelle sammensetning enn brukerne av Kolben. Særlig fremtredende er dette med hensyn til landbakgrunn.

I Oppegård kommune finnes det tre fritidssentre / ungdomsklubber. Fire av fem elever har besøkt et eller flere av disse i løpet av de siste tre årene. Likevel brukes de ikke så ofte av hver elev. Når

elevene blir bedt om å vurdere viktigheten ved dem, får de også relativt svake tilbakemeldinger. Vi ser likevel at de er mye brukt blant elever med annet morsmål enn norsk.

Idrettsarenaer i kommunen har god oppslutning, særlig de to idrettshallene på Sofiemyr og Greverud. Ni av ti har besøkt Sofiemyrhallen de siste tre årene, mens seks av ti har besøkt Greverudhallen. Den typiske besøkende elev ved hallene bruker dem om lag ti ganger i året. Sofiemyr idrettspark, Østre Greverud idrettspark og Ingierkollen slalåmsenter er også mye og ofte brukt av elevene. De nevnte idrettsarenaene er også de som beskrives som viktigst blant møtestedene i Oppegård. Fire av fem brukere av disse anleggene mener de er viktige.

Når vi studerer bruk av konkrete møtesteder i lys av landbakgrunn, finner vi at Kolben kulturhus (med unntak av biblioteket) er noe mindre brukt av personer med landbakgrunn fra Asia og Afrika. Det samme gjelder for Ingierkollen skisenter. Utenom dette finner vi at bruken av møtesteder i liten grad er preget av hvilket morsmål innbyggerne har.

Som møtested generelt er det likevel et sted som er langt viktigere enn de vi har beskrevet her: Skolen for elevene sin del og arbeidsplassen for foreldrene sin del. 91 % av elevene svarer at de møter venner og kjente på skolen. Nest viktigst er hjemmet, det vi si i form av at elever enten er med venner hjem eller har med venner hjem, tre av fire svarer at de ofte, eller svært ofte, treffer venner på denne måten. Interessant er det også å se at andelen som aldri treffer venner privat er kun 1 %. Uten at vi har solid empirisk dekning for å si noe sikkert om dette, er det lite som tyder på at ensomhet blant unge er svært utbredt i Oppegård kommune.

Generelt synes både elevene og de voksne å være fornøyd med tilfanget av møtesteder i Oppegård kommune. 84 % av elevene er enige i at det er mange steder man kan møtes i Oppegård, 29 % er helt enig. 3 % av elevene er helt uenig i at det finnes mange møtesteder. Blant foreldrene er 78 % enige at det finnes mange gode møtesteder i Oppegård, 34 % er helt enig. Blant foreldrene er 7 % helt uenig i at det finnes mange gode møtesteder i kommunen.

Blant elevene er det største savnet et sted man kan spise, helst et sted der menyen består av retter som begynner på Mc. I tillegg ytrer mange ønske om en utvidet svømmehall, eller et badeland, en bowlinghall og en skatepark. Blant foreldrene og ungdom er også spisesteder og kaféer noe de ønsker mer av.

Kulturtilbud (i en smal forståelse av begrepet) nevnes i liten grad av elever, foreldre og ungdom når respondentene blir bedt om å spesifisere hvilke tilbud de savner. Eneste unntaket her må være at flere etterlyser en bedre kino. Dette gjenspeiles også i de lave besøkstallene på kinoen i Kolbotn og det faktum at mange rapporterer at de går på kino utenfor kommunen. Kinoene i Oslo, og ikke minst i Ski, trekker nok mange oppegårdinger. Dette viser også at det finnes gode kinotilbud ikke langt unna der oppegårdingene bor.

De allerede eksisterende idrettstilbudene i Oppegård er populære og trekker mange personer og et bredt tilfang av befolkningen. Av møtesteder elevene savner, er også idrett, og gjerne lek, et viktig stikkord. Både badeland, bowlinghall og en skatepark er steder der man kan drive uorganisert idrett eller lek. Dette kan være gode møtesteder der også helseperspektivet utgjør et viktig argument. Likevel lider slike steder ofte under at det er få interessegrupper som argumenterer for dem politisk.

4. Møtestedenes muligheter

Avslutningsvis skal vi og forsøke å si noe om hvordan resultatene av denne undersøkelsen kan brukes i arbeidet med å utvikle gode møtesteder i Oppegård, særlig for unge. Vi skal også løfte fram noen mulige paradokser og motsetninger som vi mener aktørene i den kommunale kulturforvaltningen bør være klar over, og som bør ligge til grunn for videre diskusjon. Vi skal også gi våre tips til videre arbeid.

Målsettingen til KIOSK-prosjektet var å videreutvikle og etablere gode møteplasser i Oppegård kommune med særskilt fokus på inkludering av innvandrere. Kulturfeltet ble ansett som egnet til å skape møteplasser som alle, uansett etnisk, religiøs og kulturell bakgrunn, kunne delta i, og ha et eierskap til.

Resultatene i denne rapporten viser at kulturbruken blant innvandrere er noe lavere enn blant den øvrige befolkningen. Vi finner også at de er noe underrepresentert i bruken av kultur-, idretts- og fritidstilbud i kommunen. Særlig gjelder dette personer med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land. I undersøkelsen ble det ikke etterspurt økonomiske forhold, men andre studier viser at inntekt og utdanning påvirker kulturbruk (Vaage 2009b). Når vi også vet at enkelte innvandregrupper (særlig flyktninger) har svak økonomi, er det vanskelig å si om den noe lavere deltagelsen skyldes innvandrerbakgrunnen i seg selv, eller om den skyldes sosioøkonomiske forhold slik som utdanningsnivå og inntekt. *Dersom* det siste skulle være tilfelle, kan det likevel være nødvendig å iverksette tiltak om man vil at møtestedene skal være åpne for alle, men disse vil i så fall være av en mer generell, økonomisk karakter.

I det videre arbeidet med å utvikle og etablere møteplasser utkrystalliserer det seg noen relevante dilemmaer. Vi skal her beskrive og diskutere fire slike:

- Kultur for kulturens eller for integreringens skyld?
- Internasjonal kultur eller internasjonalt publikum?
- Lek og moro eller kunst og kultur?
- Oppegård eller Oslo?

Kultur for kulturens eller for integreringens skyld?

Instrumentell bruk av kultur, i dette tilfellet som ledd i et integreringsarbeid, har vært kritisert fra en rekke hold. Fra kulturteoretisk hold har det eksistert en bekymring for at store deler av samfunnslivet underlegges en instrumentell logikk, kjennetegnet av en mål/middel-tankegang. Fra politisk hold fremheves det også hvordan kulturpolitikken i størst mulig grad bør ha kunsten og kulturen som mål i seg selv, ikke som et middel for å nå andre mål (jf. f.eks. Meisingset m.fl. 2012). Den samme argumentasjonen finner man også innen kulturektoren selv.

Generelt er det lite motstand i kulturfeltet mot at ulike deler av kulturektoren skal fungere som et flerkulturelt møtested. De fleste er også villige til å foreta noen tilpasninger slik at nye grupper kan oppsøke deres tilbud. Samtidig vil man møte problemstillinger knyttet til *hva* som skal prioriteres. Skal f.eks. biblioteket primært være et møtested, eller skal det primært være en formidler av litteratur? Skal biblioteket primært være et møtested, må man akseptere høylytt samtale og mye lyd,

om man setter litteraturformidlingen og lesingen i sentrum, fordrer det kanskje en stillhet slik bibliotek tidligere ofte var preget av. For kulturskolen sin del finner man tilsvarende dilemmaer. Ved å myke opp undervisningsformene kunne man trolig økt deltagelsen blant innvandrere og barn av innvandrere (Kleppe 2013), men dette ville igjen kunne pulverisert noe av kvaliteten i kulturopp-læringen. En kulturaktør må ta hensyn til det samfunnet det er en del av, men det må også ivareta sine kjerneoppgaver. Hvilke tilpasninger de enkelte aktørene er villig til å gjøre, kan og vil være et tema for diskusjon, men det er viktig å være bevisst på hva kjerneoppgavene til kulturaktørene består i, og hvilke føringer som skal gis med tanke på eventuelle andre oppgaver de skal ha.

Internasjonal kultur eller internasjonalt publikum?

Erfaringene fra Internasjonal uke i Oppegård var, i følge flere av informantene, at slike arrangement primært appellerte til et etnisk norsk publikum. Det samme var erfaringene fra Kolben kino: Når de satte opp filmer fra f.eks. asiatiske eller arabiske land, appellerte ikke dette spesielt til personer med bakgrunn fra disse landene. Tilsvarende problemstilling finner man ved flere av de internasjonale folkemusikkfestivalene som arrangeres rundt i landet. Internasjonale artister som presenterer «ikke-vestlige» kunstuttrykk appellerer ikke nødvendigvis til innvandrere i noe større grad enn hva de gjør til den øvrige befolkningen. På den annen side kjenner vi også en del eksempler på kulturarrangement som har et publikum nesten utelukkende bestående av innvandrere, som f.eks. konserter med indiske popsangere eller møter med kjente Bollywood-skuespillere.

Uavhengig av hvilket publikum som oppsøker arrangementene, er det mange gode grunner til å presentere kulturuttrykk fra andre deler av verden. På denne måten vil publikum få tilgang til en viktig del av det kunstneriske mangfoldet som finnes. Dersom hensikten primært er å skape gode møtesteder på tvers av ulike kulturer i det daglige, er det ikke gitt at slike arrangementer bidrar til dette.

Lek og moro eller kunst og kultur?

Utgangspunktet for KIOSK-prosjektet var at kultursektoren kunne skape gode møteplasser. Dette er et utgangspunkt man finner igjen i en rekke offentlige dokumenter som beskriver kultursektorens rolle (f.eks. stortingsmeldingen Museum. Mangfald, minne, møtestad (NOU 1996: 7)). Men er egentlig kunst- og kulturaktører så sentrale når man skal tilrettelegge gode møtesteder? I kapittel 4.2 har vi sett at skolen er den desidert viktigste møteplassen for barn, mens jobben er den viktigste møteplassen for eldre. Hjemmet, nabolaget og Kolbotn sentrum (kjøpesenteret inkludert) er også svært viktige møtesteder. Og, som vi så, det største savnet blant respondentene var en McDonalds restaurant. Tilsvarende finner man også fra andre steder. En studie av innvandrerkvinner i Oslo fant blant annet at IKEA var en av Oslos viktigste møteplasser. Til IKEA var det gratis å reise, det var rimelig mat å få kjøpt, og kvinnene kunne forklare sitt fravær hjemme med nødvendig innkjøp (Figari m.fl. 2009).

Dersom etablering av møtesteder er den primære målsettingen, finnes det nok arenaer som har større potensiale til å tiltrekke seg en bred gruppe enn ulike kulturaktiviteter. Spørsmålet blir da om man ønsker at barn og voksne skal møtes rundt litteratur eller korsang heller enn burgere og pottes frites. Vektleggingen av slike tilleggsdimensjoner, som mange vil hevde er verdifulle, må veies opp mot viktigheten av å etablere møteplasser i seg selv.

Oppegård eller Oslo?

Oppegårds lokalisering rett utenfor Oslo, med en reisetid på 15 minutter med tog, vil naturlig medføre at Oslo, med sine mange kulturtilbud, oppleves som langt mer attraktivt for mange av innbyggerne i kommunen. Skal man delta på en kulturell aktivitet, vil tilbudet og mangfoldet som finnes i Oslo heller lokke oppegårdingene dit. Kulturbruksundersøkelsen viste at kinobesøk, besøk på kunstutstillinger, konserter, museum, teater, dans og opera i hovedsak skjer utenfor kommunegrensene. Bibliotek er det eneste kulturtilbudet i Oppegård som har en sterk lokal oppslutning (dersom man holder egenaktivitet i idrett og kulturskole utenfor). Oppegård er slik sett en typisk *kulturpendlerkommune*, altså en kommune der innbyggerne i stort omfang reiser ut av kommunen for å delta på kulturarrangementer. Om man ønsker at møtesteder i kommunen skal ta utgangspunkt i kulturtilbud, må man være klar over dette. Lokalisert rett utenfor en stor by vil Oppegård neppe bli så kulturelt attraktiv at innbyggerne ikke oppsøker kulturtilbud i Oslo. Man må derfor ta stilling til a) i hvilken grad man ønsker å konkurrere med Oslo (og andre nabokommuner) om kvaliteten på kulturtilbudet og b) hvilke kulturtilbud som kan utgjøre gode møtesteder i kommunen og i hvilken grad.

Likevel?

Disse fire skisserte dilemmaene er ingen endelige grunner til *ikke* å satse på kulturtilbud og kulturarenaer som velfungerende møtesteder. Snarere tvert i mot. De representerer imidlertid argumenter for en type lokal kulturpolitikk som er bevisst det mangfoldet av formål som gjerne knyttes til sekkebetegnelsen kultur. Dermed er de også argumenter for å bevisstgjøre seg hva man ønsker å prioritere ved de ulike formene for tiltak. All politikk består som kjent i å velge, og kulturpolitikk består blant annet i å velge mellom tallrike gode formål, intensjoner og mulige tiltak.

Ulike kulturarenaer har ulike muligheter som møtesteder, men de bør alle rendyrkes som den type møtested de har størst potensial til å fungere som. Enkelte arenaer fungerer best som rene sosiale møtesteder, enkelte fungerer som sosial infrastruktur for kulturell egenaktivitet, andre igjen er steder der man kan oppleve noe kulturelt sammen med andre.

4.1 Ja til alt, men mer til lek og moro!

Når vi til sist skal gi våre anbefalinger til det videre arbeidet med å utvikle gode møteplasser i Oppegård, kan det formuleres som i overskriften. Når vi skriver «ja til alt» er dette med utgangspunkt i en oppfatning om at det gjøres mye godt arbeid i kultur-, idretts- og fritidssektoren på dette feltet i Oppegård. Blant lederne for de sentrale aktørene i kommunen eksisterer det en positiv, konstruktiv og gjennomtenkt holdning til dette. Flere av aktørene har, mer eller mindre bevisst, gjort noen gode grep for å legge til rette for inkludering: ansettelse av personer med innvandrerbakgrunn i kulturskolene, tilrettelegging for ulike aktiviteter som Internett og dataspill på biblioteket, løsningsorienterte holdninger ovenfor f.eks. økonomiutfordringer i idrettslagene samt prosjekter som Opplevelseskortet og Internasjonal uke. Selv om innvandrere med et afrikansk eller et asiatisk språk som morsmål er noe underrepresentert i kulturbruken på enkelte områder, synes ikke landbakgrunn å påvirke kulturdeltagelsen i Oppegård i stor grad. Vi vet ikke hva som er årsaken til dette, men det er grunn til å tro at noe av årsaken kan tilskrives det gode arbeidet som gjøres i kommunen og bevisstheten som finnes blant de ulike aktørene.

Når vi skriver «mer lek og moro», er dette blant annet med bakgrunn i innbyggernes preferanser og ønskene som kom fram i undersøkelsen. På biblioteket er gaming svært populært, ikke minst blant barn med innvandrerbakgrunn. Tilbudene elevene i undersøkelsen savnet, var (ved siden av McDonalds) badeland, bowlinghall og skatepark. Uorganisert aktivitet, altså lek og moro, er det de fleste savner. Dersom målsettingen primært er å skape gode møteplasser, vil et fokus på dette være tjenlig.

I utviklingen av møtestedene foreslår vi derfor følgende:

- Etablere en bevisst holdning til hva som er mål, og hva som er middel. Ønsker man primært å etablere møtesteder, eller ønsker man primært gode kultur- og idrettstilbud?
- Etablere en bevisst holdning, eller en plan, i forhold til hvilke tilbud man ønsker å tilby i Oppegård, og hvilke tilbud man ser for seg at innbyggerne kan oppsøke i Oslo.
- Internasjonal uke (eller dag) bør anses og verdsettes som et tiltak der et mangfold av internasjonale kunst- og kulturuttrykk presenteres, ikke primært som et møtested mellom personer med ulik landbakgrunn. Samtidig har arrangementet potensiale til å inkludere en bredere del av befolkningen.
- Nye Kolbotn torg framstår som et attraktivt og mye brukt møtested i sommerhalvåret. I vinterhalvåret bør det gjøres noen grep, f.eks. i tilknytning til foajeen i Kolben, slik at også dette oppleves som et naturlig møtested. Hvorfor ikke flytte noe av det digitale bibliotektilbudet, slik som Internett-pcer og spillemaskiner ned dit?
- Samarbeidet mellom kulturaktørene og NAV bør styrkes slik at det er minst mulig byråkratiske hindringer dersom noen av aktørene mener brukerne trenger økonomisk støtte til aktiviteter.
- Ordningen med opplevelseskortet bør evalueres når det har vært i bruk en periode.
- Det bør jobbes aktivt for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn som arrangører og som frivillige på Kolben, som lærere i kulturskolen, som trenere i idretten osv.
- Mangfoldsnettverket bør opprettholdes for å ivareta bevisstheten og dialogen omkring dette arbeidet.
- Som ledd i introduksjonsprogrammet for flyktninger bør de introduseres for de ulike kultur-, fritids-, og idrettsaktørene i kommunen.

Vedlegg: Bibliotekundersøkelse Oppegård Bibliotek

Den siste delen av denne studien er en brukerundersøkelse ved Oppegård bibliotek. Bibliotek er blant de viktigste kulturarenaer i kommunenorge, og Oppegård bibliotek er en av de viktigste kulturarenaene i Oppegård. Bibliotekene trekkes også fram i en rekke kulturpolitiske sammenhenger som en institusjon som brede deler av befolkningen oppsøker. Fra den siste kulturbruksundersøkelsen til Statistisk sentralbyrå (Vaage 2009c), vet vi for eksempel at halvparten av landets befolkning har vært på et folkebibliotek det siste året.

Vi valgte derfor å gjennomføre en survey blant besøkende på biblioteket, siden dette også kan fortelle oss mye om kulturbruken generelt i kommunen. Vi skal her se litt på hva som kjennetegner de besøkende ved Oppegård bibliotek og sammenligne dette med hva som har kommet fram i tilsvarende, nasjonale studier. Som sammenligningsgrunnlag vil vi derfor bruke ABM skrift nr. 46, *Hvem er de og hvor går de – Brukeratferd i norske storbybibliotek* (ABM-utvikling 2008). Vi vil også si litt om tilfredshet og brukermønster ved Oppegård bibliotek.

4.2 Metode

Undersøkelsen ble gjennomført på Oppegård bibliotek i oktober 2012. Respondenter ble plukket ut blant de som forlot biblioteket. Så langt det var mulig, ble alle respondenter bedt om å svare. Undersøkelsen ble gjennomført på alle tider av døgnet, alle dager i uka. Slik sett er det grunn til å tro at man klarte å fange opp de ulike gruppene som bruker biblioteket til ulike tider.

Tabell 4-1: Oversikt over tidspunkt undersøkelsen ble gjennomført.

Dato	Ons. 17.10	Tors. 18.10	Fre. 19.10	Lør. 20.10	Søn. 21.10	Man. 22.10	Tir. 23.10	Ons. 24.10	Totalt
Tid	13:00-15:00	15:00-19:00	10:20-13:45	11:30-15:00	13:30-15:00	09:50-13:20	13:00-18:00	12:20-14:30	
Ant. timer	02:00	04:00	03:25	03:30	01:30	03:30	05:30	02:10	25.35

Til sammen fikk vi inn svar fra 286 personer. I samme periode besøkte 1849 personer biblioteket. Svarprosenten blir dermed om lag 15 % blant dem som var på biblioteket i dette tidsrommet. Antall respondenter varierte noe i de ulike gruppene. Dette må man være seg bevisst i tolkningen av tallene. Barn er overrepresentert i undersøkelsen, dette skyldes nok primært at «premien» for å svare var en twist, og at «twistsuget» var størst blant barna. I gruppene 15-20 år og 20-29 år er antallet respondenter så lavt at det er problematisk å si noe generelt om disse gruppene sin adferd. Antall respondenter er også lav innenfor de ulike kategoriene av personer med annet morsmål enn norsk.

Tabell 4-2: Antall respondenter.

Kategori	Ant. Res.
Kvinner	193
Menn	91
Under 15 år	101
15 - 20 år	15
20 - 29 år	11
30 - 39 år	31
40 - 49 år	35
50 - 59 år	24
60 år +	63
Europa	17
Afrika	10
Asia	17
Norge	238
Annet	2

4.3 Kjennetegn ved de besøkende

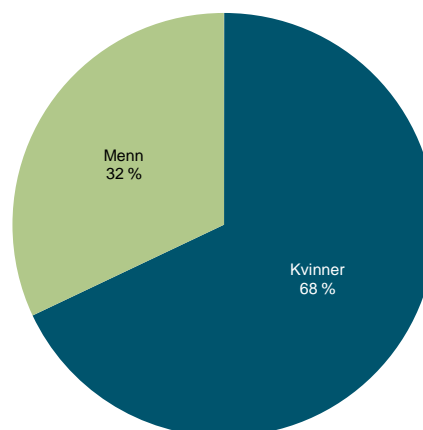
Vi skal her si noe om brukerne av biblioteket i Oppegård. Vi kommer til å sammenligne primært med den tidligere nevnte undersøkelsen fra ABMu samt SSB sitt kulturbarometer som baserer seg på surveydata om kulturbruk blant personer bosatt i Norge (Vaage 2009).

Av de 284 bibliotekbesøkende var 32 % menn og 68 % kvinner. At kvinner er overrepresentert som brukere av bibliotek, kjenner vi fra tidligere studier. I følge norsk kulturbarometer har 46 % av alle menn besøkt et bibliotek det siste året, mens 52 % av kvinnene gjorde det samme. I ABMu-studien finner man at 53 % er kvinner, mens 47 % er menn.

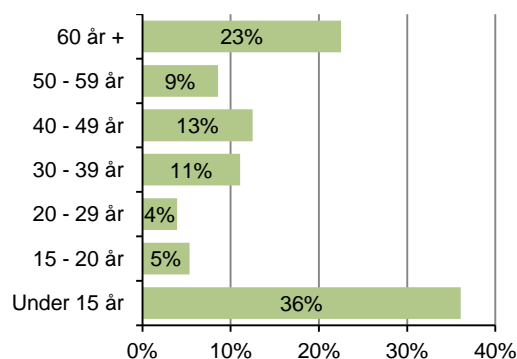
Ser man på aldersfordelingen, finner vi at barn og eldre er overrepresentert. 36 % av de besøkende er barn, mens 23 % av de besøkende er over 60 år. Selv om vi tar høyde for at disse aldersgruppene er større, finner vi at besøkende barn som andel av barn i Oppegård i tilsvarende aldersgruppe, er stor sammenlignet med de andre gruppene. Den gruppa som besøker bibliotekene minst, er unge voksne mellom 20 – 29 år.

Alderen på de besøkende ved biblioteket i Oppegård skiller seg noe ut i forhold til de andre undersøkelsene. Norsk kulturbarometer finner at barn er den gruppen som i størst grad har besøkt biblioteket siste året (67 %), mens aldersgruppen 45-66 år er den gruppen som besøker biblioteket minst. Likevel finner vi ikke like store variasjoner i besøket som vi har gjort i Oppegård. I ABMu studien finner man at barn er underrepresentert. Dette stemmer dårlig overens med denne undersøkelsen og også dårlig overens med tallene fra Norsk kulturbarometer.

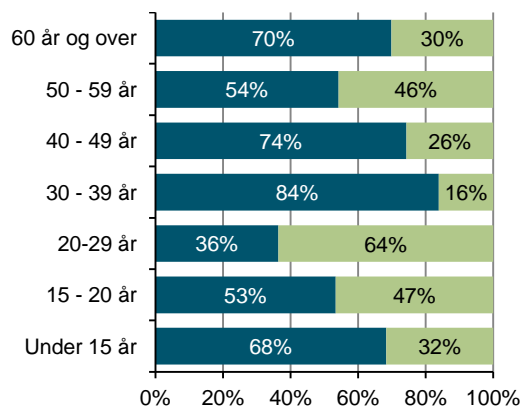
Kjønnsfordelingene endrer seg også blant aldersgruppene. Flest kvinner finner vi mellom 30 til 49 år, flest menn blant de mellom 15-29 år.

Figur 4-1: Total kjønnsfordeling ved de besøkende på biblioteket (n=284).

Figur 4-2: Aldersfordeling blant de besøkende (n=280).

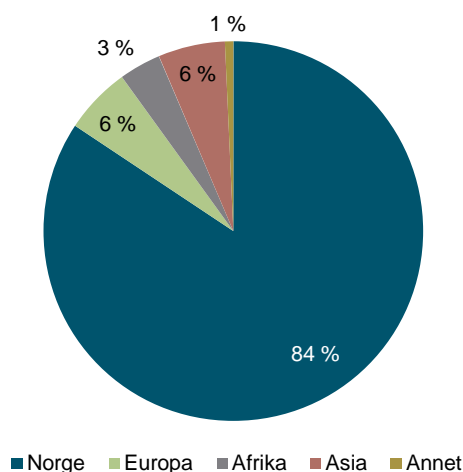

Figur 4-3: Kjønnsfordeling innen alderskategorier. Kvinner blå, menn grønn (n=280).

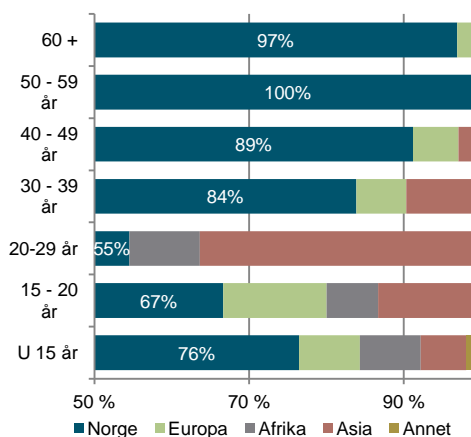
Basert på spørsmål om morsmål, finner vi at 84 % av brukerne har norsk som morsmål, mens 16 % har andre språk som morsmål. Av disse 16 prosentene finner vi at 6 % kommer fra europeiske land, 3 % fra afrikanske land og 6 % fra asiatiske land³. Generelt i Oppedgård utgjør personer med innvandrerbakgrunn 12 % av befolkningen⁴. Omlag halvparten av disse kommer fra europeiske land, 4,4 % kommer fra asiatiske land, mens 1,3 % kommer fra afrikanske land.

Sammenligner vi tall for brukerne av biblioteket i Oppedgård med tall for innvandrerbefolkningen generelt i Oppedgård kommune, finner vi at personer med innvandrerbakgrunn er hyppigere bibliotekbrukere enn personer med etnisk norsk bakgrunn. Vi finner også at personer med bakgrunn fra asiatiske og afrikanske land er overrepresentert blant brukerne.

Denne deltakelsen varierer imidlertid med alder. Som vi ser av Figur 4-5, er andelen brukere med et annet morsmål størst blant de unge. Blant barn (u15) finner vi brukere fra mange deler av verden, det samme gjør vi blant ungdommen (15-20). Aldersgruppen som imidlertid har den høyeste andelen av personer med annet morsmål enn norsk, er unge voksne mellom 20-29 år. Her har hele 45 % et annet morsmål. 36 % av disse har asiatisk opprinnelse (men her er antallet respondenter lavt).

Figur 4-4: Morsmål for bibliotekbrukerne fordelt på verdensdel.

Figur 4-5: Morsmål for bibliotekbrukerne fordelt på alderskategorier.

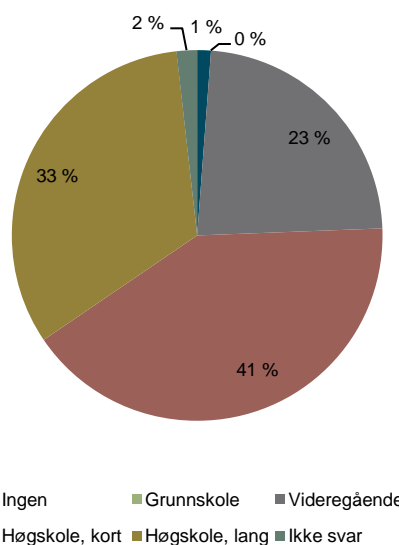
³ Verdensdel er her beskrevet med utgangspunkt i morsmål. Det kan derfor forekomme en viss unøyaktighet.

⁴ Personer født i et annet land, eller med foreldre født i et annet land.

Blant voksne som bruker biblioteket, er utdanningsnivået generelt høyt. Til sammen har 74 % av de voksne (personer over 20 år) høgskoleutdannelse. 33 % har høgskoleutdannelse av lang varighet (mastergrad e.l.).

For befolkningen generelt i Oppegård (over 16 år), har 29 % høyere utdannelse, 7 % utdanning av lang varighet. Ingen av respondentene hadde utdannelse kun på grunnskolenivå. Fra SSBs kulturbarometer vet vi at personer med høyere utdannelse er mer hyppige brukere av kulturtilbud enn personer med grunnskoleutdannelse, likevel er det ikke like markant som i denne undersøkelsen.

Brukerne ved Oppegård bibliotek er bosatt i hele kommunen. Et flertall er bosatt i Kolbotn, men her er det også flest bosatt totalt. Både Sofiemyr, Tårnåsen, Trollåsen og Svartskog er godt representert blant de besøkende. Personer fra Oppegård er i noe mindre grad blant de besøkende dersom man regner ut i fra det totale innbyggertallet. Vi finner også at noen brukere er bosatt i søndre deler av Oslo og i Ski.

Figur 4-6: Utdanningsbakgrunn blant voksne (over 20 år) (n=168)

Tabell 4-3: Antall personer fordelt på bosted (poststed) for brukerne og % andel av totalt bosatte på dette postnummeret.

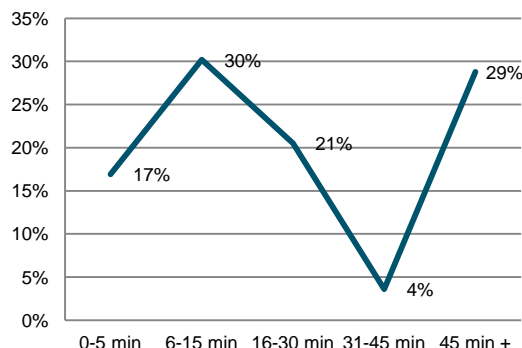
Bosted	Antall pers.	% av tot. bef.
Kolbotn	129	1,9 %
Sofiemyr	38	0,8 %
Tårnåsen	24	0,8 %
Trollåsen	16	0,8 %
Oppegård	30	0,4 %
Svartskog	6	1,4 %
Oslo	8	-
Ski	8	-

4.4 Bruksmønster

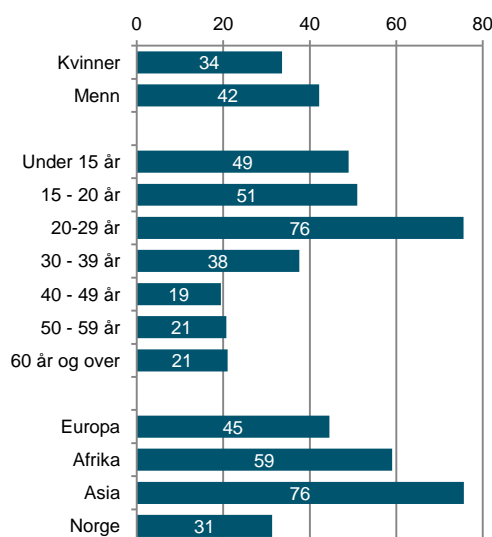
Gjennomsnittlig besøkstid for brukerne av biblioteket i Oppegård var 36 minutter. Som vi ser av figur 4-7, er det imidlertid stor variasjon på hvor lang tid de besøkende tilbringer på biblioteket. De største gruppene er de som enten tilbringer 6-15 minutter på biblioteket, eller de som tilbringer mer enn 45 minutter på biblioteket. 6,5 % tilbragte mer enn to timer på biblioteket.

Dersom vi studerer besøkstiden med utgangspunkt i ulike brukergrupper, finner vi at menn tilbringer i snitt nesten ti minutter mer på biblioteket når de først oppsøker det. Videre finner vi at unge tilbringer mer tid på biblioteket enn eldre, og at gruppen 20-29 år er de som tilbringer mest tid på biblioteket med et snitt på 76 minutter. Personer over 40 år tilbringer i snitt omlag 20 minutter på biblioteket.

Videre kan vi se at personer med norsk som morsmål tilbringer kortest tid på biblioteket for hvert besøk. Her er gjennomsnittet en halv time. Snittet for personer med et europeisk språk som morsmål er 45 minutter, personer med et afrikansk språk som morsmål besøker biblioteket i snitt en time, mens personer med et asiatisk språk som morsmål tilbringer i snitt 76 minutter på biblioteket.

Figur 4-7: tid tilbragt på biblioteket ved siste besøk (n=278).

Figur 4-8: Gjennomsnittlig tid tilbragt på biblioteket for ulike brukergrupper. Kjønn, alder, morsmål (n=278).

Når vi skal beskrive bruken av biblioteket, må vi være klar over at mange besøkende bruker biblioteket til flere enn en tjeneste. De låner bøker, sjekker Internett, leser aviser eller spiller spill. Hvor mange ulike aktiviteter brukerne foretar seg, varierer mellom de ulike gruppene. Generelt ser vi at de som tilbringer mest tid på biblioteket (jf. Figur 4-8), også er de som benytter seg av flest tjenester. Personer under 20 år samt personer med et morsmål fra et afrikansk land, er de som benytter seg av flest tjenester. Dette kommer fram av Tabell 4-4 (ikke alle rader går opp i 100 %). Om lag halvparten (52 %) av de som besøker biblioteket i Oppegård, gjør dette for å låne bøker. Tallet for storbyundersøkelsen til ABMu er 46 %. Kvinner låner bøker i noe større grad enn menn, og aldersgruppa 30-39 er de som i størst grad oppsøker biblioteket for å låne bøker (71 %). Tilsvarende finner vi at ungdom 15-20 er de som i minst grad besøker biblioteket for å låne bøker (18 %). Videre kan vi se at etnisk norske personer i størst grad låner bøker (57 %), mens personer med et asiatisk morsmål (19 %) i minst grad gjør dette.

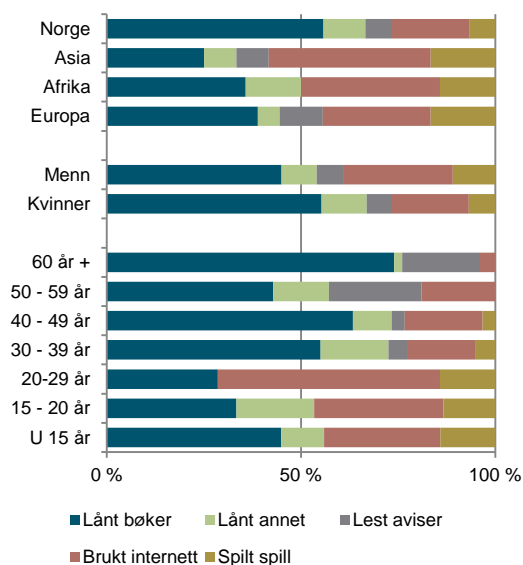
Lån av *annet* utgjør også en del av bibliotekbruken. Dette er primært knyttet til lån av filmer og musikk, men ved Oppegård bibliotek har man også tilbud om utlån av bl.a. fiskeutstyr. Ungdom mellom 15-20 år er de som i størst grad benytter seg av dette tilbudet.

Internettbruk er, etter boklån, den aktiviteten flest bedriver på biblioteket. 23 % av alle som oppsøker biblioteket, bruker Internett. Menn er mer flittige brukere av Internett enn kvinner, og bruken ser ut til å være størst hos de unge, for så å avta med årene. Internettbruken er størst blant personer med et morsmål fra et afrikansk land og minst blant etniske norske.

Spillbruk er også blitt en populær aktivitet blant bibliotekbrukerne. Dette dreier seg primært om PC- og konsollspill. Dette er mest populært blant de unge og avtar kraftig med alderen. Motsatt finner vi at avislesing er mest populært blant eldre.

Tabell 4-4: Aktivitet foretatt ved siste besøk fordelt på alder, kjønn og bakgrunn (kategoriene levert bøker og *annet* er utelatt, flere svar mulige).

	Lånt bøker	Lånt annet	Lest aviser	Brukt internett	Spilt spill
U 15 år	56 %	14 %	0 %	37 %	18 %
15 - 20 år	33 %	20 %	0 %	33 %	13 %
20-29 år	18 %	0 %	0 %	36 %	9 %
30 - 39 år	71 %	23 %	6 %	23 %	6 %
40 - 49 år	54 %	9 %	3 %	17 %	3 %
50 - 59 år	38 %	13 %	21 %	17 %	0 %
60 år +	58 %	2 %	16 %	3 %	0 %
Kvinner	54 %	11 %	6 %	20 %	7 %
Menn	49 %	10 %	8 %	31 %	12 %
Europa	44 %	6 %	13 %	31 %	19 %
Afrika	50 %	20 %	0 %	50 %	20 %
Asia	19 %	6 %	6 %	31 %	13 %
Norge	57 %	11 %	7 %	21 %	7 %

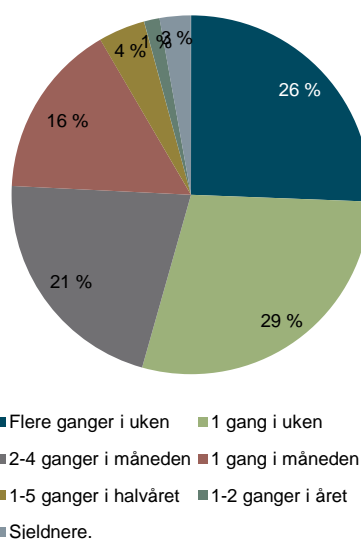

Figur 4-9: Aktivitet foretatt ved siste besøk (tilsvarende tabell 3.3). Andel av total.

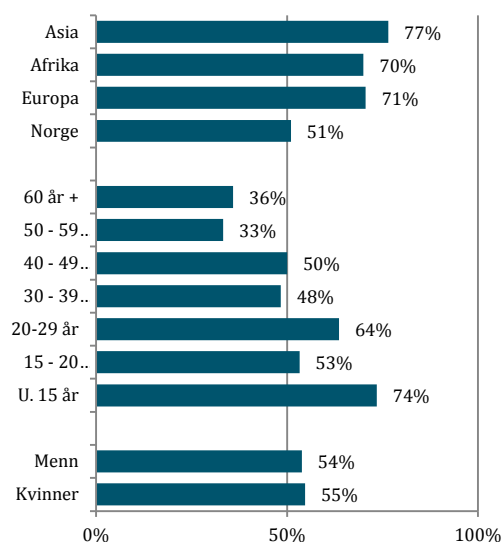
Brukerne av Oppegård bibliotek er hyppige brukere. Over halvparten av de spurte besøkte biblioteket mer enn en gang i uken, og over 90 % svarer at de bruker biblioteket mer enn en gang i måneden (figur 4-10).

I figur 4-11 viser vi hvilke grupper som bruker biblioteket mer enn en gang i uka. Vi finner her ingen kjønnsforskjeller, men aldersmessig ser besøkshyppigheten ut til å reduseres med alderen. Barn som benytter biblioteket, er flittige brukere, nesten tre fjerdedeler bruker biblioteket en eller flere ganger i uken.

Når vi legger morsmål til grunn, finner vi generelt at personer med annet morsmål enn norsk benytter biblioteket hyppigere. Om lag 70 % av denne gruppen bruker biblioteket mer enn en gang i uka, tilsvarende tall for etnisk norske er 51 %.

Figur 4-10: Besøksfrekvens blant besøkende ved biblioteket.

Figur 4-11: Andelen i ulike besøksgrupper, blant de besøkende, som benytter biblioteket mer enn en gang i uken.

Tabell 4-5: Besøkshyppighet blant ulike brukergrupper.

	Flere ganger i uken	1 gang i uken	2-4 ganger i måneden	1 gang i måneden	1-5 ganger i halvåret	1-2 ganger i året	Sjeldnere.
Kvinner	25 %	30 %	22 %	16 %	4 %	1 %	3 %
Menn	29 %	25 %	21 %	15 %	4 %	2 %	3 %
U. 15 år	35 %	38 %	12 %	8 %	3 %	0 %	4 %
15 - 20 år	40 %	13 %	20 %	27 %	0 %	0 %	0 %
20-29 år	55 %	9 %	18 %	0 %	0 %	9 %	9 %
30 - 39 år	16 %	32 %	23 %	26 %	3 %	0 %	0 %
40 - 49 år	24 %	27 %	24 %	18 %	6 %	3 %	0 %
50 - 59 år	13 %	21 %	25 %	21 %	17 %	0 %	4 %
60 år +	13 %	23 %	34 %	22 %	3 %	3 %	2 %
Norge	20 %	31 %	22 %	18 %	5 %	2 %	3 %
Europa	47 %	24 %	24 %	6 %	0 %	0 %	0 %
Afrika	50 %	20 %	20 %	0 %	0 %	0 %	10 %
Asia	65 %	12 %	18 %	6 %	0 %	0 %	0 %

4.5 Oppsummering

De viktigste funnene fra brukerundersøkelsen ved Oppegård bibliotek kan oppsummeres slik:

- 2 av 3 besøkende er kvinner. Kvinner er overrepresentert i alle aldersgrupper med unntak av gruppen 20-29 år.
- 84 % av de besøkende har norsk som morsmål, 6 % har et annet europeisk språk som morsmål, 6 % har et asiatiske språk som morsmål, mens 3 % har et afrikansk språk som morsmål.
- Andelen med et annet morsmål enn norsk er størst blant besøkende i ung alder.
- Bibliotekbruken er størst blant personer bosatt i Kolbotn, men de andre områdene i kommunen er også godt representert.

Referanser

ABM-utvikling. (2008). Hvem er de og hvor går de – Brukeratferd i norske storbybibliotek. Oslo: ABM-utvikling.

Bjørnsen, E. (2012). Inkluderende kulturskole. Utredning av kulturskoletilbudet i storbyene. Prosjektrapport nr. 5/2012. Kristiansand: Agderforskning.

Figari, H., H. Haaland og O. Krange. (2009). Friluftsliv som hverdagsliv : innvandrerkvinner bruk av utendørsområder i Groroddalen. NINA rapport, b. 479. Trondheim: Norsk institutt for naturforskning.

Kleppe, B. (2013). Kultur møter kulturmøter. Kulturskolebruk blant innvandrere. Bø: rapport nr. 310 Telemarksforskning.

Meisingset, K., A. K. F. Matre og A. M. J. Horrigmo. (2012). Kultur for kulturens skyld. Skisse til en liberal kulturpolitikk. Oslo: Civita.

NOU 1996: 7 Museum Mangfald, minne, møtestad. Oslo: Kulturdepartementet.

Vaage, O. F. (2009a). Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn : resultater fra Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008 og tilleggsutvalg blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Rapporter / Statistisk sentralbyrå, b. 2009/29. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Vaage, O. F. (2009b). Norsk kulturbarometer 2008. Statistiske analyser, b. 107. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Vaage, O. F. (2009c). Norsk kulturbarometer 2008. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Vassenden, A. (2009). Kartlegging og evaluering av prøveordningen med kulturkort for ungdom. Rapport IRIS, b. 2009/127. Stavanger: IRIS International Research Institute of Stavanger.